

J. 1014

586364

UMENTE

DE

ISTORIA LUMI,

Пентрѡ

ТРЕБЪИЦА ТИНЕРИМЕИ ТНЧЕПЪТОАРЕ ДИИ АШЕЗЪМИТЕЛЕ
DE ТНВЪЦЪТЪРЪ ШИ КРЕЩЕРЕ ПЪБАЧЕ ШИ ПРИВАТЕ;

de

Ф. АРОИ,

Професор де Историа генералъ а луми
и Колеѣжъ а Национал Ст. Сава дин
Букърещи.

БУКЪРЕЩИ.

Ии типография Колеѣжъ а Ст.--Сава.

1845.

BCU Cluj-Napoca

BIBCN201309276

ПРЕФАЦЪ.

Іаъ о карте нѣоъ, ѣнікѣ пнѣ акѣм н фелѣа сѣѣ, хотѣрѣтъ спре а да тнерімеѣ нчепѣтоаре о idee de Istoria лѣмі, ші спре а о прегѣті прінтрнса пентрѣ ѣн стѣдіѣ исторік маѣ нтнс. Інтр'о асфел де карте кѣ асфел де скоп нѣ ера кѣ пѣтнѣѣ а грѣмѣді тоате кѣношнцелеле исторіче, фѣр' а лѣса афарѣ о мѣлѣціме де евінементе, фанте ші партікѣларітѣѣ а ле попѣлілор ші наѣіілор дн лѣмеа веке ші нѣоъ. Пентрѣ чеа дн тѣѣ стѣдіѣ исторік ннѣ кѣ поате фі потрнвнѣ о исторіе маѣ нтнсѣ ші десволатѣ систематиче; пентрѣ-кѣ деспре о парте прнн мѣвлшѣгареа матеріі ар ннека цнереа де мнте а тнерімеѣ нчепѣтоаре; нар деспре ала прнн форма чеа лератѣ ші стрннсѣ нар салѣві пѣтереа жѣдікѣѣі, ші о ар фаче сѣ пнарѣ гѣстѣа пентрѣ исторіе.

Ін ачесте елемење м'ам сіліт а адеѣ ші а стрнѣе тот че мн с'а пѣрѣт маѣ вредннк де нсемнат, ші маѣ вредннк де шнѣт дн нтѣмплѣріеле попѣлілор ші наѣіілор каре аѣ фнѣрѣт маѣ мѣлат н лѣме. Нѣ м'ам опрнт мѣлат ла оменереа дн лѣмеа веке каре есте фоарте депѣртатѣ де ноі; кѣ атѣт маѣ мѣлат м'ам нтнс н исторіа нѣоѣлор state ші наѣі, але кѣрора н тѣмплѣрі ші фанте аѣ нфлѣзнѣѣ асѣпра соартеі ноастре. Ін чеае дн ѣрѣмѣ перноаде а ле исторіі ноѣѣ, ам нсемнат чеа дн исторіа патріі, прекѣт м'а ертат

кадрѣа кърци ши планѣа дѣиѣ каре ам лѣкрато. Супе а нѣ ангрѣѣа преа мѣат џинереа де минте а тинеримеѣ, ам нѣс date хронологиѣе нѣмаѣ ла евинементеле ши фантеле челе маѣ ансемнате. Аванд доринѣѣ де а кo-принде мѣате кѣноџинѣе историче кѣ нѣџине ворбе, ам фост сѣлит а антревѣинѣа џн стѣла маѣ скѣрт, каре ансѣ сокотеск кѣ нѣ антѣнекѣ анфѣџишареа историкѣ. Нѣ е де prisos а адѣче аминте, кѣ тинеримеа каре воеѣе а се слѣџи кѣ ачесте елемеѣте, треѣѣе сѣ фие пре-гѣтитѣ кѣ кѣноџинѣе џеографиче. Ансфѣршит супе а ле стѣдия маѣ кѣ феричитѣ исправѣ, і се рекомандѣ деслѣшпиреа ши десволтареа институторилор анзестраџи кѣ кѣноџинѣе историче solide.

Скопѣа че'а ам авѣт маинте ла лѣкрареа ачестор елемеѣте де Istoria лѣми а фост фолосѣа тинеримеѣ анчепѣтоаре. Де ам фост порочитѣ ка сѣ нимереск саѣ нѣ, рѣтине ка черкареа сѣ доведеаскѣ. Ан тоатѣ антимплареа еѣ мѣ мѣнгѣѣ кѣ motifѣа каре м'а повѣџит а лѣкра о карте пентрѣа каре се симѣеа mare треѣѣинѣѣ, ши мѣ вѣкѣр кѣ поате ам дат алтора при-чинѣ де а фаче алта асеменеа маѣ десѣвршитѣ.

А в т о р ѣ а .

INTRODUCȚIE.

Istoria Lumii este o povestire vrednică de crezut de evenimentele saș întâmplărilor și fantele cele mai mari și mai însemnate, care aș fărâșat skimberii asupra omenirii, și asupra pământului.

Evenimentele cele mai vrednice de însemnat ce cuprinde Istoria sânt: **I**nvențarea omenirii și skimberilor pământului; nașterea societății civile, a împărățiilor și a regatelor care aș înflorit în lume; întemeierea religiei și destinațiile sale; mântuirile ce aș fărâșat oamenii în căutarea adică în pravări, în lecșare, în arte și științe; întemeierea și gverna stateelor din timpul de acum, și înșfășit întâmplărilor patrii noastre.

Evenimentele ce le povestește Istoria se scot din izvoarele istorice care sânt: **T**radiciile saș scrierilor prin graș despre fărâș de întâmplări și fantele și la întrebășințarea scrișorilor; **K**antetele istorice despre deosebite isprăvi ale eroilor saș nașilor; **M**onșmentele mște preșm: statute, monete, diplome și alte acte pșblice; **S**criștorii kontimpșranii patriei saș strein.

antimplat kxtare saŭ kxtare evinement ansemnat an лѣ-
me; нар Географіа араѣ локѣа ѓnde s'a antimplat
ачел evinement не каре лд повестеѣе istoria.

Evimentele istorice se pot povesti ши инфѣѣи-
ша an mѣate kinѣrѣ, ши ачесте се пѣmesk metoadele
istorice, ши sant de маѣ mѣate фелѣрѣ: Ц е о г р а ф и-
к ѣ, kand evimentele се повестesk дѣпѣ импѣрѣѣреа
пѣmantѣаѣ an state, импѣрѣѣѣ ши perate; Х р о н о-
л о ѣ и к ѣ, kand evimentele се повестesk дѣпѣ ши-
рѣа ши кѣрѣѣреа anior; S i n х р о н и s t i к ѣ, kand
повестindѣse че s'a antimplat antp'ѣn лок antp'ѣn timp
хотѣrѣt, се спѣне че s'a antimplat ши antp'аат лок tot
antp'ачел timp; E t н о г р а ф и к ѣ, kand evimentele
се повестesk дѣпѣ наѣѣѣ ши попѣаѣ; П р а г м а-
t i к ѣ, kand evimentele се инфѣѣишеазѣ дѣпѣ кѣm
а кѣrs ѣнѣа dintp'аатѣа; П о л и t i к ѣ, kand се инфѣ-
ѣишеазѣ инфлорipea, пѣтереа, саѣ слѣѣѣѣѣнеа ши кѣ-
depea ѣнѣѣ stat дѣпѣ кѣлатѣрѣ, konstitѣѣѣ, гѣберн ши
moralitate, ши дѣпѣ релатѣѣѣ an каре се афлѣ кѣ
аате state ши наѣѣѣ streine.

Pentpѣ маѣ mare imlesnire лд имѣѣѣѣѣра еѣ, isto-
ria се импарте an в е к е ши н о ѣ ѣ. Istoria веке се an-
tinde дела имченѣѣа лѣmi, пнѣѣ лд анѣа 476 дѣпѣ
Xristos. Istoria нозѣ копpinde toate evimentele лѣ-
mi дела анѣа 476 дѣпѣ Xristos, пнѣѣ an зилеле noastre.
Atat istoria веке кат ши чеа нозѣ се маѣ сѣѣтимпарте
an п е р и о а д е istorice, каре sant снаѣѣѣ de timp маѣ
лѣнѣ саѣ skѣrѣt, че а кѣrs дела ѣn evinement ansem-
nat, пнѣѣ лд аат evinement asemenea mare. Istoria ве-
ке се сѣѣтимпарте an шase perioade; ши чеа нозѣ
asemenea an шase.

Istoria este de un folos neapărat pentru fie-care om din orice clasă a societății. Prințul sveran din mlađele ce înfățișează istoria, cunoșcă ce trebuie să facă pentru adevăratele lor țări, și pentru fericirea poplilor lor; căci nimic nu le poate arăta ca istoria, că ei mai mult de cât cei alții oameni pot să fie fărâșor de bine să vădă neamul omeneș. Șăpșii și țășeni fice-кърза stat, fice-кърși țări, din istorie înвац а'și cunoаще și а'și къви patria, възând destinațiile sale, înчепътă kostitutivei sale de акъм, лециле, фачериле де bine че аș приimit дела днса și datorіа чеа сфінт че аș де а'ї слажі. Negъеторъа vede în istorie ca într'о оглндъ и че кін комерчяла сѣ, фъкът кѣ ицеле-лецере și кѣ dreptate, леагъ пе oameni între днші; и че кін înainteаș și спріжінеще starea înфлоритъ și пѣтереа поплilor și ките о datъ кяр și libertatea lor; și însфршит tot în istorie vede че е dator patrii sale atăt и timp де паче кат și де рѣс-воѣ, și че рѣș poate сѣї причінѣскъ атăt дѣ кат și ла țări întreуї лѣкоміа чеа несѣратъ де кѣ-щиг. Pentru artist, care каѣт а іmita natъра, а про-дѣче modele десѣршите și прінтр'ачеаста а пѣчеа și а пѣца, istoria копінде о комоаръ немѣсѣ-ратъ де persoane și де фанте пе care ел ле poate înфѣціша și неподові; ea аї дѣ și десѣшпріле тре-вѣнчоаșе аșпра атător monъmente а ле артеї sale, аї апрінде іmaуіnaціеа și аї хрѣнеще ценіла. Lite-ратъа și пѣцатъа дін istorie афлѣ orice пас и-semnat а фъкът дѣхъа omeneș и кѣтареа аdevъръ-лѣ, а фрѣмѣсеці și а folosълѣ; прін ea cunoаще

ичепѣтъ фие-кърїи щїице, вїнеле че еа а фѣкѣт, шї
 пе оаменїи ачеї марї каре аѣ кѣлативато шї аѣ ип-
 богѣцїто. Тнсфѣршїт мїлітарѣа афлѣ и исторїе кѣш
 с'а скїмбат шї кѣм с'а десѣвршїт арта са ; и еа ве-
 де пе ачеї ерої каре, певѣгнд и сеамѣ прїмеждїїле
 шї моартеа, 'шї аѣ вѣршат снїцеле пентрѣ прїнцїї лор
 шї пентрѣ патрїа лор, шї прїн вїтежїа шї ицеленчѣ-
 пеа лор аѣ хотѣрѣт соарта попѣлїлор шї а ипѣрѣ-
 цїїлор ; еа и аратѣ кѣ, атѣт и рѣзбоѣ кѣт шї и па-
 че, афарѣ де вїтежїе шї кѣраѣѣ , поате арѣта нїце
 вїрѣцїї фрѣмоае, каре сѣ мерїте чїнстеа шї иѣвїреа
 тѣтѣроп оаменїлор.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I S T O P I A B E K E .

П Е Р И О Д А І .

Дела Adam пѣпъ ла Moisi; саѣ дела фа-
череа лѣми, пѣпъ ла Леѣислаторъ ла
Израеліцілор; ори дела анъ ла
лѣми І. пѣпъ ла 2452.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ф а ч е р е а л ѣ м і ш і а о м ѣ л ѣ і .

Ла пчепѣт а tot пѣтерникъ ла Дѣмнезеѣ а фѣкѣт
din nimika лѣмеа, адикъ черъ ла ші пѣмѣнтъ ла, кѣ toate
че се копиринд пѣтр'пнседе. Лѣкръ ла ачест mare ад фа-
чери 'а а пѣкоронат кѣ фачереа лѣи Adam ші а Еві.
Ачепѣт дін тѣѣ оамені пріиміръ дела Дѣмнезеѣ о патъ-
рѣ дезъвршѣтѣ ; еі ера асемenea лѣи Дѣмнезеѣ кѣ пѣ-
целепчѣнеа ші сфінѣеніа, ші авеа трѣп ші сѣфлет
немѣритор. Еі доврндіръ дела Дѣмнезеѣ дрент де а
стѣпні пѣмѣнтъ ла, ші де а се вѣкѣра де ори-че про-
дѣче ел.

К ѣ д е р е а о м ѣ л ѣ і д і н ф е р і ч і р е .

Дар оамені чеі д'пнтѣѣ, прін неаскѣлтареа де по-
рѣнка че ле а фост дат Дѣмнезеѣ, пердѣрѣ невиновѣ-

ция лор, кѣзъръ din презнѣ кѣ tot neamѣа omenesk че s'a tras дела дѣнши din фериѣirea и каре се афла, ши фѣрѣ osindiuи ка итрѣ sѣdoarea феѣи sѣ'ши agoniseaskѣ храна виеѣи. Итр'ачеастѣ stare nenorochиѣ Dѣmnezeѣ авѣ miлѣ de дѣнши; ле итсѣфлѣ пѣдеж-деа, кѣ ва вені о време kind neamѣа omenesk се ва рѣдика, ши tot de odatѣ ле dete оаре-каре ideи desпре кѣпоѣиѣа лѣи Dѣmnezeѣ, ши desпре кѣпѣа кѣм тре-вѣе sѣ'и слѣжаскѣ.

† m m ѣ л ѣ и р е а ш и † m п р ѣ щ и е р е а
о а м е н и л о р .

Непоѣи ши strenepoѣи лѣи Adam се итпрѣѣиарѣ prin Asia, ши иттенарѣ маѣ мѣате соѣиетѣѣи фамѣ-миѣiare. Пентрѣ agonisirea челор тревѣинчоасе ла храна виеѣи, зни се иndeletniceа кѣ економѣа доbitoа-челор, алѣи лѣкра пѣмѣнтѣа. Еѣ фѣкѣрѣ оаре-каре иaintѣрѣ и кѣлтѣра ши desѣврѣиѣirea лор, ши афларѣ ши оаре-каре arte, прекѣм: мѣзика ши лѣкрареа metалаелор.

Stpикаrea о а м е н и л о р ш и п р ѣ п ѣ d и р е а
л о р п р и п о т о п . *

Dар оameni, зѣтнд кѣ totѣа не Dѣmnezeѣ, се de-терѣ ла desфрѣнѣрѣи, ши се стрѣкарѣ atat de мѣат, ит кѣт Dѣmnezeѣ, не ла анѣа 1656 дела фачереа лѣми, а хотѣрѣт printр'зи потоп грозав sѣ'и иарзѣ дѣне фаѣа пѣмѣнтѣа лѣи. Din ачеастѣ nenorochиѣре а скѣпат пѣмаѣ Noe кѣ треѣ фечорѣи ши nevestеле лор, ши кѣ оаре-кѣтева перекѣ din toate фелѣриѣе de animale.

Імпортъ дареа пѣмнтъ лъзі дъпъ потоп.

Din челе ont individe скъпате de потоп, oameni нар аѣ ичепѣт а се импѣлѣци. Pentрѣ хп оаре-каре скоп, итрепринзанд клѣдиреа хпѣи тѣрп иналт, Дѣм-незеѣ ле аместекъ лимбиле, ши еѣ непѣтанд а се маѣ ицелеѣе итре sine, фѣрѣ silѣци а ичета дела проек-тѣл дор, ши а се импрѣщѣа пе фаѣа пѣмнтъ лъзі ка сѣ'л импортѣе. Маѣ итѣѣ с'а импортѣлат Asia, пе хрѣтѣ Африка, ши и сѣршит Европа, ши челедалте пѣрѣци ши локѣрѣ але пѣмнтъ лъзі.

Тп а и тѣрѣ ле о аменѣ лор дъпъ потоп.

Oameni дъпъ потоп ажѣнсерѣ итраѣѣ ла starea de кѣлтѣрѣ ип каре с'аѣ афлат, иainte de непорочи-реа ачеста общеаскъ. Уни се хрѣнеа кѣ лѣкрареа иѣмнтъ лъзі, алѣци кѣ економѣа ани малелор, ши алѣци кѣ индѣстриа ши комерѣѣл. Ла афлѣрѣле векѣ адѣо-гарѣ алтеле позѣѣ, ши итре'ачесте челе маѣ вредниче de иsemnat фѣрѣ: зѣгрѣѣѣа саѣ desemнѣл ши скри-соареа.

Тп те меѣереа соѣиетѣѣи лор чѣвиле,
ши а гѣверне лор.

Dar oameni n'ар фѣи фѣкѣт ниѣи о датѣ инаитѣрѣи маѣи спре десѣврѣшѣреа лор, дака pentрѣ сигѣранѣа дѣн-афарѣ а лор, pentрѣ начеа ши линѣѣеа дѣн лѣхпѣрѣѣ, ши и сѣршит pentрѣ фѣрѣчѣреа лор н'ар фѣи формат соѣиетѣѣи регѣлате, н'ар фѣи фондат state, импѣрѣѣѣи ши регате, нѣ'ши ар фѣи инокмит гѣверне ши нѣ'ши

ар фи дат леуї. Statele ла мченѣтѣа лор ера мичї шї nemsemnate; дар ешїнд рѣсвоѣа м лѣме, монархи саѣ стѣпнїторї зпор state се слѣжїрѣ кѣ дн-сѣа спре а сѣпѣне попѣаї шї пацїї, шї спре а форма state марї.

† м п ѣ р ѣ ц і а Б а в і л о н і і ш і а A s i r і і .

Челе маї веки state се гѣсеск м Asia, м кмпїї-ле де лнгрѣ Еѣфрат шї Тїгрѣ, знде оамени дѣпѣ по-топ с'аѣ ашезат мтѣѣ кѣ лѣкѣїнѣа. Аїчї м локѣа знде Noaxizi мпрепрїнсесерѣ клѣдїреа тѣрнѣаї челеї маалт, Nemrod кѣтре анѣа 1900 дела фачереа лѣ-ми, фондѣ лнгрѣ Еѣфрат statѣа Бавїлонїї каре, пе лнгрѣ четатеа Бавїлонѣа, копїндеа алте треї четѣцїї. Инграбѣ дѣпѣ ачеаста Асѣр мтемеїе лнгрѣ Тїгрѣ зп аалт stat нѣмит ал Асїрїї кѣ капиталла Nїнїве, аї кѣ-рѣна лѣкѣїторї фїїнд рѣсвоїнїчї тѣрѣрарѣ лїнїщеа Бавїлонїї, о сѣпѣсерѣ, дѣпѣ кѣм сѣвѣжѣгарѣ маї тѣ-зїѣ шї алте цѣрїї, прекѣм Media, Armenia, Бактїа шї Sordiana, знде оамени мченѣсерѣ а форма соцїе-тѣцїї регѣлате.

Р е г а т ѣ а Е ѣ и п т ѣ а ѣ и .

Пе кнд м Asia се форма state, semїнїїї дїн ачеастѣ парте де лѣме, гонїте де револѣцїїї саѣ де лїпса хпанеї, трекурѣ м Афрїка шї deterѣ peste Еѣїпт, зпа дїн челе маї богате цѣрїї але пѣмнѣаїї, шї а кѣрїа родїре о фаче регѣлатла рѣвѣрсаре а Nїлѣаїї. Аїчї Menes, tot пе ла анѣа 1900, фондѣ зп регат, дѣ-пѣ каре се маї формарѣ шї алтеле; дар челе маї

insemnate аѣ fost чел дела Теба ши чел дела Memphis, кѣ капиталеле кѣ ачелашѣ нѣме. Тоуѣ реѣи Еѣиптѣаѣ се нѣмеа Фараонѣ, ши хни дѣнтре дѣнши аѣ fost леѣислаторѣ инѣеленѣи ши протекторѣ аѣ артелор ши аѣ цѣинѣелор.

Феничѣани; комерѣял лор.

Дар не лѣнгѣ ачешѣ попѣаѣ се ridikъ in Asia хѣа нѣмит Феничѣанѣ каре, prin комерѣял, навѣгаѣия ши афлѣриле sale, а interesat лѣмеа. Ашезат ла цѣрми Mediterani, дѣнпротѣва Чѣнрѣаѣѣ, ши лѣнгѣ мѣнтеле Лѣванѣаѣѣ чел богат де чедри pentрѣ konstrѣкѣиѣ де корѣвиѣ, dovъndi хн гѣст domnitor pentрѣ комерѣял ши навѣгаѣие. Феничѣани дескоперѣрѣ стѣкла ши вънсеаоа пѣрпѣрѣ каре ле адѣчеа хн кѣнѣиг nemѣсѣрат, ши еѣ sânt афлѣторѣ а маѣ мѣлатор лѣкрѣрѣи pentрѣ каре ле este omenirea datoare. Киар ши скрѣсоареа кѣ лѣтере се зѣче кѣ s'ар фѣ афлат де хн компатриот ад лор анѣме Tot саѣ Text, каре се дѣ кѣ sokoteала кѣ а трѣит не ла анѣа 1800—1900.

Гречѣ дѣн Еѣропа.

In sфѣршит veni ши рѣндѣа Еѣропи ка сѣ figѣреze. Чел д'ѣнтѣѣ попѣа, prin каре s'а insemnat ачешѣ parte де лѣме, аѣ fost Гречѣ. Стрѣмоши ачешѣиѣ наѣиѣ аѣ fost Пеласѣи, каре дѣн Asia не ла анѣа 2100 венѣрѣ in Pelopones, че се нѣмешѣ astѣзѣи Mореа; де аѣи трекѣнд in Elada sѣвт о кѣлѣtenie нѣмитѣ Гречѣ, tot попѣаѣа приѣми нѣмѣреа де Гречѣ. Хне ле чете се инѣсерѣ пѣнѣ in Tesalia; алтеле трекѣрѣ in Italia. Кѣ toate кѣ семѣнѣиѣле пеласѣиане аше-

zate în Pelopones аѣ фъндат оаре-каре регате; dar de овице tot понзала грек п'авеа леѣѣ, ера фъръ арте ши џиинце, тръна о виаџъ помадъ, хрѣндѣ-se кѣ ерѣѣ ши рѣдѣчинѣ, ши нѣ кѣноџеа ниѣѣ интревѣин-џареа фокзлѣ.

† н ч е п ѣ т ѣ л а р т е л о р ш и џ и и н џ е л о р .

Пре кѣт се desvolta societѣџиле оменѣѣѣ, пре атѣт maina ши артеле ши џиинџеле. Ши џеле ши ателе sѣnt datoare инчепѣтѣл лор тревѣинџи ши интѣмплѣри, deosebitелор инпрежѣрѣри а ле џѣрилор, аплекѣри че аѣ оameni пентрѣ пѣѣчериле ши komoditѣџиле виеџи, кѣrioзитѣџи ши активитѣџи дѣхзлѣѣ оменеск. Скзлѣтѣ-ра ши архитектѣра, џн инчепѣт де поезие, пѣџинтикѣ istorie натѣралъ ши medicinѣ, арта де а тѣбѣлѣсѣма трѣхѣрилe moarte, aritmetika ши џеometria кѣ astronomia, аѣ fost челе маѣ инsemnate кѣноџинџе а ле о-ameni лор ин периода ачeasta. Скpisoarea че се афла-се а контривѣит мѣлѣ спре а ле пѣстра ши спре а ле инпрѣџиѣ.

† п а и н т ѣ р и л е I d o л а т р и и .

Dar religiѣa а deџenerat ла тоџѣ понзлѣ. †н локзл некpединџеѣ ши аа ѣѣтѣри де Dѣmnezeѣ ин каре лѣмеа mainte де потоп кѣзѣсе, се deterѣ акѣм ла сѣперѣсти-џие. Еѣ вреа ин кѣлѣтѣ лор релиџиос обжекте вѣзѣ-те. †н џеле локѣри петрилe, копачѣ ши animalеле се лѣарѣ де Dѣmnezeѣ; ин аате локѣри соареле, лѣна ши stelеле, каре адѣчеа атѣтеа фолоасе оameni лор ши пѣroneа мѣрареа лор, довѣндѣрѣ дела дѣнѣшѣ џинсте ши инкинѣѣѣне дѣmnezeѣaskѣ. Дѣпѣ ачeea индѣмле-

zeirъ ши oamenî, каре наѣ ипдаторат кѣ фачери де вине. Ип асфел де кин се пѣскѣ ши крескѣ идолатриа, чеа маї ѣрѣтъ естравагануѣ а дѣхѣлѣ оменеск. Еа се пѣскѣ ип Хаалдеа, се итинсе ип цѣриле вечине, ши пе ѣрѣтъ трекѣ ип Еѣипт, ѣнде а приимит статѣе, temple ши алтаре.

П ѣ s t r a p e a р е л и ѣ и и а д е в ѣ р а т е п р и н Е в р е и с а ѣ I s r a e л и ѣ и .

Пентрѣ ка адевѣрата релиѣие сѣ нѣ се иарѣѣ динтре оаменѣ, Дѣмнезеѣ алесе пе Авраам, ка принтрѣнсѣл ши прин паѣиа че'ши траѣе ипчепѣтѣла дела дѣнсѣл, сѣ се пѣстреѣе фѣрѣ skimбаре. Кѣтре анѣл 2017, тре-кѣнд дин Хаалдеа ип пѣмѣнтѣла Kanaan, се нѣми Евреѣ, ши се хрѣнеа дела тѣртеле саде. Фѣла сѣѣ Isaac ши непотѣла сѣѣ Iakov, каре с'а нѣмит ши Israel, фѣрѣ кре-дѣнчощѣ релиѣии чеѣ адевѣрате, ши nomadisѣрѣ ши еѣ прин Kanaan ши Siria. Iakov авѣ 12 фечорѣ, каре формарѣ паѣиа Евреѣлор сѣѣ а Israelѣиѣлор. Iosif, ѣнѣл дин чеѣ 12 фечорѣ аѣ дѣѣ Iakov, венѣ ип Еѣипт, ѣнде прин ипцеленчѣнеа са ажѣнсе ал доѣлеа дѣпѣ Фараон. Еа киѣмѣ ла sine пе татѣла сѣѣ кѣ тоатѣ фа-мѣлиа са, ши ле дѣте ѣн лок ка сѣ се хрѣнеаскѣ. Дѣпѣ moартеа дѣѣ Iosif, ѣрѣмѣторѣ реѣи аѣ Еѣиптѣлѣѣ, темѣндѣ-се ка Евреѣ каре се ипмѣлѣеа фоарте мѣлѣт сѣ нѣ се ѣнеаскѣ кѣ врѣжмѣши лор, ипчепѣрѣ аѣ ti-panisi, ип кѣт кѣтре сфѣршѣтѣла perioadeѣ ачестиа ера хотѣрѣтъ прѣпѣденѣа а тоатѣ паѣиа евреѣаскѣ.

ПЕРИОДА II.

Деда Моіси пѣпъ ла Ромѣла; саѣ деда
ешіреа Евреілор дін Еџипт, пѣпъ ла
зідіреа Ромі; ори деда анѣла 2452
пѣпъ ла 3231 деда фачереа лѣмі.

Мѣнтѣреа Евреілор прин Моіси;
statѣл лор ѣн Палестина.

Кѣнд наџа евреаскѣ прин тираниіле Фараонілор
ера анроане сѣ се прѣпѣдеаскѣ, се іві Моіси мѣнтѣ-
торѣла еі. Аџеста дѣпѣ че скѣпѣ не Евреі дін робіа
Еџиптѣлаі, ѣ дѣсе ѣн Аравіа, ѣнде ла мѣнтеле Sinai,
ле дете релиџіе, леџі ші пѣравѣрї. Де аџі Евреі, сѣѣ
команда лѣі Іосѣа саѣ Ісѣс Наві, треѣрѣ ѣн пѣмѣнтѣла
Канаан, саѣ ал фѣгѣдѣнџі. Ён тѣмп де сѣпѣрѣрї де
кѣтре вѣрѣжмаші, се івірѣ ерої, саѣ жѣдікѣторї, пре-
кѣм Геден, Іефта, Samson, Samѣла ші алџі, каре ѣі
мѣнтѣрѣ. Дѣпѣ аџеста добѣндірѣ реџі, дѣнтре ка-
ре David ла 2929, ші Solomon фїѣла сѣѣ ла 2969,
фѣрѣ чеї маї стрѣлѣџіџі. Дар десѣнїреа ѣі фѣкѣ ка
сѣ се ѣмпарџѣ ѣн доб реџате, ал лѣі Іѣда, ші ал лѣі
Israїл, ші амѣндоѣ фѣрѣ прадѣ реџілор Asїrїї ші аї
Babїlonїї.

Рѣїна ѣмпѣрѣџії Asїrїї.

Asїrїанї, сѣѣ реџеле Ninѣ ші небастѣ-са Semїramї-
da, аѣ фѣкѣт маї копріндерї, ші statѣл лор ера

чел маї пѣтерник дин Asia; дар лѣксѣл ши десфрѣпѣриле, аѣ моленит пе реѣи ѣрмѣторѣ, ши аѣ demoralizat наѣия итреарѣ. Ип тимпѣл лѣи Sardanaпал, пе ла анѣл 3108, каре ера атѣ де фемеѣат, ип кѣт итѣбрѣкат ип хаїне мѣреѣиї медеа ип харем ши торѣеа кѣ фѣрка, с'а фѣкѣт о револѣѣиѣ, каре а дѣрѣмат монарѣхѣа Asirianѣ.

Р е г а т ѣ л Е ѣ и п т ѣ л ѣ и .

Ип Еѣипт, дѣпѣ чеї д'иѣтѣѣѣ Фараонѣ, каре с'аѣ ипdeletnicit кѣ лѣкрѣриле пѣчиї, кѣтре анѣл 2920, с'а ridikat Sesostre, каре а ипtreпрins еспедиѣиї рѣсѣоїниѣе ип Африка, ип Asia ши ип Еѣропа. Реѣи ѣрмѣторѣ дѣпѣ дѣнсѣл ипѣлѣарѣ piramidele ши обелѣсѣи, каре вѣрѣирѣ атѣтеа револѣѣиї а ле патѣри ши а ле оаменилор, ши стаѣ ши пѣпѣ ип зѣоа де астѣзи доваѣ де робѣа ѣнѣи попѣл реѣдѣтор, каре ла порѣпка деспоѣилор, ипѣлѣѣ аѣеле zidiri колосале, кѣ сѣдоарѣа маї мѣлтор ѣенераѣиї.

Н а в и г а ѣ и а , к о л о н и и л е ши к о м е р ч ѣ л а Ф е н и ѣ и а н и л о р .

Фениѣiani, десволтѣнд tot маї мѣлат комерѣѣѣл лор maritim, иптемеѣарѣ deosebite колониї, ип инсѣлеле мѣри Mediterane пѣпѣ ип Spania; дар чеа маї ипsempatѣ колоние а лор а пост Картаѣена, пе ѣѣрми Африѣи дин протѣва Sicilieї. Афарѣ де мареа Nearѣ ши чеа Mediteranѣ, еї с'аѣ арѣнкат ши пе мареа Atlanticѣ, ши аѣ vizitat ѣѣрми Britanii ши аї Danimarѣи. Industria лор prodѣѣеа tot маї мѣлте ши маї десѣ-

вѣршите лѣкѣрѣ pentрѣ комерчѣ. Кътре анѣа 2800, еѣ авѣрѣ шѣ зп исторѣк шѣ фѣлософ, пѣмит Санхѣнѣа-ton, каре скрѣсе исторѣа Фенѣчѣи шѣ а Еѣиптѣахѣ, шѣ аа-те кѣрѣцѣ асѣпра тѣченѣтѣахѣ лѣтѣи, шѣ асѣпра zeitѣцѣ-лор патрѣи саае; ѣар ѣин тоате ачестеа пѣпѣ ла поѣ п'а ажѣнс ѣе кѣт о вѣкатѣ тѣамѣчѣтѣ тѣн гречѣеѣе. Чѣ-татеа чѣе маѣ веке шѣ маѣ тѣnsemnatѣ а лор а фост Si-dонѣа; Тѣрѣа s'а zidit маѣ пе хрѣтѣ, ѣар а екѣinsit Sidонѣа. Амѣндѣѣ четѣцѣае ачестеа ава реѣцѣ; чѣ-леааае ава гѣберне репѣаѣаѣкане.

Дѣсволатѣреа Гречѣи прѣн Елѣнѣ шѣ колонистѣ streinѣ.

ѣар Гречѣ, каре тѣn perioda прѣcedentѣ s'аѣ тѣn-
semnat фѣарте пѣцѣн, се формѣарѣ акѣтѣ наѣѣе маре,
шѣ арѣтарѣ лѣтѣи sѣnperioritatea талантѣлор шѣ а дѣ-
хѣахѣ лор. Пѣсте Пеласѣѣ, чѣѣ d'antѣаѣ лѣкѣиторѣ аѣ
Гречѣѣ, пе ла анѣа 2470, венѣ Deѣкааѣон кѣ о коло-
nie ѣеаа Каѣкас; гонѣ пе Пеласѣѣ тѣn insѣае саѣ аае
пѣрѣцѣ, шѣ пе чѣѣ рѣтѣашѣ тѣ siаѣ sѣ се амѣstѣче кѣ
колонистѣ sѣѣ. Тоѣцѣ лѣкѣиторѣ Гречѣ се пѣмѣрѣ акѣтѣ
Елѣнѣ, ѣеаа Елѣн фѣѣаа лѣѣ Deѣкааѣон. Пѣсте ачѣцѣ лѣ-
кѣиторѣ венѣрѣ колонѣѣ ѣин Еѣипт, sѣѣ Чѣкрѣнс ла 2426,
шѣ Danaѣ; ѣин Фенѣчѣа sѣѣ Kadmѣ, шѣ ѣин Asia мѣ-
кѣ sѣѣ Пелѣнс. Кѣ венѣреа ачѣстѣѣ streinѣ, крѣскѣ
понѣааѣѣа цѣрѣ, шѣ рѣаѣѣа, лѣѣѣае шѣ обѣчѣѣрѣае
Гречѣлор лѣарѣ ааѣѣ формѣ. Тѣn Гречѣа се тѣnteme-
нарѣ маѣ мѣаае state, ѣин каре чѣе маѣ тѣnsemnate
аѣ фост Atena шѣ Sparta. Ешѣнд ерѣѣ прѣкѣтѣ Ер-
кѣа, Teseѣ, Персеѣ шѣ ааѣѣ, ачѣѣѣа фѣкѣрѣ вѣне Гре-

чii и мѣлте кинѣрѣ. Ын принѣ дела Трoѣа дин Asia мѣкѣ, нѣмит Парис, рѣни пе Елена неваста лѣи Менелаѣ реѣеле дин Sparta . Рѣсѣхнареа ачестѣи афронт а рѣдикат тоатѣ Гречѣа ии пѣчоаре ии протѣва Трoи, каре дѣниѣ ѣн рѣсѣвоѣѣ де зече анѣ, ла 2800, се рѣинѣ кѣ тотѣл. Дѣниѣ ачестѣи ииимпларе иисемнатѣ, Ераклѣзи саѣ ѣрмѣторѣ лѣи Еркѣл, аѣ тѣрѣхрат Пелопонесѣл. Врѣнд сѣ копринѣѣ ии Atena, Кодрѣ реѣеле еѣ, ла 2913, се жертѣи ии мѣри пентрѣ patria sa. Атѣнѣи се десѣиинѣарѣ гѣбернеле монархѣче маѣ дин тоатѣ Гречѣа, ии се префѣкѣрѣ ии репѣвлѣиѣи. Minos, ѣн реѣе ад Крети, каре астѣзи се зѣче Kandia, дѣдѣсе де мѣлат ѣри саде о леѣислаѣиѣе фѣкѣѣтоаре де вѣне. Дела ачеста лѣѣ пѣладѣ Лѣкѣрг, ии ла 3100, дѣте патриѣ саде Sparteѣи о леѣислаѣиѣе каре а довѣндит mare фаѣмѣ ии лѣиѣе.

Л е ѣ и л е л ѣ и Л и к ѣ р г .

Лѣкѣрг а авѣт де скоп, ка прин леѣислаѣиѣа са сѣ факѣ дин Spartanѣи мѣилитарѣи вѣниѣ, ѣѣбитoрѣи де мѣриреа ии де стрѣлѣѣѣреа патриѣи лoр . Спре а гѣти де тимпѣриѣ пе тинерѣи пентрѣ стारेа мѣилитарѣѣ, каре синѣгѣрѣ ера ии чинсте ла Spartanѣи, а рѣндѣит о крѣщере асиѣрѣ, чѣл маѣ mare кѣмпѣт ии мѣнкаре ии ии вѣхѣтѣрѣ, simplitate ии ии вѣрѣкѣмѣинте, ии мѣлатѣ eserѣиѣиѣе пентрѣ амѣндoѣ seksele ; кѣ ѣн кѣвѣнт а порѣнѣит чѣа маѣ страшнѣкѣ дисѣиплѣнѣѣ. Спре а фаѣче де о потрѣивѣ пе тоѣѣ четѣѣѣени Sparteѣи, ии пѣрѣѣиѣи tot пѣмѣнтѣл ии тре дѣниѣи ии пѣрѣѣи де о потрѣивѣ; ии спре а нѣ се амѣѣѣи де вoгѣѣѣиѣи, а депѣртат аѣрѣл ии арѣѣинѣл ии ле а

dat vani de фер. Агрикултура, пълна индустрия и алте окъпації, ле лъсъ пе сеама робылор лор пълнїи Ілоуї; ии пе Spartanī и обичнїи къ ексерціиї милїтаре. Де ачеа ии Sparta toate ера ръсвоїниче. Spartanī ии ръсвоѣ требъна саѣ съ вїрѣнскъ, саѣ съ моаръ, къчї фѣгарї ера печїнстїиї. Клар ии релиѣия лор ле ипсѣла дѣх ръсвоїник, фїнд-къ zeitъциле лор ера инармате. Еї пѣ череа аат дела zeitъциї, де кат съ фїе оаменї чїнстїиї ии съ'шї импанеаскъ даторїїле.

† п а и н т ъ р і л е Г р е ч і л о р и н к ѡ л т ѣ р ѣ .

Пе канд се фъчеа ачесте skimбърї ии констїтїиїа полїтикъ а Гречїи, дѣхъла Гречїлор фъчеа ипaintedрї марї ии арте ии иїице. Орфеѣ дїн Траѣиа, Мъзеѣ ии ацї ипвалнїрѣ пъравърїле Гречїлор, дандъ-ле ideї de релиѣие, поезїе ии алте арте, ии ипdemnандъ'ї ка съ фїе вїртѣошї. Medїcina, маї къ сеамъ хїрѣрѣиїа ии ботаника, се кѣатїваръ къ ипсравъ de Ескълап, Хїрон ии ацї. Хїрон ера versat ии ии astronomie. Палamed, знъла дїн кѣитанї Гречї дела ръсвоѣла Troї, а адъогат лїтере поѣъ ла алфаветъла че Kadmъ Фенїчанъла ии адъсесе de мълат ии'а фѣкъсе кѣноскѣт Гречїлор. Дар чеа маї mare poet ал Гречїлор а пост Омер, каре катъ ръсвоѣла Troї ии poema са чеа ve-stїтѣ пѣмїтѣ Iliada, ии ипипалърїле лѣї Ѧlais ии аатъ poemъ пѣмїтѣ Odisea. Кѣатївандъ'шї ии асфел de кїп дѣхъла, Гречї ипгрїкїрѣ а'шї фаче ии трѣпъла ипсапън ии вїртѣошї, ии де а пѣстра ла дїпшї кѣраѣнъла ръсвоїник. Spре ачест сфїршїт, иптемегаръ ии deosebїте локърї жокърї пѣблїче ии solemnne pentрѣ алергаре,

saatşrî, lăpте ші аателе. Челе маі vestite жокърі аѣ
fost ачеле пѣmite Олімпіче.

Релиѣіа адеврѣатъ пѣstrатъ де Евреі
се фаче кѣnosкѣтъ ші аатор попѣлі:

Între atătea skimbърі ші префачері, ла каре аѣ
fost съпѣсе наѣііле ші statele дін кѣте треде пѣр-
ѣіле лѣмі, релиѣіа чеа адеврѣатъ се пѣstrъ дѣпъ воіа
лѣі Dămnezeѣ де попѣлѣ Евреѣ, ка кѣ ѣчетѣл съ
се факъ кѣnosкѣтъ ші аатор попѣлі idolatri. În-
timpărie челе deosebite але ачестѣі попѣл, лѣмба са
каре ера tot ка а Sіrianіlor, а Fenіcianіlor, а Хал-
deіlor ші аатор попѣлі дін Asia, ші ѣnsfărşit pozi-
ѣіа ѣри sale, ѣн мѣжлокѣл а кѣтор треде пѣрѣіле лѣ-
мі кѣnosкѣте, ші а попѣліlor челор маі ѣsemнаѣі
аі векімі, toate ачестеа аѣ контрѣвѣіт supе а фаче кѣ-
nosкѣтъ ачеа релиѣіе ші ла аѣѣі попѣлі. Кѣ toate
кѣ Евреі ера опрѣѣі де а абеа мѣлѣт аместік кѣ аѣѣі
попѣлі, дар комерчѣл лор ші аліанѣеле лор о фѣ-
кѣръ кѣnosкѣтъ ші ла векімі лор.

Релиѣіа, пѣравѣріле ші обічѣѣріле
Еѣіptenіlor.

Дака попѣлѣ Евреѣ а fost depozitar ал адеврѣ-
pateі релиѣіі, дела каре ші ааде наѣіі съ ѣмпрѣмѣте
кѣношѣіне съпѣtoase despre Dămnezeѣ, Еѣіpteni аѣ
ѣвѣѣат не аѣѣі попѣлі кѣм съ'ші organizeze statele
лор, ші че леѣі требѣе съ ле деа. Dintre тоѣі попѣ-
лі, Гречі се фолосіръ маі мѣлѣт де ѣнѣелепѣѣ-

nea eșinteanъ. Реџи Еџинтџаџи ера сџпџши кџ стрџш-
 ниџие ла даторіале лор. Дџпъ моартеа лор, фие-каре
 авеа дрепт де а'ї парџ; ши нџ'ї ингропа кџ чинсте да-
 ка се доведеа кџ аџ гџбернат рџџ. Професиіале ера
 поџенитоаре ин Еџинт: фіџа хнџї попъ, саџ ал хнџї
 пџстор нџ пџтеа deveni алт, де кат нар попъ саџ пџ-
 стор. Ла оспеџеле лор, Еџинтени адџчеа де мџате
 орї хн кошчџгт де ом морт, спре а'ши адџче аминте
 кџ снт мџриторї. Креџанд кџ сџфлетџа дџпъ моар-
 те треџе din трџпџа сџџ чел стрікат ин трџпџа алтџї
 ом саџ анімаал, инџџасџмеа трџпџріале моарте, спре а
 ле фери де пџтрежџне. Кџ тоате кџ релиџія лор ера
 фоарте сџперстиџіоасџ, нентрџ кџ афаръ де Осіріс
 (соареле) ши Ісіс (лџпа), zeitџџіале лор челе маї
 марї, авеа ши аalte zeitџџї, ши се инкїна ши кнар ла
 анімаде; џар фїнд кџ инџџа немџрїеа сџфлетџаџи,
 ши ера стрџнс лератъ кџ леџї инџеленте ши пџзїте вї-
 не, п'а авџт инфлџинџџ вџтџмџтоаре асџпра моралї-
 тџї попџаџаџи.

Релиџія Греџі лор.

Греџи инпрџмџтаръ ідеї де релиџіе ши де џере-
 монїї релиџіоасе маї инџџџ деаа Еџинтени, ши не хр-
 мъ деаа Фенїџіенї ши Траџї. Ла аџесте адџогаръ де-
 оsebїте tradiџїї ши пџрепї де а ле лор. Din ameste-
 кџџра аџеаста а реџџатат мїтолоџія греџеаскџ, каре ко-
 приндеа ідеї деспре о мџџџїме де zeitџџї ла каре
 се инкїна. Чеа маї mare zeitate а лор ера Жџпїтер
 саџ Жое, дџпъ каре хрма Нептџн, Плџтон, Аполон,
 Марс, Мерџџріе, Жџпа, Венеџеа, Черес ши аџї.

Омер и поэзия сае, а де съвршит ми а имподовит
 митолоџиа ачеаста, не каре Esiod, алт поет, о редџсе
 маї не џрмџ и системџ. Алџи поетї маї тџрзиї, о
 имбџрџкарџ кџ имкнџсїрї плџкџте, ми имтџр'џн кнп фо-
 лоситор пентџџ моралџ. Философи гречї де ми кџ-
 носкџџџ де шертџџџџнеа ачестїї релиџиї; џар н'авџџџ
 кџџраџџ де а о де сџїїнџџа ми де а пџне и локџџї ал-
 та маї раџионабилџ.

PERIODA III.

Де ла Ромџлџ пџпџ ла Чїџџ Персианџл;
 саџ де ла zidirea Romi, пџпџ ла имте-
 меїереа монарџиї персиане; ори
 де ла анџл 3231 пџпџ ла 3446 де-
 ла фаџереа лџми.

Zidirea Romi; формареа statџлџї
 Roman.

Пџпџ ла тимпџл ачеста нџмаї Гречї синџџџї с'аџ
 деосебит имџре понџлї Еџџронї; џар де акџм имainte
 имчепе а се рїџика и Italia џн понџл, а кџџџџа пџте-
 ре ми мџџџре а џинџт маї мџлџт де кџт а алџора. Ачест
 понџл, каре кџ имчџџл а копџнпс лџмеа ми а до-
 мнїт несте џанса маї мџлџте веакџџї, аџ фост Romani.
 Еї с'аџ нџмит ама де ла џетатеа Roma, не каре о аџ
 zidit Ромџлџ ми Рџмџ, дої фџаџї џемени, ла анџл

3231. Ромѡлѡ а фост чел д'нтѡѡ реѡе ал Ромѡ. Ел а пѡртат мѡлате рѡсвоае, ши а рѡнит невесте ши фете Sabinenче pentрѡ рѡсвоѡничи сѡѡ, каре пѡ ера ѡнѡтраѡѡ. Нѡѡма Помпѡлие, ал доѡлеа реѡе дѡпѡ Ромѡлѡ, а ѡмбѡлѡзит сѡлвѡтъчѡнеа Romanѡлор prin релиѡѡѡ ши леѡѡле че ле а dat. Дар сѡѡт ѡрѡѡторѡ реѡѡ: Тѡлѡ Ostѡлие, Анкѡ Марѡѡе ши Таркѡвѡние Прѡскѡ, Romanѡ ѡар пѡртарѡ рѡсвоае prin каре ѡѡѡ мѡрѡрѡ стѡтѡл. Ал шаселеа реѡе Serbie Тѡлие dete Romѡ о реформѡѡ, prin каре Romanѡ сѡ devѡе маѡѡ ши пѡтерничи. Асфел еѡ ѡн timp de доѡ веакѡрѡ фѡкѡрѡ мѡлате копрѡндерѡ, ши ѡѡѡ ѡнтеѡнарѡ пѡтереа лор ѡn Italia. Кѡнд пѡ пѡрта рѡсвоѡѡ, се ѡndeletничеа кѡ агрикѡлѡтра ши кѡ пѡѡѡн комерѡѡѡ. Неавѡнд арте ши ѡѡѡнѡе, авѡ кѡѡѡѡеа арта de а скри, ши statѡл лор авеа пѡѡѡне леѡѡ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Регатѡл Asirѡѡѡѡѡ, ал Бавѡлонѡѡѡ ѡѡѡѡѡ ши ал Medѡѡѡѡѡ.

Din рѡѡнеде веѡѡѡлѡѡѡ регат ал Asirѡѡѡѡѡ din Asia, каре кѡѡѡ сѡѡ desформѡлѡлѡ Sardanapal, се формарѡ треѡ регате: ал Asirѡѡѡѡѡѡѡ, ал Бавѡлонѡѡѡѡѡѡѡ ши ал Medѡѡѡѡѡѡѡѡ.— Реѡѡѡ din Asirѡѡѡѡѡѡѡ се ѡnsemнарѡ маѡѡ мѡлат prin некаѡѡрѡле че прѡѡѡнѡѡрѡ регателор еврееѡѡѡ. Salmanasar, ла 3263, а стрѡкат кѡ totѡл регатѡл лѡѡѡ Israel, ши не лѡкѡѡѡторѡѡ ѡѡа дѡс робѡѡ ѡn Asirѡѡѡѡѡѡѡ. ѡнѡграѡѡѡ дѡпѡ аѡеаста Asirѡѡѡѡѡѡѡѡ а кѡѡѡѡ сѡѡ Media. — Бавѡлонѡѡѡѡѡѡѡ се рѡѡѡѡѡ ла о пѡтере ѡnsemнатѡ сѡѡ реѡѡѡ сѡѡ Chaldeeѡ, dintре каре Nebѡkadnezar а фост ѡn

рѣсвоѣникъ съзвѣтикъ. Ачеста, пе ла 3377, а арс Іерузалѣмъ, а стрѣкатъ ператъ лази Іуда, ши пе Евреѣ ка дѣс роби ѣн Бабилонъ, ѣнде 'ши аѣ пѣлѣнс пенорочѣрѣле ѣн тимп де 70 де анѣ. Невъкаднезар а стрѣкатъ ши Тиръ чѣтатеа чѣа богатъ а Феничѣанѣлоръ. Бабилонѣа маѣ тѣрзиѣ а трѣкѣтъ сѣвѣ домнѣа Персѣанѣлоръ.— Ператъ Медиѣ с'а стрѣлѣчитъ маѣ мѣлатъ де кѣт ачесте доѣ прѣн копѣндерѣле чѣ а фѣкѣтъ ѣн Asia деспре мѣазъ поанте. Ънѣла дѣн реѣи сѣи нѣмитъ Чиаксаръ, пе ла 3351, а рѣинатъ статъла Асѣрѣи ши 'а а ѣнитъ кѣ Media. Даръ сѣвѣтъ Астѣаръ, мошѣла лѣзи Чѣрѣ персѣанѣла, кѣзѣ ши ачестъ ператъ сѣвѣ домнѣа Персѣанѣлоръ.

Рѣинарѣа ператѣлоръ Евреѣлоръ.

Евреѣ, ѣн перѣода ачѣста, се рѣсвоѣрѣ ѣнтре сѣне дѣн прѣчина ѣреѣ чѣ с'а ѣнкѣѣватъ ѣнтре дѣнши, дѣла ѣмпѣрѣѣрѣа лоръ ѣн доѣ state. Кѣнтре ачѣста еѣ кѣзѣрѣ ши ла ѣдолатрѣе ши се стрѣкарѣ фѣоарте мѣлатъ. Атѣнчѣ аѣ еѣитъ ѣнтре дѣнши пророчѣ, каре ѣѣ доѣжѣнеа пенѣтрѣ фѣантеле лоръ, ши ѣѣ ѣндемна сѣ се ѣнтоаркѣ ла Дѣмнезеѣ; даръ еѣ нѣѣ аскѣлатарѣ, пѣнѣ кѣнд венѣрѣ реѣл стѣреѣнѣ каре ле стрѣкарѣ stateле ши ѣѣ дѣсерѣ роби. ѣнтре пророчѣ ачѣстѣа, чѣѣ маѣ ѣнсемнаѣѣ аѣ фѣостъ Isaia, Мѣхеа, Наѣмъ, Іезекѣилъ ши аѣѣѣ.

Ператъла Еѣиптѣла лѣзи каде сѣвѣ Персѣанѣ.

ѣн Еѣиптъ, дѣнѣ Фараонѣ каре кѣлѣдѣрѣ фѣалнѣчѣле даръ задарнѣчѣле пѣрамѣде, пѣвѣлѣрѣ Етѣопѣенѣ каре доминѣрѣ ѣн сѣланѣчѣе 50 анѣ. Доѣспрезѣче прѣнѣѣѣ еѣип-

tenî prin patriotismă la dor scâpară țara de domnia streină, și fondară 12 state în Egipt. Ținută din acheri 12 pești nămit Psametix, pe la 3313, prin viclenia sa birăsi pe toți țoarășii săi, și se făcă singur monarh. Kă Psametix se încheză o noă epoxă pentră Egipt. Ținde țara acheră era izolată și înkiseș pănă акъм pentрă streină, Psametix o deskise și о нăse în relații comerciale kă alte țări ale пământăлă. Țрмъторі лăи Psametix лăкрарь și еі дăпъ піада предечесорăлăи лор pentрă кăлтăра чеа noă a țări лор. Дар фиінд кă în timpăла аcheră monarhia persiană se întemeiese în Asia, ținută din monarhi săи пăтрăнсе în Egipt, și'а фăкă провинție persiană.

Революциіае Сцицилор, Челцилор са ă Chimerilor în Asia și Европа.

În timpăла аcheră доі попăлă нăмерошă пăпăдірь о мăлăime де țări în Asia și în Европа: аcheră попăлă аă fost Sцици și Челци саă Chimeri. Сцици лăкăна în țările каре astăзі се нăмеск Tataria mare și Răsia asiatică. Де аcheră еі трекарь în Европа, și се ашезарь în țările каре се нăмеск Bulgaria, Romania, Moldova, Transilvania, Ungaria, Polonia și Răsia europeană. Tot în timpăла аcheră еі пăвълірь și în Media și în țările еі; дар рецеле Chiaksar și гоні де аcheră. Anaxarsis, фіала ținăи реце scit, а фăкăт о кăлтăторіе în Grecia, și а пăвълат дела Гречі релиție și циинде. Дăпъ дăнса а маі venit Abaris, Zamolxis și алăи. Кă toate аcheră Sцици аă фăкăт пăцинă мăнтаре în кăлтăра маі маать. Еі era рьс-

воінічї, ідолатри, дар віртюші. Пхїинтеї динтр'нші се інделетнічеа кх агрікхатхра; чеї маї мхлцї помадисеа кх тхрмеле лор де анимале динтр'хн лок интр'алтхл.— Челцї сах Чімері, каре се мішкарх tot интр'хн тїмн кх Счїцї, пхтрхнхнд ин Ехрона, импоналарх о парте дин Полонїа шї дин Хнгарїа, шї челе маї мхлте цхрї дин Ехрона дела апхс шї мїазх зї. Дар ашезхмїнтеле лор челе маї де кхпетенїе ах фост ин Франца де астхзї, хнде с'ах нхміт Галї. Де ачї еї трекхрх шї ин Італїа, шї песте Рїн ин Церманїа. Челцї инкх ера хн попхл рхсвоїнік; инсх се інделетнічеа шї кх економїа анїмалелор шї кх вїнатхл. Авеа оаре-каре zeitхцї, шї кредеа немхрїреа схфлетхлхї. Попї лор, нхміцї Дрхзїзї, кхлїва оаре-каре цїїнце, шї Барзї, поецї лор, ле инсхфла кхрацхх рхсвоїнік прїн кантечеле лор.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

А т е н а ш і С п а р т а ин Г р е ч і а а ж х н г л а о
с т р х л х ч і р е м а р е .

Гречї, каре пе ла сфхршїтхл перїодеї трекхте skimбарх гхберпеле монархїче кх челе репхзлїкане, се рїдїкарх ла о стрхлхчїре маре. Атена шї Спарта довндїрх пхтере шї ахторїтате tot маї мхлтх интре stateле гречешї. Дракон, хнхл дїн дрегхторї чеї маї маалцї аї Атенї, ла 3361, дете патрїї сале о леуїслацїе, каре инсх фїїнд фоарте аспрх нх с'а пххтх цїнеа. Се зїчеа кх ачеастх леуїслацїе este скрїсх кх сїнце, пентрх кх атхт пентрх о вїнх маре кхт шї пентрх хна мїкх хотхра оснда де моарте. Маї тхрзїх Солон, ла 3390, дете Атенї о алтх леуїслацїе маї ин-

целешантъ, маї оменитъ ши каре с'а цинхт мхат
 timp. Къ toate къ Atena ера репъвликъ, дар Pisistrat,
 хн Atenian богат ши елокхент, prin хнеатриале sale
 се фъкъ тирап аа Atenі. Ел гхвернъ statxa къ мхатъ
 инцелешанте, пъзи лециле дхї Solon, protece ши-
 инцеле, ши antemeie чеа dintхїх библіотекъ пъвликъ.
 Фii схї нх се пхтхръ цinea хн ачешаші пхтере; is-
 възкнind о револуцие, фхръ гонихї, ши Atena хар рх-
 mase репъвликъ.— Spartani се desволта хн timpxa аче-
 sta дхпъ лециле дхї Ликхрг; ши фиind къ еї авеа
 рецї, pentрх а ле мхрцини пхтереа, antemeаръ хн Ефо-
 rat де 5 бхрвацї. Еї авхръ дох рхсвоае крхнте къ
 Mesenieni вечини дор, хн каре Тиртех, хн поет Atenian,
 хї хнкхраче prin кхнтешеле sale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj Колонііале Гречідор.

Prin desvoltarea comerчхлхї ши а навигациї Гречі
 се дхаръ не хрмеле Fenicianidor, ши antemeаръ
 колонії хн мхате локхрї. Челе маї хнsemnate ера
 челе дхпъ мхрциниле Asii мичї ши дела marea Неа-
 гръ. Еї фондаръ колонії хн Африка, хн Sicilia, хн
 Italia де жос, хн Spania, хн Galia, хн Tracia ши хн-
 tr'алте пхрцї. Ла Локри, о колоніе din Italia, Zalexk
 dete о лецислацие фоарте инцелешантъ.

Кхатхра artistикъ ши шиинцификъ а
 Гречідор.

Хн timpxa ачеша Гречі фъкхръ хнаитхрї марї ши
 хн арте ши шиинце. Tales дела Millet а fost челе

d'antnă fizik, geometră și astronom la Grecii. Ea dinprezintă ca Solon și ca alți chinți se numesc cei 7 înțelepți ai Greciei. Dintră parte poezia a numărat mai mulți cultivatori, între care mai însemnați sunt: Safo, Arhiloх și alți. Eson din Frigia a făcât fabule.

Legislația lui Solon.

Legile lui Solon merită o deosebită țare amintire. Scopul lui a fost de a înlesni Atenienilor mijlocul spre a se desvolta în tot chipul. Spre a cunoaște prețul acheror lei, e destul a aduce de pildă vre o carte din țele țivile. Un fiș nu era dator a hrăni pe tatăl său, dacă acesta nu a mbrăcat vre o meserie ca care să se hrănească. Acela însuși care, de și a primit edincăie de la părinți, nu vrea să ȳ ție, era sokotit de infam. Acela care nu risinea averea se sokotea de nechinstit. Anea se pedensea ca o crimă. Copii acheror țețenți, care mbrăca în slăjbele patrii, se creștea ca kelțăla statului. Zestrele fetelor a redăso la oare-care țaine și mobilă, pentru ca să se poată mbrăca și fetele sărace.

Religia Medilor; Zoroastră.

Ca întindea pe țățul Medilor, religia lor se făcă cunoscută și la alți populi. Zoroastră, un om înțelept, a reformat religia acheră, care cunoștea o ființă veșnică din care să emițate doș ființe:

Ormuzd, ичепѣхъ шѣ иavorъa a tot бѣнеа, шѣ Ari-
man', иavorъa a tot рѣхъa. Релиѣиa ачѣаста се итинсе
и Asia прип монархѣиa персианъ. Попѣ Mediaop, ка-
ре ипгѣжа de релиѣиe шѣ цѣремониѣле еѣ, се пѣмеа
Maѣ.

Релиѣиa Рomaniop.

Romani аѣ приимѣт чеа маѣ mare parte din рели-
ѣиa op чеа сѣперстиѣиoасъ дела Estrъсѣи, ип попъa
вечѣи кѣ дѣиши. Интре попи op ера ѣни пѣмиѣѣ Аѣ-
гѣрѣ шѣ Арѣспѣиѣ. Чеѣ д'иѣтѣѣ пророчѣа din своръa,
din кѣнтѣхъa шѣ din мѣнкареа пасерѣop; чеѣ de аа
доѣлеа пѣвѣстеа виѣторъa din мишкѣриле анимаѣхъѣ
че се аѣхѣа жѣртѣ шѣ din привѣреа маѣелop аѣ.—
Ачѣастъ релиѣиe симѣлъ s'a десволат кѣ тимѣхъa. Кѣ
иѣиѣтѣриле шѣ кѣ копѣриѣле op ип Еѣропа, Афѣри-
ка шѣ Asia, дѣпъ кѣи иѣпѣрѣмѣта дела deosebite па-
ѣѣ deosebite обѣчѣѣрѣ шѣ пѣравѣрѣ, асѣел приѣмеа ип
релиѣиa op релиѣиe попъaлop биѣѣѣ. Mitologia
грѣчѣскъ маѣ кѣ сеашъ a тѣкѣт интреагъ аа дѣиши:
Жѣпѣтер саѣ Жoе, Нептѣн, Плѣтон, Аполон, Маѣс,
Меркѣриe, Жѣна, и Минерѣа, Венѣреа, Черѣс, шѣ аѣте
zeitъѣѣ грѣчѣѣѣ, се фѣкѣръ zeitъѣѣ romane. Аа zeitъѣѣ
streine Romani маѣ аѣѣогаръ аѣтеле дела дѣи-
ши, ип кѣт пѣмѣръa zeitъѣѣлop ип тимѣхъa аѣѣ Varon
тѣчѣа пѣсте тѣѣзѣѣ de миѣ. Toate zeitъѣѣле аѣеа
templеле op, попи op, цѣремониѣле шѣ жѣртѣеле op.
— Ромъахъ дѣте пѣринѣлop o пѣтере нѣмѣрѣиѣтѣ асѣ-
пра копѣлop op, ип кѣт пѣтеа сѣѣѣ вѣнъ шѣ сѣѣѣ
омoаре фѣръ рѣспѣндѣре. Ачѣастъ леѣе de шѣ s'a

mai mърциит и зрмъ, dar tot se цинъ пнъ и
timпъ тързи.

Пъстрареа адевърател релиѳии ла Еврей.

De ши попъзла Евреѳ ши пердъ и периода ача-
ста patria, либертатеа ши конститѳция релиѳиоасъ; dar
релиѳия, че а приимит дела Дъмнезеѳ, с'а пъстрат ши с'а
нтинс кнар и мижлокъла непорочирилор сале. Им-
паниреа пророчии пророчилор 'на тъмъдъит де идола-
трие, ши 'на нторс ла кънощинца адевъратълѳ Дъмне-
зеѳ. Импръщиреа лор п'нтре попълѳ идолатри а коп-
тривъит мълат спре а се фаче къноскътъ релиѳия лор.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PERIODA IV.

Дела Чиръ Persianъла, пнъ ла тареле
Александръ; сая дела фондареа мо-
нархии persiane, пнъ ла нтемеие-
реа монархии macedoniane и кт-
тетреде пърциде лъми; ориде-
ла анъла 3446 пнъ ла 3648 дела
фачереа лъми.

Монархиа Persianилор; Чиръ.

Kand statъла Medii ши ал Babilonii din Asia чен-
тралъ, ши ал Lidii din Asia микъ се афла слъбите де

лѣкс ми пѣтредe de молічѣне, se 'pidikарь Persianі,
 ми жѣкаръ роде insemnate. Ачеастъ наѣіе фѣ сѣ-
 пѣсѣ маі inтѣѣ Asііі, пе ѣрмѣ кѣзѣ сѣѣ Media. Чи-
 рѣ, фіѣл ѣнѣі гѣбернатор persіan, о inкѣраѣе ка сѣ
 скѣтѣре жѣгѣл ми сѣ фіе слободѣ. Inтp'о вѣтѣліе
 вірѣі пе Medі, ми пе рѣінеде statѣлѣі лор, да 3425,
 фондѣ monarхіа Persianілор. Inкѣраѣіat кѣ ачеастъ
 ісправѣ порочітѣ, да 3440, вѣтѣ пе Kресѣ, реѣеде чел
 борат ал Lidіі, ми копрінсе Asia мікѣ. Дѣпѣ ачеа-
 sta сѣнѣсе четѣѣіе фенічіане ми Sіріа, сѣѣжѣгѣ Ба-
 билонѣл, ми асфел Чірѣ, да 3446, фортѣ чеа dінтѣѣ
 monarхіе mare in лѣме. Евреілор dін Бабілон ші
 dін алте ѣрѣі ѣнде се афла, ле dete слобоzenie de а
 се inтоарче in patria лор, ми de а rezіdі Iерѣsalіmѣл
 ми темпѣлѣ; dar нѣмаі чеі маі сѣрачі dінтp'иші се
 фолосірѣ de прілежѣл ачеста. Камбіс ѣрмѣторѣл лѣі
 Чірѣ, ѣн monarх сѣлватік ми рѣсвоінік, да 3458, ко-
 прінсе Еѣінтѣл, ми'л адѣогѣ да monarхіа persіanѣ.
 Еѣіntenі се револтарѣ дѣпѣ ачеста de мѣлте орі in-
 протіва Persianілор, inсѣ фѣрѣ нічі ѣн фолос. Маі
 мѣлt de кѣт Камбіс с'а insemnat Darіе Іstаснѣл каре,
 de ші, да 3476, inтpеprінсе о espedіѣіе nenорочітѣ
 peste Дѣнѣре inпротіва Sчіѣілор; dar да inтоарчереа
 са сѣнѣсе Трачіа ми Маchedonіа. Ел фѣкѣл пѣап de а
 сѣѣжѣга ми Гречіа; asemenea ми Kсеркс фіѣл сѣѣ, да
 3504, а venіт кѣ пѣтері nenѣтѣrate ка сѣ о копрін-
 зѣ. Гречі нѣ'ші mнтѣірѣ нѣмаі patria, гонінд пе
 Persianі dін Еѣропа; чі се вѣтѣрѣ кѣ dінші кѣар
 in снѣл Asіі. Дела рѣсвоаеде ачесте nenорочіте кѣ
 Гречі, Persianі мерсерѣ tot спре слѣвічѣне ми кѣ-

dere. Λεξικά а молешит пе реуї, ши desfructuabile аѣ demoralizat nația antreagъ. Statia se каѣtea din toate пѣрѣіае. Viind marele Александруѣ in Asia, in timpul кинд domnea Dacie Kodomanъ, и dete o ловіре ши'а рѣинъ кѣ totia.

Гречі; рѣсвоаеле лор кѣ Persiani.

Кѣ кит ера маї mare primejdia че се америнѣа Гречіі din partea Persianilor, кѣ атит аморѣа de patrie ши entusiasmia либертѣѣи insuflеа пе Гречі, ши кѣ атит маї strѣлѣчите аѣ fost ши бирѣинѣеле че аѣ репѣrtat despre врѣжмаши лор, ши despre armііае лор челе inprozitoare. Кинд Dacie Istasna а врѣт сѣ сѣвжѣѣе Гречіа ши сѣ о адаѣѣе la monarhia persianъ, Гречі сѣв komanda лѣи Miltiad, la 3494, репѣrtарѣ о бирѣинѣѣ din челе маї strѣлѣчите in китпѣа Maraton. Kserks, врѣнд сѣ спеле рѣшinea ачѣаста ши сѣ pedenseaskъ пе Гречі, вені кѣ armіѣ пенѣмѣrate impotiva лор; dar Leonida реѣеле Sparteѣ опрѣ кѣ ките-ва miѣ de oament тоатъ пѣтереа ачѣа mare, la strimtoarea дела Термоніае, ши пе ѣртъ пері ши еа кѣ тоѣи Spartiaѣи сѣи. Temistoklas прѣпѣди la Salamis тоатъ флота persianъ; ши Paissania Spartanъ ши Aristid Atenianъ la Платеа бирѣиръ кѣ desъврѣмire, la 3504, пе Persiani, ши мѣнтѣиръ Гречіа. Гречі din Европа, инѣраѣиѣи кѣ атитеа испрѣви порочите, врѣрѣ сѣ скапе de сѣв Persiani ши пе фраѣи лор din Asia микъ. Paissania, Cimon, Agesilaos ши алѣи dѣсерѣ spatma армелор гречѣи in inima monarhii persiane. Zeche miѣ de Гречі, la 3583, триміиш аѣстор лѣи Чирѣ

чел тѣмъ импротива фрательї сѣхъ Артаксеркс монархъа Персїи, се ѿтоарсеръ невѣтъмаѣї дела Еѣфрат пѣпъ ѿ Asia микъ . Възѣнд Персіани, къ Гречїи нѣ се пот сѣжжѣга къ пѣтереа, семънаръ нехнїреа ѿнре дѣнши шїи ѿ ажхтаръ ка сѣ се рѣсвоѣаскъ хнї импротива алтора.

Р ѣ с в о ѣ л п е л о п о н е с і а к .

О пїсмъ веке, че domnea ѿнре Atena шїи Sparta, а грѣвїт, ѣа 3553, deskїdereа хнїї рѣсвоѣхъ нѣмїт пелопонесїак, ѣа каре аѣ ѣхат парте маї тоате statele гречешїї, шїи каре ѿн време де 27 ані а непорочїт тоатъ Гречїа . Ачест рѣсвоѣхъ с'а пѣртат пентрѣ дрептѣѣа де командѣ а трѣпелор гречешїї . ѿн тїмпѣѣа кѣнд Гречїа ера амерїнѣатѣ де Персіанї, ачест дрент ѣѣ авѣсе ѿнтѣхъ Sparta, дела каре ѣѣ рѣпї Atena маї тѣрзїѣхъ . Sparta пѣлїнѣ де рѣсвѣнаре, ѿн рѣсвоѣѣѣ ачел фѣтала вїрѣндїе не Atena, о педенсї страшнїк шїи ѿ дете хн гѣверн де 30 тїранї . Трасїѣѣѣ скѣпѣ patria са де непорочїрїѣѣ ачестѣї гѣверн ; дар н'а пѣхѣт сѣ о мѣнтѣ шїи де атѣрнареа де Sparta . Sparta семеаѣѣ а сѣпѣрат къ трѣфїа са не тоате statele гречешїї . Теѣѣа, хн stat мїк шїи неѣнсемнат пѣнѣ ѿн тїмпѣѣѣ ачеста, ѿмпѣтернїчїндѣсе прїн адїнїстраѣїа а дої патриоѣї маїрї аї сѣї, Пелопїда шїи Епамїнонда, ѣа 3621, рѣсвѣхнѣ Гречїа . Дар ѿнсфѣршїт ѣѣлозїа шїи нехнїреа, че domnea ѿнре statele гречешїї, а сѣѣвїт не Гречїї, шїи ѣхкѣсѣѣ шїи десфѣрнареа 'ѣа деморалїзат атѣт де мѣѣѣѣ, ѿн кѣт Фїлїп рѣѣѣѣѣ Маѣедонїї н'авѣ грѣхтате маїре де аї сѣпѣне маї не хрїтѣѣ .

Старееа кълтѹреї ла Гречїї н тїмнѹл монархїї персіане.

Гречї, каре аѣ сѣвршїтї испрѣвї атт де мїнѣнате, авѣрѣ оаменї марї. Ўнтре ачещїа се нѣмѣрѣ: Аристїд, Темїстоклѣ, Перїклес шї Алчїбіад. Кѣтре ачестеа стомотѣл рѣсвоаелор нѣї а мпїедїкат нїмїк де а десѣвршї артеле шї шїїнцелє. Ўнтре артїстї се мнсемнеазѣ: Зеѣксіс, Пархасїє шї Апелєс зѣгравї, шї Фїдїас скѣлпторѣл. Тот нтр'ачест тїмп а мфлорїт поезїа прїн Анакреон, Пїндар, Есхїл, Софоклѣ, Еврїпїд шї Аристопан. Дар мн стале репѣвлїканє гречешїї с'а кѣлїват кѣ деосевїре шї елокѣенца. Ўнтре ораторї се мнсемнеазѣ Ісократ, Демостен шї Есхїн. Пє ллгѣ арте се десѣвршїрѣ шї шїїнцелє. Фїлософїа а мнїат прїн Пїтагора, прїн Сократ шї прїн Платон шї алцї, каре ешїрѣ дїн шкоала лѣї Сократ. Історїа с'а кѣлїват де Еродот, Тѣчїдїд шї Ксенофон; нар медїчина с'а фѣкѣт шїїнцѣ прїн Інократ.

Репѣвлїка Ромеї; Дїктатѣра; Трївѣнатѣл; Чєлє 12 таблє де лєцї; потрївїреа полїтїкѣ ла дрептѣрї.

Романї н'авеа мкѣ ачестє прєрогатїве а лє дѣхлѣ: кѣ атта маї мѣл мнѣ се грѣвєа, прїн десволтареа констїтѣцїї лор шї прїн рѣсвоає, чє ера елєментѣл лор, ка сѣ се факѣ домнї аї лѣмї. Ал шантелеа реѣе ал лор дєла Ромѣлѣ, нѣмїт Таркѣнїє Сѣперѣл, ла 3451, фѣ гонїт дїн Рома кѣ тоатѣ фамїліа са,

pentru că în fișă adică să a vătmă înstea unei da-
me romane nămită Lăkreția. Romani desființară
gubernul monarhic, și, la 3475, întemeiară republi-
că. Doi Konsulii, ce se alegea pe tot anul, era în-
sărcați cu administrația, și Senatul konsulari și
delibera toate treburile statului. Cei din țară Konsulii
aș fost Iunie Brătu și Kolatinul bărbatul Lăkreții.
La vreme de primăvară se alegea și un Diktator cu pu-
tere nemăsurată și se depărta primăvara. Cea
din țară Diktator s'a ales la 3486. Fiind că patri-
cii, care era clasa nobililor și avea toate dreptă-
țile și puterea în țară lor, asprea în multe lucruri
pe plebei, care era poporul, aștia, la 3491, dom-
dîră drept de a avea Tribuni, un dregător patriciar
al lor, care să a apere de nedreptățile patriciarilor.
Cu toate acestea patricii tot gîsea prielocuri și mij-
loace de a săpura pe plebei, și cum aștia cher-
ră leuă scrisă care, la 3533, se adăseră din Grecia.
Dobresprezete tabele de leuă era toată legislația ro-
mană. Cu redacția acestor leuă, parte împărăție
din cele grecești, parte luate din obiceiurile roma-
ne, fără însărcinați zechă bărbat, și mișcă Decem-
virii; dar fiind că aștia abuzară de puterea lor,
poporul resculat cheră să se desființeze Decemvira-
tul și iar să se priimească formule vechi. O cher-
tă și lăptă lăptă între patricii și plebei a fost,
la 3617, pentru Konsulat, la care plebei n'avea drept.
Plebei prin sărbire domdîră nu năma Konsulatul, ci
și toate dregătoriile cele multe ale statului, precum:
Prețura, Diktatura, Censura, Pontifikatul și altele;
și printre leuă nămită agrarie multe dintre și

dominiръ proprietyи din domeniе statъаѣ din care se folosea пъмаѣ патричii.

Ръсвоаеде Romanilor къ попъаѣ
din Italia.

În timpul аn care se фъчеа ачесте мишкърѣ ши skimбърѣ аn лъзнтръа statъаѣ, Romani пъртаръ мхате ръсвоае къ попъаѣ вечинѣ, къ Sabini, къ Latini, къ Volsci, къ Etrusci ши къ ааѣи. Къраѣѣа ши erois-ша а фъкхт пе Romanѣ бирѣиторѣ маѣ totd'аѣна. Eroilor се аnfъѣиша аn мхаѣиме. Нъмеле аѣи Каѣѣ Schevola, Хораѣие Кокаес, аmndoi аа 3478, Корюлап аа 3493, Чинѣиатъ аа 3530, ши ааѣи аmподовеск foide istorii romane. Пisma че ера аntре патричii ши плебеѣ, фъчеа ши пе хни ши пе ааѣи ка съ се ръсвоа-скъ пе аntрекъте. Хотареле statъаѣи лор се аntинсеръ, ши четатеа Roma крещеа prin аѣѣчереа де коло-ниѣ din четъѣиле бирѣите, аn локъа кърора се дъчеа аателе din Roma. Ревоателе попъаѣилор саѣ ори-че аат претекст аѣ анкърка аn ръсвоае неконтените. Къар ши Senatъа къхта причинѣ де ръсвоае pentръ а окъпа гндиреа ши аѣкререа плебеѣилор спре а пх чере дреп-търѣ. În ръсвоаѣа че'а пъртаръ къ четатеа Bei, аа 3588, леѣioaneле romane, аакътхите din четъѣенѣ, приимиръ атхнѣи pentръ аntааш датъ платъ din casa statъаѣи, хnde маѣ nainte слъжеа къ киеатхелѣиле лор. Дар ръс-воаѣ маѣ грозав пъртъ Roma аа 3594, къ Гали Senonѣ din Italia де сѣс. Пе ачещиа вѣтъмъндъѣи Romani, Бренъ кънетения Галилор, вѣтх армия romanъ, арсе Roma; дар Капитола, care ера четъѣѣна чеа маѣ

tare a Romei, нѣа пѣтѣ сѣпѣне. Каміаѣ, генерал вестит, гонит пе недрепѣтѣ дін Рома, алергѣ дін ексилѣа сѣѣ кѣ трѣне романе, вѣтѣ пе Бренѣ, гоні пе Галі, ші стѣрѣи ка сѣ се rezideaskѣ Рома.

India; Kina ші Iaponia.

Ла рѣсѣритѣа монархіи persiane ера India, Kina ші Iaponia, каре н'аѣ стѣтѣт пѣпѣ трѣзиѣ ѣн вре о легѣтѣрѣ де апроане кѣ аате state. Bekimea Indianilor, а Kinezilor ші а Iaponezilor о доведѣще пѣмѣрѣа лор чел маре, ші кѣлтѣра чеа maintatѣ, че с'а гѣсит ла еѣ, кѣнд наѣиіле Еѣропѣ, ѣн тѣмпѣ маѣ дѣнкоачѣ, с'аѣ мѣс ѣн релѣиѣ де апроане кѣ дѣншѣ. Релѣиѣа Indianѣ кѣпоаще о фѣиіцѣ маатѣ Парабрама, дін каре аѣ ешит 3 фѣиіце Брама, Вишнѣ ші Шивѣ'. Маѣ este ші аатѣ релѣиѣе пѣмитѣ Бѣдаіsm. ѣн India ка ші ѣн Еѣгиптѣа векѣѣ профѣсиіле sѣnt моѣенитоаре.— ѣн Kina este рѣиѣиѣа дѣѣ Фо, пе каре а реформато Конфѣѣче, ѣн фѣлософ ші леѣѣѣитор маре ал Kinezilor. Кѣнд аѣ intrat Еѣропѣѣ ѣн Kina аѣ гѣсит вѣсолоа, типографѣа, прафѣа де пѣшкѣ ші аате invenѣиѣ афлате де Kinezі кѣ мѣлат маѣ nainte де че де ар фѣ афлат Еѣропѣѣ.— ѣн Iaponia релѣиѣе маѣ ѣntinsѣ este tot Бѣдаіsmѣа. О леѣе а statѣдѣѣ опреѣще пе Iaponezі де а кѣлѣторі ші а кѣпоаще аате ѣѣрѣ ші наѣиѣ; ѣар ші streini пѣ sѣnt приімиѣи ніѣѣ ѣнтр'ѣн кѣп а intra ѣн Iaponia.

Леѣиіле челор 12 табле але Романілор.

Леѣиіле romane дін челе 12 табле, де ші кам барваре, дѣпѣ тѣмпѣа ѣнсѣ ѣн каре с'аѣ фѣѣкѣт ші дѣпѣ

кѣлѣра ꙗ каре се афла Romani атѣнѣ, меритъ тоатъ лѣзда. Адѣкѣнд вре о кѣте-ва де пѣлдъ, се поате кѣпоаще прецѣла тѣтѣлор. Жѣдекѣторѣла каре не-ѣгрѣкаше прѣчинѣле де жѣдекатъ, сѣ се педенсеаскѣ. Жѣдекѣцѣле сѣ се испрѣвеаскѣ ꙗтр'о зѣ. Прѣвелече поѣъ сѣ нѣ се ꙗтродѣкѣ. Пе хоцѣла де поате ера слобод а'л оморѣ. Морѣцѣ сѣ нѣ се ꙗгроапе ꙗлѣѣн-трѣ ꙗ ораше. Келѣзелѣ ла ꙗгропѣчѣнѣ сѣ нѣ се факѣ, ш. ч. л.

Релиѣѣа; нѣравѣрѣле шѣ обѣчеѣрѣле Persiani лор.

Persiani din vekime se ꙗkina ла соаре, ла лѣнѣ шѣ ла стеле. ꙗтрѣ чѣнстѣа соарелѣѣ ардеа ꙗн фок вечнѣк ꙗн темпле. Понѣ лор се нѣмеа Маѣѣ, ка аѣ Medilor. ꙗн релиѣѣа Persiani лор ꙗнтрарѣ мѣлте ꙗн-вѣцѣѣтѣрѣ де але лѣѣ Zoroastrѣ, дѣпѣ че Persiani сѣ-пѣсерѣ пе Medѣ. Нѣравѣрѣле лор ла ꙗнченѣт аѣ fost foarte simplе. Чеа маѣ mare грѣжѣ а лор ера едѣ-каѣѣа копѣлор, каре абеа де скоп а ле форма ꙗнима спре virtѣте prin пѣлде. Кѣ ꙗнѣндѣеа вирѣѣнѣелор ꙗнѣрѣѣѣшарѣ нѣравѣрѣ streine; богѣцѣлѣ наѣѣлор сѣ-пѣсе ꙗ обѣчнѣѣрѣ кѣ лѣксѣла, шѣ кѣ ꙗнчетѣла се молѣ-шѣрѣ шѣ се стрѣкарѣ.

Пѣстрѣеа а дѣвѣратѣѣ релиѣѣѣла Евреѣѣ.

Кѣдѣеа Бабѣлонѣлѣѣ, ꙗнѣарѣчѣеа Евреѣлор ꙗн па-триа лор шѣ аате евинемѣте, с'аѣ ꙗнѣмплат ꙗнѣрмаѣ

дѣпъ кѣм аѣ пророчит пророчи. Nenporochirile Евре-
іаор аѣ фѣкѣт асѣпра лор о асфел de impresie, и
кѣт нѣ с'а маї гѣсит ла дѣнши нѣчѣ о ѣрмѣ de idola-
trie. Ип асфел de кѣн кѣнощѣнца de Dѣmnezeѣ с'а
пѣстрат певѣтѣматѣ ла попѣзѣла еврей.

PERIODA V.

Де ла мареле Александрѣ, пѣпѣ ла Ісѣс
Христос; саѣ де ла фондареа монар-
хѣіі маchedonianе, пѣпѣ ла тѣпѣрѣ-
ѣіа лѣѣ Аѣгѣст Чесарѣл Ромі; ори
де ла аѣнѣл 3648, пѣпѣ ла 3983 де-

ла фа череа лѣѣтѣ Cluj

Монархѣіа маchedonianѣ; мареле
Александрѣ.

Ип локѣла монархѣіі persiane, мареле Александрѣ
формѣ и скѣрт тимп а доа монархѣіе маре ип лѣме
нѣмитѣ маchedonianѣ, каре ипсѣ кѣзѣ prin сфѣшиере
дѣпѣ моартеа фондаторѣлѣ сѣѣ.— Macedonia ип тим-
пѣ векѣ а пост кѣ тотѣла некѣноскѣтѣ. Ла иптоарче-
реа лѣѣ Darie Istашѣла din espediѣіа иппротива Си-
ѣіаор, се фѣкѣ провинѣіе persiane. Дѣпѣ вѣрѣіа
Гречіаор де ла Платеа, се вѣкѣрѣ de libertatea sa; дар
фѣ тѣрѣвѣратѣ de револѣѣііі din лѣѣнтѣрѣ, пѣпѣ кѣнд

se sxi pe tron Філіп, tatъла mareлѣи Aleksandrъ. Aчe-
 sta pestatopничи линищea ип лъхитръ, ши пе хртъ сѣ-
 пѣсе Трачиа ши Ілірія. Аванд арміѣ дисциплинате ши
 богъциѣ destъле, фѣкъ план сѣ сѣпѣ ши Гречиа, чееа
 че нѣѣ фѣ кѣ греѣ ла desгипѣриле ши demoralizaцiа
 ип каре се афла Гречі. Ип вѣтълаіа дела Херонеа, че
 ла 3646, репѣртъ азѣпра трѣпелор гречешї, ипгронъ
 ливертатеа Гречii, ши ла Korint се аесе de џeneralі-
 sim ал трѣпелор гречешї, pentрѣ espediцiа че вреа
 сѣ иптрепринзъ иппротива Persii. Канд фѣчеа прегѣ-
 тіриле тревѣипчоасе pentрѣ ачeasta, се оморѣ. Моартеа
 лѣи Філіп а ridіkat ип пичіоаре пе Гречі, Трачї ши
 Ілірі, ка сѣ скапе de жѣгѣла Macedonii; dar Алек-
 sandрѣ, каре ла 3648, хртъ лѣи Філіп ип трон, ѣ вї-
 рѣи ип скѣрт тiмп, ши пе хртъ пѣсе ип лѣкраре пла-
 нѣла татѣлѣи сѣѣ de а дѣръма колосѣла чел пѣтред ал
 Persii. Ла 3650, треканд ип Asia мiкѣ, вїрѣи пе Пер-
 sianї ла Гранікѣ ши копринсе Asia мiкѣ. Дѣпѣ ачe-
 sta ѣ вїрѣи ла Исѣ ши пѣтрѣнсе ип Siria. Аичї сѣпѣ-
 се четѣџиле фенічiane, рѣинѣ Тирѣла, приіми капитѣла-
 цiа Евреїлор дiн Palestina, ши пѣтрѣнсе ип Еџипт.
 De аичї, дѣпѣ че пѣсе temelіe ла четатеа Aleksandrii,
 се иптоарсе кѣтре Еѣфрат, ши ла Арбеда вѣтѣ пен-
 трѣ чеа дѣпѣ хртъ оарѣ пе Darіe Kodomanѣ, каре
 ип грабѣ дѣпѣ ачeasta се оморѣ de ѣн satрап ал сѣѣ.
 Monarхiа persianѣ ипчетѣ de а маї фi. Aleksandrѣ,
 ипгнѣфат de атѣтеа вїрѣинѣе, сѣвѣрши вре о кѣте-ва кри-
 ме грозаве: оморѣ пе Філота, пе Parmenie ши пе
 Klaitѣ џeneralѣи ипsemнаџи, ши пе Kaalisten. Ка сѣѣши
 ѣте de ачeсте фанте, а кѣрора адѣчере аминте ла го-
 неа pretѣtindenї, се презѣмѣлѣ ипiн челе маї депѣр-

tate провинції а ле монархii персіане ; истребинсе ши о еспедице и India ; дар револта арміи а си си съ се истребкь да Babilon . Канд фьчеа планьрї пентрѣ поъзь коприндерї ши пентрѣ organizația монархii сале, мьри да 3660.

Къдереа монархii македоніане .

Монархiа чеа маре, че а фондат мареле Александръ, кьзъ prin сфшиере . Дъпъ нице рьсвоае инде-лунгате, ценерали съи о истрьцирь и маї мьате регате, дин каре челе маї и семнате аь фост : ператъ Египтълъи, каре а и флорит съь Птоломей, ши маї тьрзиъ се копринсе де Романї ; аа Сири, инде аь доминит Селевцизи, ши каре тьрши се фькь маї тьрзиъ провинцие романь ; аа Македонii поъзь, каре се копринсе де Романї . Афарь де ачесте регате маї, с'аь маї формат ши аделе маї мичї, прекьм : аа Трачii, аа Пергамтълъи, аа Битинii, аа Понтълъи, каре тоате се фькьрь кь тиньла прадь Романilor .

Конфедерациіі ле Гречilor .

Гречи, а кьрора арте, шинде ши лимь ле дъсе Александръ и Asia ши Африка, ши ценерали съи ле истрьциарь и регателе дор, де канд аь кьзьт съь доминiа Македонii, аь фькьт мьате черкьрї спре а'ши довинди либертатеа, ши се пьреа кь'ши а довиндит скопъла . Спре а се апьра маї кь исправь, атт де кьтре Македонiа поъзь, кьт ши де кьтре ацї връжтани, иптемарь доь конфедерациї : чеа Етоликъ ши чеа

Ахаикъ. Дар нехнреа че domnea între dânsele, нар а dat прілеж Macedonii ка съ се amestechе in trevile Гречіі. In timpul ачеста viind Romani împotriva Macedonii, ла 3778, деклараръ пе Гречі либері, ши а лзаръ съв протекція лор; дар маі пе зрмъ а съ пзсеръ къ армеле: Гречіа се фъкъ провинціе романъ; нѣмаі Аteni і се лъсъ оаре-каре змвръ de libertate.

Starea кѣлтѣрі ла Гречі in timpul
дела мареле Александръ ппнъ
ла Аѣгѣst.

Тзрвзрѣріле din лъхнтръ ши perdecea либертѣці п'аѣ impedeat пе Гречі de а scoate инкъ oameni марі каре аѣ лъminat лъмеа. Dintre toate циицеле, философіа с'а кѣлтиват маі мѣлт. Ла мчензтѣла ачешіі periode а трѣит философа Aristotel, зченикѣла лѣі Platon ши мвѣцѣторѣла лѣі Александръ. Афаръ de ачеста а инфлорит Теофраст, Zeno Stoicѣла, Епикѣр, Antisten, Диоцен ши ааці философі vestiці. Теокрит, Аратъ ши Callimach аѣ кѣлтиват поезіа; Dimitrie Фалереѣ с'а ансемнат prin елокзениѣ, ши Полибие prin istorie; нар Matematica с'а десѣвршит de Евклид ши de Arhimed.— Ptolemei din Еѣипт аѣ fost марі протекторі аі артелор ши аі циицелор. Еі аѣ адънат in Alexandria чеа маі mare bibliotecѣ а лъми de атзнци.

Копріндеріле Рoманілор ӓn Италіа.

ӓn тӓмъла ӓn каре Александръ се презѣла дӓn вӓрѣнцѣ ӓn вӓрѣнцѣ прӓn Asia, Romani се грѣеа а копрінде тоатѣ Италіа. Дѣпъ че потолірѣ о револѣ а Латинлор, вӓрѣрѣ не Кампаніанѣ, не Галѣ шӓ не Самніѣ, шӓ ловірѣ не Tarrentinѣ дӓn Италіа де жос. ӓn ачесте рѣсвоае се ӓnсемнарѣ ка џенералѣ марѣ: Decіе, Манліе Торкватѣ, Папіріе Кърсор, Фабрічіе шӓ Къріе Dentатѣ. Tarrentinѣ, ла 3704, стримтораѣ де Romani, кіемарѣ ӓнтр'ажѣтор не Пірѣ реџеле Епірѣлѣ, каре прӓn едефанѣ сѣѣ сперіе де о кам датѣ леџіоанеле романе; дар маѣ не ѣрѣмъ, вӓрѣт кѣ десѣвршӓре, се ӓнтоарсе кѣ рѣшӓне ӓn statѣла сѣѣ. Romani копрінсерѣ тоате колонііле гречешѣ дӓn Италіа де жос; фѣкѣрѣ копріндерѣ шӓ ӓn Италіа де сѣс, шӓ се нѣтеа мѣсѣра акѣм шӓ кѣ алѣ попѣла маѣ mare.

Рѣсвоѣла І пѣнік.

Дѣпъ че Romani се фѣкѣрѣ стѣпнѣ peste Италіа, ла 3720, се ӓнкѣркарѣ ӓn рѣсвоѣ кѣ Картаџенеѣ, колоніе веке фенічанѣ, ӓn Африка, дӓnprotіва Sicіліа, шӓ каре кѣ кѣт слѣбӓсе Фенічіа, кѣ атӓта еа се ӓмвогѣѣсе шӓ се ӓмпѣтернӓчӓсе, окѣпӓндѣ'ѣ колонііле шӓ ӓнсѣшӓндѣ'шӓ негоѣѣла лѣмӓ. Кѣ ачест попѣла африкан mare шӓ пѣтернӓк авѣрѣ Romani треѣ рѣсвоае ӓнфрӓкошатѣ, нѣмӓте пѣніче. Прӓчіна челѣ дӓn тѣѣ рѣсвоѣ а фост Sicіліа, не каре шӓ Картаџенеѣ шӓ Romani воѣа сѣ о копрінѣ. ӓn челе дӓn тѣѣ ловірѣ не

mare, Romani, neavind флоте ши некъносканд тактика
 маринъ, нъ фъчеа испрѣвѣ марї. Ръвдареа, стързїнца
 ши patriotismъа тпалїнеа лїнса артеї; ши Регълъ, зп
 ценераал vestit, трекъ marea Mediterанъ тп Африка, ши
 тпгрози Картагена, каре, фиїнд бірхїтъ ши тп алте ло-
 кърї, черъ маї не зрїтъ паче къ пердерї тпsempate.

РЪСВОЪА П ПЪПІК; АНІВАА.

Пе кнд Картагенезї черка съ се despъгъбеаскъ тп
 Spania de пердерїле дїн ръсвоъа тптѣщ, Romani вътеа
 пе Галї тп Italia de със, ши се тпіндеа къ копрінде-
 ріле. Анїваа Картагенезъа, зпъа дїн чеї маї тпsem-
 нацї ценераалї аї векїмї, афландъсе къ armia patrii sa-
 ле тп Spania, кълкъ пачеа тпкенатъ къ Romani, ши, да
 3765, трекъ peste Піренеї ши Алпї тп Italia, ка съ
 ръсвхне smerenia patrii sale дїн ръсвоъа тптѣщ. Тп
 треї вътълїї марї а тпгрозїт пе Romani, фър' аї фї
 слъбїт. Diktatorъа Фабїе Максимъ, да 3767, некъжї
 тхлат тїмп пе Анїваа; дар ачеста тп вътълаїа дела
 Kane, да 3768, адъсе Roma тп прїмеждїа чеа маї ма-
 ре. Норокъа тпсъ, че а тптовъръшїт пе Анїваа тпнъ
 акът, а трекът да Romani. Еї фъръ бірхїторї тп toate
 пърціле тппротїва дхї Анїваа. Корнелїе Scipion, нъ-
 мїт ши Африканъа тптѣщ, зпъа дїн чеї маї bestiцї
 ценераалї romanї, трекнд тп Африка, да 3783, а
 сілїт пе Анїваа съ пъръсеаскъ Italia; да Zama тп
 бірхї къ desъвршїре, ши Картагенезї черхъръ паче
 къ пердерї фоарте тпsempate. Дхпъ ръсвоъа ачеста,
 Romani фъкъръ Spania, Sicilia, Sardinia, Korsika

провінції romane, а л кърора нхтър се сілірѣ ꙗн тот кінѣ а л ꙗннѣлці.

Рѣ своа е ле Romani лор кѣ Macedonia; кѣ Siria; кѣ Гречі; рѣ своѣ л III пѣник.

ꙗн гравѣ дѣпѣ рѣ своѣ л пѣник а л doilea, леѣо-анеле романе, а л 3784, трекарѣ ꙗн Macedonia, ꙗн-протива лѣѣ Филип реѣелѣѣ еѣ, не каре ꙗн бірѣрѣ, пре-кѣм аѣ бірѣт маѣ тѣрѣѣ ꙗн не фѣлѣ сѣѣ Персеѣ. А тѣнѣ Macedonia ꙗн Iліria се фѣкарѣ провѣнції ро-мане. ꙗн тимѣлѣ ачеста Romani, а л 3792, трекарѣ ꙗн ꙗн Asia, ꙗн де вѣтѣрѣ не Antioch III нхмит че л ма-ре, реѣеле Sirii, ꙗн ꙗ рѣлѣрѣ цѣрѣ. Акѣм вені ꙗн рѣнѣлѣ Гречі лор ка сѣ се факѣ сѣнѣшѣ romanі. Про-тектѣѣ чеа греа, сѣв каре Гречіа ѣемеа апѣсатѣ, а адѣс не Гречі а л despѣдѣждѣре ка сѣ ꙗ армеле ꙗн мѣ-нѣ; дар времѣле че ле фрѣмоае а ле Гречіи трекарѣ-рѣ де мѣлѣ. Гречі се бірѣрѣ, ꙗн patria лор ка ꙗн а лте цѣрѣ, а л 3938, се фѣкѣ провѣнціе romanѣ. Tot ꙗн тимѣлѣ ачеста, кѣнѣ мѣрѣ лѣбертатеа Гречіи, Roma-ни ꙗн рѣ своѣ л а л III-леа пѣник рѣнарѣ Картаѣе-на prin Scipion Emilianѣл, нхмит Африканѣл II-леа, ꙗн фѣкарѣ ꙗн ꙗн Африка о провѣнціе romanѣ. Ase-менеа пѣтѣрѣнсерѣ ꙗн ꙗн Galia саѣ Франѣа де астѣѣ, ꙗн ꙗн ꙗн атемѣарѣ пѣтереа лор ꙗн аколо.

К о р ѣ п ц і а н ѣ р а в ѣ р і л о р р о м а н е .

Дар кѣ кѣт Romani аѣ кѣноскѣт цѣрѣ, націѣ ꙗн ѣбѣчѣрѣ streine, кѣ а лте ꙗнѣрѣѣнѣарѣ нѣравѣрѣ поѣѣ

ші се стрікаръ. Къ импѣріеа провинціалор ші къ вѣрсаеа 'богъціалор лѣми in Roma, се introduse лѣкс-сѣа ші стрікѣчѣнеа, ші Romani нѣ маї семѣна къ стрѣмоші лор чеї simpli. Лѣкоміа де копріндерї позъ се фѣкѣсе патімъ ла дѣнші; пентрѣ къ ор-че царъ копрінсъ ера ѣн извор де богъціе. Streini, маї къ сеамъ Гречі ѣмпіларъ Roma; еї сѣврша toate требіле Romanіалор. Ка сѣпѣші еї нѣ пѣтеа сѣ ѣвѣаскъ пе стѣпні лор, дар нічї нѣ пѣтеа сѣ ле факъ врезн рѣъ: се апѣкаръ дар сѣ стріче тинерімеа romanъ а кѣріа крещере ле ера некредінѣатъ. Inzadar вѣ-трѣнѣа Катон, Censorѣа чел маї страшнік ал Romeї, міжлочї ла Senat ка сѣ се гонѣаскъ педагогі ші ме-дічі гречї; Romani атіт се обичнѣісеръ къ дѣнші, in кѣт нѣ пѣтеа трѣї фѣрѣ артеле лор. Нѣ е міраре къ Ro-
mani din timpul ачеста аѣ degenerat; ші къ пе авінд
врѣжмашї ла indemнѣ къ каре сѣ се рѣсвоѣаскъ, с'аѣ
апѣкат а се рѣсвої еї интре sine.

Реформеле Грахілор; рѣсвоѣа І чї-
віл; рѣсвоѣа къ Ізгѣрта; рѣсвоѣа
къ Чімвріші Тѣхтони.

In Roma се формасеръ доѣ класе, ѣна а богаціалор, каре трѣна in тоатъ имбілшѣгареа, ші алта а сѣрачї-
лор, каре се афла in чеа маї mare тікѣлошіе. Дої
фрѣцї Грахі, Тіберіе ші Каѣ, се апѣкаръ, ла 3850,
ка сѣ имѣнѣтѣѣаскъ soarta сѣрачїлор prin леѣеа
agrаріе, ші prin алте пропѣнерї де леуї фолоситоаре.
Дар ѣра богаціалор импротїва ачестор реформе ера
атіт де mare, in кѣт къ артеле in мнѣ оторѣр пе

Грахи ши пе партизани лор. РЪСВОҢА ЧІВІА ІНЧЕНҢ; Roma se stropi кѣ ступе де аа четъценілор съі. Грозвїіде ачестѣ рЪСВОҢЪ се прекърмаръ нѣмаї дїн прїчина а доъ рЪСВОАЕ дїн афаръ, зпѣа ла 3873, кѣ Ізгърта, зп реѣе аа Nѣmidii дїн Африка, каре кѣ ванї а кѣмпърат леѣіоанеле romane ън вре о кте-барндърї; ши аатѣа маї грозав, tot каш ънтр'ачел тїмп, кѣ Чїмбри ши Textoni, дої попѣаї ѣermanї, каре ън-фрїкошаръ Roma. Амандоъ рЪСВОАЕЛЕ ачестеа ле іспрѣвї кѣ порочїре Marie, зп ѣенерал vestit, кърѣна pentрѣ вїрѣнѣа Чїмбрилор ши Textonїлор і се dete titѣ де пърїнте аа patrii.

РЪСВОҢА Романїлор кѣ аліаѣї лор;
 рЪСВОҢА кѣ Mitridat; рЪСВОҢА Пчи-
 вїа ънтре Marie ши Sїла.

Дар рЪСВОҢЪ маї грозав авъръ Romani, ла 3892, ън Italia кѣ попѣаї де аїчї, каре ера аліаѣї аї лор, ши каре череа дрентърї де четъценїе romanъ. Канд ера ънкъркаѣї ън рЪСВОҢА ачеста, ла 3896, се рїдїкѣ ашпра лор зп врѣжманш пѣтерник ши ъндърѣтник ън-токмаї ка Анїбал. Ачеста а фост Mitridat реѣеле Pontѣаѣї, каре пѣртѣ треї рЪСВОАЕ кѣ Romani, пѣпъ канд се вїрѣї, се деснѣдѣждѣї ши се оморѣ сїнгър. Ачесте рЪСВОАЕ п'аѣ фост атѣт де костѣоаре pentрѣ Romanї, кѣт а фост рЪСВОҢА аа доїлеа чївїа, ла 3796, ънтре Marie репрезентантѣа плебеїлор саѣ аа сѣрачїлор, ши Sїла репрезентантѣа патриѣїлор саѣ аа богаѣїлор. Кѣ прїлежѣа ачестѣї рЪСВОҢЪ, Roma се скѣадѣ

in sîncele a sîte de miî четъцені, ши маі мѣате църі
simуіръ nenopochіrea капиталей.

Т р і х м в і р а т з л І н т р е П о м п е ъ , К р а с з
ш і І х л і е Ч е с а р .

Іndatъ дъпъ лініціреа Romei de grozъvіle рѣс-
воѣхлѣ чівіа, se іvіръ треі вѣрбаці марі: Помпеѣ,
Красъ ши Іхліе Чесар, каре трасеръ ла sine тоатъ пѣ-
тереа statъхлѣ, ши формаръ зп trіхmвірат, саѣ о зп-
ре de треі вѣрбаці. Помпеѣ s'а іnsemnat іn рѣсвоѣхл
чівіа іntре Marie ши Sіла; іn рѣсвоѣхл кѣ Septоріе
іn Spania, зnde se іntemeiese о репѣвлікъ deosebітъ;
іn рѣсвоѣхл кѣ Піраці, каре neodіxnea тоате мѣріле,
ши іспрѣві кѣ порочіре ши рѣсвоѣхл dіn зртъ кѣ Мі-
trіdat. Красъ s'а іnsemnat іn рѣсвоѣхл кѣ аліаці, ши іn
рѣсвоѣхл кѣ рові dіn Italia; dar пѣме маі mare ши
а фѣкѣт кѣ вогъцііле sale. Іхліе Чесар, ла форма-
реа trіхmвіратъхлѣ, n'avea нічй merітеле зпѣа, нічй
вогъцііле челънааат: кѣ тоате ачестеа ел а екліnsіт
кѣ іnчетъа ши не зпѣа ши не аатъа.

К о н ж з р а ц і а л з і K a t i l i n a .

Іn тімпъа кѣnd Помпеѣ se афла іn Asia, іn ал треі-
леа рѣсвоѣѣ іmprotіва лзй Mitridat, Katіlіna, зп па-
трічіѣ шелерат, каре іші ріsіnіse тоатъ авереа іn des-
фрѣнѣрй, ла 3938, фѣкѣ діmpреѣнъ кѣ ааці товаръші
асеменеа лзй зп комплот ка сѣ деа фок Romei, сѣ
омоаре не Konsъаі, сѣ рѣстоарне репѣвліка ши сѣ же-
фѣnaskъ. De ачeastъ прімеждіе mare скѣпъ Roma

prin privilegia Konsulului și marele orator Cicerone, care a fost marele sprijin al lui Pompei în completarea sa, și care a devenit un mare pericol pentru Pompei.

Consulatul lui Lucius Caesar; moartea lui Crassus în războiul cu Partii.

Lucius Caesar, fiul lui Pompei și al lui Crassus, se făcea consule, și după terminarea sa administrației sale, se duse în Galia sălățată de astăzi, pe care o câștigase, și la 3934, o făcea provincie romană. De aici trecea de la orașul Rinul în Germania, și odată în Albion sălățată Anglia de astăzi, spre a câștiga păterii romane și aceste țări. Caesar veni aici cu planurile, ca prin biruințe să își facă nume, să strângă bogății, și să își formeze legiunile rata pentru toate scopurile sale. Pompei în timpul acesta nu se deplasă din Roma; iar Crassus se duse în Siria, unde făcea ordine; și pe urmă întreprinse o expediție în Partii, o nație vitează, care întemeie o împărăție păternică de la Euphrat până la India, făcând prinși și omorâți.

Drepturile lui Iulius Caesar; războiul cu Partii; Dictatura și moartea lui Caesar.

Marele Crassus, Drepturile lui Iulius Caesar se făcea drepturile lui Iulius Caesar; și Caesar n'a câștigat mare lucru decât prin faptul că era marele dăruitor. Ambiția a îm-

pîns пе Чесар ка кѣ трѣпеле салс дин Гааліа съ віе
 împotîva лѣі Помпеѣ, съ стріче репѣблїка шї съ се
 факъ domn ал Ромеї. Încercîndu-se ал treilea рѣс-
 वोह चिबिा, însъ фѣрѣ грозѣвиле челѣі dintre Marie
 шї Sіла, Чесар, ла 3936, бірѣі ла Фарсала пе Пом-
 пеѣ, шї хотѣрѣ soarta репѣблїчі romane. Дѣпѣ ачеа-
 sta трекѣ în Египт дѣпѣ Помпеѣ, каре фѣ omorât аїчї;
 бірѣі пе Птоломеѣ Dionisie реѣеле Египтѣлѣі în рѣс-
 वोहल пѣміт александрін, шї restatorнічі în drentu-
 rile еї пе фрѣмоаса Kleopatra sora лѣі Птоломеѣ
 Dionisie. De аїчї Чесар се дѣсе în Asia ла Pont, ѣн-
 де бірѣі пе реѣеле Фарнак, каре се ridicase кѣ о рѣ-
 тѣшїцѣ де помпеѣанї, шї пе ѣрмѣ се întoarсе ла
 Roma. Аїчї нѣ зѣвовї шѣат, шї фѣ sіdit а трече în
 Африка, ѣнде нїѣ патриоцї вѣнї, апѣрѣторї аї репѣ-
 блїчі, фѣчеа прегѣтірї împotîva domnїі лѣі Чесар.
 Чесар аї бірѣі, шї Kato, ѣнѣл дин ачеї репѣблїканї,
 nepstînd трѣі де кѣт în libertate, се omorât sîngѣр.
 Дѣпѣ întoarчереа ла Roma, Чесар се дѣсе în Spania,
 ѣнде се адѣнасерѣ помпеѣанї сѣв komanda а дої фїї
 аї марелѣі Помпеѣ. Дѣпѣ че аї бірѣі шї пе аѣѣїа,
 се întoarсе ла Roma, шї се нѣмі Diktator пе вїацѣ.
 Ел ера акѣм domn десѣвршїт ал Ромеї; шї într'a-
 tr'адевѣр, дака репѣблїка нѣ се маї нѣтеа ѣinea шї
 Romanilor ле тревѣа ѣн monarх, атѣнѣї Чесар ера
 чел маї вѣн. Dar Чесар нѣ се мѣлѣцїмі кѣ аре
 тоатѣ нѣтереа шї domneѣе ка ѣн monarх; чї вреа
 шї titlul де реѣе шї короана. În timpul ачеста се
 формѣ împotîva лѣі ѣн комплот, ал кѣрѣа сѣфлет
 ера Kasie шї Brstѣ, шї Чесар, ла 3940, фѣ omorât în
 Senat кѣ 23 pane де кѣѣїтеле конѣѣраѣїлор.

Триѣмвѣратъ II ѿнтре Antonie, Лепидъ шѣ Октавіан; рѣсвоѣа IV чѣвѣа.

Чесар се оморѣ, дар соарта Рومی нѣ се ѿмѣнѣтъци; репѣвѣака нѣ се маѣ пѣтеа цѣнеа: РOMEI ѿ треѣвѣна ѣн domn. Дѣпѣ моартеа лѣѣ Чесар се рѣдѣкарѣ треѣ амѣциѣшѣ, каре формарѣ аа 2-леа триѣмвѣрат спре а ѿпѣрѣци пѣтереа РOMEI ѿнтре sine. Ачѣцѣа аѣ фост: Antonie, Лепидъ шѣ Октавіан, nepot de sor аа лѣѣ Чесар. Кѣ формареа триѣмвѣратълѣѣ ачѣстѣна се ѿппоѣрѣ тоате грозѣвѣѣле рѣсвоѣалѣѣ чѣвѣа: О мѣацѣме де чѣтѣценѣ вѣнѣ се оморѣрѣ. Рома ѿпnota ѿн sine. Касѣ шѣ Брѣтѣ, афлѣндѣ-се ла рѣсѣрѣт, стрѣнсерѣ арміѣ марѣ ка сѣ рѣсѣвѣне Рома шѣ сѣ мѣнтѣнѣскѣ репѣвѣака. Дар ла Філіпѣ, ла 3942, се вѣрѣѣрѣ репѣвѣакани. Касѣ шѣ Брѣтѣ чѣѣ маѣ дѣн ѣрѣтѣ Романѣ се оморѣрѣ, шѣ Триѣмвѣрѣ пѣтѣрѣ акѣт ѿн паче сѣ ѿмпарѣе ѿнтре sine тоате провинѣѣле romane.

Дѣѣмвѣратъ II ѿнтре Antonie шѣ Октавіан.

Октавіан маѣ вѣклеан де кѣт товарѣшѣ сѣѣ, депѣрѣтѣ не Лепидъ дѣн триѣмвѣрат, шѣ ѿпѣрѣци пѣмаѣ кѣ Antonie тоатѣ лѣмеа романѣ. Ел лѣѣ апѣсѣл шѣ лѣѣ Antonie ѿ дѣте рѣсѣрѣтѣл. Кѣнд Antonie петречеа ѿн молѣчѣне кѣ Клеопатра ѿн Еѣѣпт, Октавіан мѣжлѣчѣ ла Senat ка сѣѣ декларе рѣсвоѣѣ. Antonie шѣ Клеопатра, ла 3953, се вѣрѣѣрѣ ла Акѣѣѣѣ, шѣ се ѿнтоарсерѣ ѿн Еѣѣпт. Октавіан ѿ гонѣ шѣ блокѣ Александѣрѣа.

Antonie se omori singър, asemenea фѣкѣ ши Клеопатра. Азънчѣ Octavian, префѣкнд Еѣиптѣа ѣн провинѣе romanъ, се ѣнтоарсе ла Рома, де знде пѣтеа акѣм singър съ domneaskъ peste тоатъ лѣмеа romanъ; кѣчѣ пѣ маѣ ера нѣчѣ зп рѣвал каре съ'ѣ диспѣте пѣтереа монархѣкъ. Ел приими пѣмеле де Азъгѣst, ши съѣ titaz де Чесар ши Imperator, ѣмпѣръѣѣ peste тоатъ ѣмпѣръѣѣа romanъ.

Starva vlatъri la Romani ѣn timpъa repъvlatѣi,

Ѧn timpъa evinementelor ѣntimpлате dъnъ рѣсбоѣла пѣник аа doilea, се фѣкѣ о mare skimbare ѣн кѣноѣиѣеле Romanilor. Дела Гречѣ ѣмпѣрѣмѣтаръ арте ши ѣѣиѣе, din каре знееле се кѣлативаръ кѣ мѣлатъ порочѣре, ѣн кѣт еѣ н'аѣ fost нѣмаѣ бирѣиторѣ аѣ лѣми, чѣ ши лѣминѣторѣ аѣ еѣ. Нѣнѣмаѣ мѣлѣѣме де ѣмвѣѣаѣѣ гречѣ ѣмпѣлѣръ Roma, чѣ ши тинерѣ romanѣ din фамѣлиѣле челе маѣ ѣnsemnate vizita Гречѣа, ши се ѣntорчѣа пѣлѣнѣ де ideѣ ши кѣноѣиѣе. Лѣмба, кѣлативандъсе кѣ ѣнчѣтѣа де кѣтре deosebѣѣѣ skriitorѣ, а ажънс ла чѣа маѣ ѣплатъ desъврѣшѣре. Дънъ 500 anѣ дела zidirea Romi, Livie Andronikъ skrise чѣа din тѣѣ comedie ѣн лѣмба romanъ, каре ера чѣа latinъ. Фабѣ Пиктор skrise челе din тѣѣ anале а ле Istoriei romane. Енѣ а лѣsat мѣлате skriерѣ де poezie. Бѣтрѣнѣа Kato Censorъа, каре ера врѣжмаш пѣѣмпѣкат аа Гречѣлор, компѣсе skriерѣ istorѣче ши о карте азъпра агрикѣлатѣреѣ. Платъѣ ши Terenѣе аѣ desфѣtat Roma prin komediѣле лор; ѣар Лѣкреѣе ѣнтр'о поетъ фрѣмоазъ

a filosofat despre nat̄ra l̄kr̄r̄ilor. Dar cei mai mari literați aș înflorit mai târziu în timpul lui August. Între aceștia se numără: Virgiliu, Ovidiu și Ovidiu, fr̄ntea poezilor romani, d̄n̄p̄ care vin Kat̄al, Tibul și Propertiu. Eloquența s'a cultivat de mult; dar la treapta cea mai înaltă a desvârșirii s'a ridicat de Cicero, Demosten al Romanilor, și cea mai învâțat om al Romei, de la care aș rămas multe feluri de scrieri. Istoria încă a avut scriitorii săi. Unul din cei mai însemnați a fost Sallustiu. Iuliu Cezar ne a lăsat scrieri despre războaiele sale. Corneliu Nepos a scris biografii, și Titus Liviu a compus o istorie romană deplină. Prețut Romani aș dobândit gust și s'aș îndelungit cu literatură, prețut a sosit o josorare pentru d̄n̄și de a se ocupa cu artele, precum cu arhitectura, sculptura și c. l. ne care de a lăsat să de cultivate Grecii pentru a înfrumuseța Roma cu cele mai frumoase palate și cele mai frumoase poduri de sculptură. Dar cu lăsa creșterea și demoralizația. Partea cea mai mare a poporului, mai cu seamă cei bogăți, se trădeau în cele mai mari desfrumuri și se antina cu tot felul de crime. Leție nu folosea nimic spre a opri stricătura ce înainta cu pasuri șișine. Poporul de rând era sărac, lenes, și trăia mai cu seamă din bani cu care unia și alții pentru să lăzire. Nu e dar mirare că, în asfel de împrejurări, republica a trebuit să caze, și în loc să se înființeze monarhia; căci Romani ne mai fiind în stare de a se curăți ei pe sine, de trebuia neapărat să stăim, și neapărat.

Deosevite evinements a le Evreilor
 n n l a k d e r e a l o r s z b R o m a n i .

Evrei n perioda aceasta trezur de szb domnia Persianilor szbt a mareaz Aleksandrs, ni dzn moarte a chestia k z r b szb rezi Egiptazai. Cea din t r e Ptolomei r d i k k a v r e o 30,000 din Palestina ni i d s e k a s b i m p o n z l e z e A l e k s a n d r i a . P t o l o m e i F i l a d e l f a a s t r x i t k a k r c i a l e l o r c e l e s f i n t e , a d i k b b i b l i a , s b s e t l a m t c e a s k n l i m b a g r e c e a s k . A k z m r e l i g i a l o r p r t e a s b s e f a k b n i m a i k z n o s k z t b . D e s z b P t o l o m e i E v r e i t r e z u r s z b r e z i S i r i i . Z n z a d i n a c e c i a , A n t i o x E n i f a n , a v r z t s b i s i l e a s k k a s b s e l a p e d e d e r e l i g i a s t r m o s a s k n i s b s e m k i n e l a i d o l i ; d a r e i , s z b n i c e e r o i d i n f a m i l i a M a k a b e i l o r , s e a p r a r k z a t t a p o r o c i r e , n k t n i d o b a n d i r l i b e r t a t e a n i k a r f o n d a r z n p e r a t . N e z n i r e a m s z c e i s f l i n i a ' n a d a t n m i n i l e R o m a n i l o r . A c e c i a n n z l a z n t i m p i l z s a r s z a i b z r e z i , d i n k a r e c e l m a i i n s e m n a t a f o s t I r o d c e l m a r e ; d a r m a i n e z r m a d b o g a r P a l e s t i n a l a p r o v i n c i a S i r i a .

PERIODA VI.

Деа нащереа лѣи Ісѣс Христос, пѣнѣ
 ла кѣдереа импѣрѣѣіі романе де
 апѣс; саѣ деа монархѣа лѣи Аѣ-
 гѣст, пѣнѣ ла пѣпѣдѣреа варѣа-
 рѣлор, шѣ антемеѣереа поѣѣ-
 лор state пе рѣнеде им-
 пѣрѣѣіі романе; ордѣ-
 ла апѣа І пѣнѣ ла 476 дѣ-
 пѣ Христос.

Нащереа лѣи Ісѣс Христос; релиѣѣа
 крещѣнѣ.

BCU Cluj Centre University Library Cluj

Ўнѣа дѣн евинеметеле чеде маѣ импортанте, каре
 а skimbat лѣмеа шѣ а хотѣрѣт soarta omenѣрѣ, а пост
 антемеѣереа релиѣѣіі крещѣне, пе каре Ісѣс Христос фѣа
 лѣи Дѣмнезеѣ, коворѣндѣсе дѣн чер, о импѣрѣѣііе ѣ
 лѣме спре мѣнтѣреа оаменѣлор. Превестит де мѣат
 де пророчѣ шѣ ащентат де тоатѣ лѣмеа, Христос се
 пѣскѣ ѣн зѣледе лѣи Аѣгѣст Chesar, ѣн Вітаеет, ѣн Па-
 lestina. Ачест мѣвѣѣѣтор дѣмнезееск, ѣн тимпѣа кѣт
 а проповедѣѣт ѣн лѣме, а дат оаменѣлор кѣноѣѣѣѣа
 чеа маѣ десѣѣрѣѣѣѣтѣ despre Дѣмнезеѣ. Desѣѣѣѣѣѣѣѣ
 кѣатѣа simbolic аа Евреѣлор шѣ церемонѣѣде де прѣ-
 sos, а порѣѣѣѣт оаменѣлор ка сѣ слѣжаскѣ лѣи Дѣм-
 nezeѣ кѣ inimѣ кѣратѣ, кѣ фанте вѣне шѣ кѣ вѣѣѣѣѣ
 сѣѣѣѣѣ. Фѣгѣѣѣѣ кѣ ва импѣѣа пеамѣа оменеск кѣ

Dămnezeŭ, ші аї ва довади даъда дămnezeesk че'а пердъсе. Христос фѣкъ мѣате минѣнї, prin care dovedi trimiterea sa din чер, ші peste tot предїкъ морала чеа маї потрївїтъ де а дѣче не оамени ла вїртыте ші ферїчіре. Дар Евреї каре, а локъа дѣї, ащепта зп принц пѣтерник, а прївїръ де връжташ ал релиѣїи лор; а гонїръ, а рѣстїгнїръ не крѣче, ші ел мѣрїнд ка зп ом, амплаїнї хотѣреа дѣї Дămnezeŭ, каре вреа ка моартеа фїзлѣї сѣѣ сѣ фїе мїжлокъа де ампѣкаре атре дѣсѣл ші атре лѣме. Дѣпъ треї зїле Христос аovie din морѣї, ші се аплѣцъ ла чер, де знде venise, а vederea Apostolilor саѣ зченїчїлор сѣї, не каре аї трїмїсе ка сѣ меаргъ а тоатъ лѣмеа ші сѣ предїче релиѣїа са чеа сѣнтъ. Ачеастъ релиѣїе че с'а нѣмїт крещїнъ, кѣ тоате кѣ а фост гонїтъ де поплѣї idolatri ші де Евреї, де ампѣраѣї Romeї ші де дрегъторї еї; дар а тимп де 300 анї, се атинсе а тоатъ ампѣрѣѣїа romanъ, а кате треде пѣрѣїле лѣмї, ші не зрмъ се фѣкъ релиѣїе domnitoare а ампѣрѣїї. Прїчїнїле де кѣпетенїе але гравнїчеї еї атиндерї снт: їсворѣл еї чел дămnezeesk, вїаца чеа кѣратъ ші сѣнтъ а челор дїн тѣѣ крещїнї, каре трѣа потрївїт кѣ ампѣцътѣрїле атемеїеторѣлѣї еї, моартеа а мїліоане де мѣченїчї, организация вїсерїчї крещїне, ші рѣвна кѣ каре чеї дїн тѣѣ преоѣї шї Episcopї se strѣдѣа спре пѣстрѣа адевѣратеї ампѣцътѣрї а дѣї Христос. Дар оамени, дѣпъ кѣм авѣzezŭ de toate, фѣкѣрѣ авѣз шї кѣ ачеастъ релиѣїе дămnezeaskъ. Еретїчї с'аѣ анукат сѣ о корѣпъ, шї алѣї аѣ врѣт сѣ факъ маї мѣат де кѣт порѣвчеа еа. Кѣ тимпѣл а прїїмїт о мѣлѣїне де адаоше шї прїсоаше.

Пе хрмъ kind s'a фѣкѣт релиѣие а statѣлѣ, се мкѣр-
кѣ де фoрме ши де џеремоніѣ, ши морала еѣ чеа
сфѣнтѣ нѣ се бѣгѣ м seamѣ. Ўн сфѣршит џни дин м-
вѣџѣторі еѣ, динтре каре чеѣ маѣ мsemнаѣ ера Епi-
скопi, стѣпмiѣ де амбiѣіе, о сфѣшиарѣ фоарте гро-
зав, ши дѣхѣл еѣ чел де ѣвiре ши де паче се пердѣ.

† мпѣрѣџіа романѣ сѣвт Аѣгѣст.

†мпѣрѣџіа романѣ сѣвт Аѣгѣст, м timp de 44 anѣ,
s'a вѣкѣрат де паче ши линіѣе. Врѣжбiле ши тѣрѣѣ-
рѣіе дин лѣџнтрѣ мчетарѣ. Богаџи аеа одихнѣ,
ши сѣрачi прiѣмеа пiѣне ши аеа привелiѣиѣ. Аѣгѣст а
лѣсат м фiіиѣѣ тоате фoрмеле репѣблiкане; ел s'a
мѣлѣџмiт кѣ аре тоатѣ пѣтереа ши кѣ домнеѣе син-
гѣр. Ел а фoст џн mare прoтектор, ал артелор ши
ал џиинѣелор. Oameni лiтераѣи, рекомандаѣи де ми-
нистрѣл сѣѣ Меченас ши фаворизаѣи де дiнсѣл, м trim-
биѣа лѣздеде пiпѣ ла марѣиіе мпѣрѣџіи. Romani
фiинд мѣлѣџмiѣи нѣ се маѣ гiндеа ла репѣблiкѣ. Ўп
timpѣл лѣи Аѣгѣст, Romani копiнсерѣ Panonia саѣ Ѣн-
гаріа де астѣлѣ, ши Mesia саѣ Бѣлгаріа ши Serbia; дар
мтр'џн рѣсвоѣѣ кѣ џермані, командаѣи де Арминіе
саѣ Херман, се вiрѣірѣ грозав.

† мпѣраѣи дин фамиліа лѣи Аѣгѣст.

Дѣпѣ моартеа лѣи Аѣгѣст, мпѣрѣџіа романѣ авѣ а
сѣфери мѣлте nenорочiрi дела веѣисниѣи сѣи сѣкѣсорi.
Tiberie фiѣл сѣѣ adoptiv, ла анѣл 14 дѣпѣ Христос,
а фoст џн десфѣрмат фѣрѣ марѣиіѣ, џн тѣлѣар перѣ-

minat și în zăgăzământ nemilostiv. Καλιγύλα σκχесоръла
 лъѣ Тiберiе, ла 37 d. x., а фост ън невьѡн, каре prin
 фante скърнаве а пѡнгърит тронъла импъръѣи ши а не-
 порочит не Romanī. Клазdie ад треiлеа импърат, ла
 41, фиинд ѡн ом слаб, се лъсъ съ се поарте дъпъ
 воеа а доъ мъерѣ десфрѡnate, Mesalina ши Agripina, каре
 гъверна импъръѣа ѡн локъла лъѣ. Ўн тимпъла ачеста
 Britania се фъкъ провинѣie romanъ. Дар ад патръ-
 леа импърат дъпъ Аѣгъst, ши чел маѣ дѡн ѡрмъ дѡн
 familia лъѣ, ла 54, а фост Neron, ѡн тѡран десъвршит,
 Desфрѡнъриде, тлхъриiде ши ѡчидериiде лъѣ челе гро-
 заве аѣ ажъns ла несъферѣie. Леѣioанеле дѡн провин-
 ѣи се револтаръ ши порнѣръ ка съ скапе импъръѣа
 de dѡnsъла; дар ел се оморѣ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† импѣраѣи дѡн фамиliа Флавиа спрѣжи-
 неск импѣръѣа.

Дъпъ Neron, ѡн тимп маѣ пъѣин де ѡн ан, деосе-
 biteле армѣи дѡн провинѣи адесеръ треѣ импѣраѣи: Гал-
 ва, Ото ши Vitellie, каре перѣръ ѡн ръсвоае чѣвѣiе.
 Импѣръѣа, каре prin тървърѣiе ачестеа се клътеа
 дѡн темелиiе саде, фъспрѣжѡнитъ де Vespasian, ла 69,
 импѣрат ѡцелент, viteaz ши maritim. Titъ фиѣла съѣ,
 ла 79, о фъкъ аsemenea ферѣчѣитъ ѡн тимп де доѣ аѡн
 аѣ гъвернълаѣи съѣ; ши дѡн прѣчина вънътъѣи ши а
 вънѣѣ воѡнѣи саде се пъми десфътареа neамълаѣи оme-
 неск. Схкчесор ад лъѣ Titъ а фост Domitian фрате-
 ле съѣ, ла 81, каре семъна маѣ мхлат къ Neron де
 кѣт къ dѡnsъла. Дъпъ че оморѣ destъѣ оamenѣ, фъ оморѣ
 ши ел printъ ѡн комплот.

Т і м п ъ р ѡ а д а ѡ т п ѣ р ѡ ц і і р о м а н е .

Акѡм ѡтпѣрѡцїа романъ се порочи де чинчї ѡтпѣрацї вpredнїчї. Чед дїн тѣѣ а фост Нерва, ла 96, ка-
ре кѣ тоатъ вѣнѣтата са, фїїнд слав шї вѣтрѣн, фѣкѣ
лок ѡн трон дѣї Траѣан, ла 98. Ачеста пентрѣ мїло-
stivїrea са с'а нѣмит чел маї вѣн дїнтре ѡтпѣрацї. Ел
а копрїнс Дачїа, фѣкѣнд'о провинцїе романъ; а ко-
прїнс шї Аравїа, а вѣтѣт не Партї, шї а сѣпѣс шї алте
локѣрї ѡн Asia дїнколо де Тїгрѣ. Adrian сѣкчесорѣ
сѣѣ, ла 117, ѣвѣа дрѣнтатеа шї се сїлі а мерїта ѣвї-
rea сѣнѣшїлор. Ел фѣкѣ о кѣлѣторїе ѡн тоатъ ѡт-
пѣрѡцїа спре а'ї кѣноаѣе стареа, шї спре а фаче ѡ-
дрѣнтѣрї ѣнде се кѣвїнеа. Antonїнѣ Пїѣ, ла 138, а
фост ѣн пѣрїнте вѣн шї дрѣнт ал сѣнѣшїлор сѣї, шї
а фост ѡмѣл чел маї mare дїн кѣцї аѣ гѣвернат ѡт-
пѣрѡцїа. Сѣкчесорѣ сѣѣ Маркѣ Аврелїе, ла 161, с'а
нѣмит шї фїлософ пентрѣ ѡцѣделѣнѣѣнеа шї кѣно-
щїнцѣле sale; дар ел авѣ шї алте talente шї вїртѣцї
але ѣнѣї вѣн прїнц шї mare ѣенерал. Ѳн тїмпѣл гѣ-
вернѣдѣї сѣѣ о мѣлѣїме де попѣлї ѣерманї їсвїрѣ
ѡтареле ѡтпѣрѡцїї; ел ѣї вїрѣї кѣ порочїре .

С л ѣ в ї р е а ѡ т п ѣ р ѡ ц і і р о м а н е .

Кѣ ачѣщї чинчї ѡтпѣрацї се їспрѣвїрѣ времїле
челе фрѣмоае а ле ѡтпѣрѡцїї романе. Чѣа маї ма-
ре парте дїн ѡтпѣрацї ѣртѣторї фѣрѣ нїѣе мїшеї шї
невredнїчї де а гѣверна. Леѣїоанеле, ал кѣрора фа-
вор се кѣтпѣра де шѣл кѣ ванї, аѣ ѡнчѣпѣт а фаче
ѡтпѣрацї дѣпѣ воѣа лор; шї ѡторѣрѣ не вре о кѣцї-

ва дін чеї вѣнї, каре аѣ врѣт съ рестагорнічезе дісціпліна мілітаръ интре днседе. Дої понѣлї стрейнї, ла мїазъ поанте Церманї, кѣноскѣцї сѣв пѣміреа де барбарї, шї ла рѣсѣрїт Персіанї, каре стрїкаръ импѣрѣцїа Партілор шї интенекаръ пе а лор, ісбеа пе Романї неконтенїт, шї еї стрїкацї шї деѣнегерацї пѣ ера ин старе де а се импротївї. Кѣтре ачестеа се интїмпла ин лѣзнтрѣл импѣрѣцїї револте dese, каре о салбеа фоарте мѣлт. Ін тїмпѣл вechіsnікѣлѣ Галїен, ла 259, треїзечї де ѣенералї шї гѣбернаторї де провінцїї шї инсѣшїрѣ аѣторїтате імперїалѣ: челедалте пѣрѣцї але импѣрѣцїї ера иннекате де Церманї шї де Персіанї.

† **Импѣрѣцїа романъ се рїдїкѣ сѣвт
Ахрелїан, Дїоклетїан шї ма-
реде Konstantin.**

Импѣрѣцїа романъ скѣпѣ дїн крїза кѣдепї сале прїн талантеле а треї импѣрацїї: Ахрелїан, Дїоклетїан шї мареле Konstantin. Ахрелїан, ла 270, рекѣцїїгѣ тоате провінцїале афарѣ де Дація, пе каре о лѣсѣ прадѣ барбарїлор, шї се пѣмі рестагорнічїтор ал импѣрѣцїї. Дїоклетїан, ла 284, лѣѣ треї товарѣшї, шї импѣрѣцї кѣ дншї импѣрѣцїа спре а о пѣтеа апѣра маї вїне. Сѣкчесорї сѣї о архїкарѣ ин тѣрѣзѣрѣї поѣѣ, пнпѣ канд Konstantin, пѣміт чел маре, довнди тронѣл ла 323. Ачеста лїнїцї импѣрѣцїа дїн лѣзнтрѣ, вѣтѣ пе врѣжташї дела хотареле еї, прїїмі креѣцїнїзмѣл, шї фѣ чел дїн тѣї импѣрат креѣцїн; зїдї Konstantinopolѣл ѣнде мѣтѣ резїденцїа дїн Рома, шї индаторѣ

pe Romanî şi că au te facherî de bine. Сѣв фїи съи чел
 певредничї импѣръцїа пердѣ пѣтереа че 'і о дете та-
 тѣа дор. Іхліан, ла 360, о импѣтерничї дин поѣ.
 Ачест импѣрат авеа таленте марї şi кѣалитѣцї deosebite;
 пагъбѣ пѣмаї къ с'а пѣтат прин лѣпѣдареа са де кре-
 щинизм, дин каре причинѣ с'а зис şi Апостат.

**Нѣпѣдїреа чеа маре а націилор вар-
 варе ѣн импѣръцїа романѣ.**

Играбѣ дѣпѣ Іхліан, сѣвт импѣратѣа Валенс, ла
 375, с'а интимлат пѣпѣдїреа чеа маре а націилор вар-
 варе, каре гѣсинд импѣръцїа романѣ слѣбитѣ, о сфѣ-
 шарѣ şi о котрѣпирѣ къ тотѣа. Ачестѣ пѣпѣдїре
 аѣ причинѣто Хѣни, понѣа Монгол дин Asia, каре тре-
 кѣнд пе ла Дон, Волга şi Дѣнѣре ѣн Ехрора, а им-
 пѣнс кѣтре апѣс şi мїазѣ-зї націиле ѣермане че се
 афла ла Дѣнѣре şi Рїн, şi ачестеа неавѣнд ѣнкѣтр'о
 апѣка, аѣ пѣпѣдит ѣн лѣхнтрѣ ѣн импѣръцїа романѣ.
 Дин ачесте нації варваре Готї аѣ трекѣт маї интѣѣ
 Дѣнѣреа, şi с'аѣ рѣвѣрѣсат несте тот рѣсѣрїтѣа импѣ-
 рѣцїї.

**Импѣрѣдїреа импѣрѣцїїї романе де
 маре де Теодосїе.**

Кѣнд жѣмѣтате импѣръцїа романѣ ера котрѣнитѣ
 де Готї, ла 378, се фѣкѣ импѣрат Теодосїе, нѣмїт чел
 маре. Ачеста вѣтѣ пе Готї, лѣх маї мѣлате мїѣ дин-
 трѣнші şi ѣ аместекѣ ѣн арміиле романе, şi ѣн асфѣл
 де кїп лїнїцї импѣръцїа. Теодосїе а довѣндит ме-

rite mi pentru religia creștină; ea a dat cea mai din vreme lovitură idolatrii săi păgânilor; dar fărâ o gresală mare că împărații împărăția între cei doi fii ai săi, Onorie și Arkadie, și părțiale ei nu se mai unire. La 395, Arkadie lăsa împărăția romană de rășrit, și Onorie pe cea de la apus. Amândoi fiind nevrșnici, Teodosie le dete epitroni niște barbari, care era vrăjmași personali: lăși Arkadie și dete pe Rufin de nație Gal, și lăși Onorie pe Stilikon, care era de nație Bandal.

Къ д е р е а и м п ъ р ѡ ц и и р о м а н е д е а п ѡ с .

Neznirea че domnea între Arkadie și Onorie, și mai къ seamă între Epitroni lor, a dat причинă ка barbari съ ка дирекție кътре апс, ии съ гръбеаскъ къдереа ипъръциі romane de аколо. Onorie възъ къ окі към Goti пръдаръ ии жефъръ Roma, ии към алці barbari ии ръпиръ ии ии копрінсеръ провинциіле зна дъпъ алта, фъръ съ поатъ а ле ста ипротивъ. Съв Valentinian III, ла 423, Хъни ера съ копрінъ тоатъ ипъръциі, дака нъ о скъпа Аецие џенералъа roman. Къ toate ачестеа, Roma tot нъ пхтх скъпа де жафъріле чеї фъръ џенсерік реџеле Bandalilor, care фъ киemat дин Африка де Ездоксія ипърътеаса лăși Valentinian ипротива џхрнаторълăși Maksimъ Petronie, џчигашъа бърватълăși сьџ. Ипъръциіа мърџиниъ нъмаї ии Italia търъгы икъ пџџинтеа, ииъ кăнд Odoакрх, ии џенералъа barbar, де care се афла мџлці ии арміа romană, ла 476, detronъ пе Ромълхъ Momiахъ сăџ Аџххстџлхъ, чеа mai дин време ипърпат, de-

te împăryzii cea mai dăpъ vrmъ ловитъръ, ши о рѣ-
инъ къ totъа.

Starea къ дтъри ла Romanî en timpъа ѣтпъръциі.

În timpъа ѣтпърациі, soldaци ши попъли
streinî дъкра спре а дърма колосъа чел mare аа ѣтп-
пъръциі romane, se mai афла ши din ѣтпърациі, care
protecea дъкръриле дъхъдъѣ; ши ѣтп челе доъ веакъри
din тѣѣ с'аѣ афлат мѣациі scriitorî romanî, care, scri-
бициі de treбiае пѣвѣиче, se иndeletniчеа ѣтп viaца pri-
vatъ къ literatъра. În poezie с'аѣ иsemnat: Лукан,
Федръ къ фавъле, Persie ши Жъвенаа къ satire, Мар-
циаа къ epigrame, ши ааци. Къintilian а scriis perъаѣ
asъпра елокъенциі. Plinie чел вѣтрѣт а лъsat о исто-
rie natъралъ. Plinie чел тѣпър а scriis панеѣирикъа
дъѣ Траѣан, ши не а лъsat ши scriisorî famiіiare. În
Istorie Tacit а ковръшит не тоциі istorici. Suetonie а
scriis биографіiае челор din тѣѣ Cesarî. Къintъ Къръ-
цие а scriis istoria mareдъѣ Aleksandrъ, Флоръ ши
Iustin аѣ фъкъѣт estrakte de istorie. Pomponie Mela
а scriis asъпра ѣеографіiі, Челсѣ asъпра Medicinей,
ши Seneca asъпра фiлософii morale. — Dar пѣ-
равъриле Romanilor се striкаръ къ totъа ѣтп vremea
ѣтпъръциі. Дъксъа нѣ mai къпоищеа marъинî; des-
фрѣнареа а ажънс а фи de modъ; о кримъ тръѣеа дѣ-
пъ sine ѣтп ланѣ de аате crime, ши ла toate ачестеа
săжса de пiадъ ши ѣткъраѣiare мишелiае ѣтпъ-
раѣилор челор невредниѣ. Atăta корънѣие ши demo-

realizație aș stins din inimile lor tot felul de sim-
timent de patriotism și de libertate, și sălbindul
și psteriale fizice caș femeat kь totul, и кт арта
militarь, prin care копrineserь лъмеа, а ажънс а ле
фї поварь ии рьсвоула о снайтъ; де ачеа ии armii-
ле лор приімеа варбарї каре се знеа фoарте лесне
кь фрацї лор, връжташи Romanilor. Нъмаї ии асфел
де кин се еспикъ вechisnicia лор, кь аș пxtxt сьфери
не tron нише monstrьрї ка Тiberie, Калигула, Neron
ии ацї; ии карьши нъмаї ии асфел де кин се при-
чепе, кьм аș пxtxt нацїіле варбаре сь дьрме аша
де лесне колосла иипьрьцїі лор, пентрѣ а кьрхна кре-
щере ии иипхтерничїре стрьмоши лор аș лъкрат маї
мълте веакьрї.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Starera kьлтьрї Гречї лор ии тимпъла
иипьрьцїі romane.

Гречї, де ии сьпъши Romanilor, авьрь ии еї скрі-
иторї ии тимпъла иипьрьцїі. Epiktet фїлософьла лъсь
ии манъла де максиме морале. Маркь Аврелїе фї-
лософьла, де ии Roman, скрісе ии лимба гречеаскь о
карте фїлософїкь. Плзтарх не лъсь бїографїї
ии алте скріерї прецїоасе. Galen а скріс аșьпра ме-
dicinей. Дела Лъчїан аș рьмас satire. Ии istorie
аș скріс Dion Kasie, Arıan ии Diodor din Sicılia.
Strabon а скріс аșьпра цеографїї, ии Ptolomeș, афа-
рь де цеографїе, а скріс аșьпра хронологїї ии astro-
nomii.

Литература релиџии крещине.

Индатъ че с'а ивѣт крещинизма а авѣт ши ел литератѣра са. Дѣпъ Апостоли Ioan ши Mateй, Лука ши Маркъ, каре аѣ скрис челе патрѣ Евангелиѣ, епирѣ Iustin, Atenagora ши Tertulian, каре прин скриерѣ апѣрарѣ крещинца ши моралitatea крещинилор. Ориѣен а ивѣцат не крещинѣ а тилкѣ вине скриутѣра. Ехсебие Епископѣа Cesarii а скрис о историе висеричеаскъ. Дар релиџия крещинѣ а авѣт ши ораторѣ стрѣлѣчиѣ. Интре ачещия се пѣмѣрѣ S S. Basilie чед mare, Grigorie Nazianzenѣа ши маѣ кѣ seamѣ Ioan Xrisostomѣа. Ип партеа апѣсѣлѣи аѣ инфлорит ин тинпѣа ачеста S S. Аѣгѣstin ши Ieronim.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Рѣинареа Јерѣсалимѣа ѣи ши импрѣщѣереа Евреилор ин лѣме.

Евреѣ, сѣв чеѣ дин тѣѣ импрѣаѣѣ romanѣ, аѣ фост прѣдаѣѣ ши жефѣиѣ ин мѣлте кинѣрѣ де кѣтре дрегѣторѣ romanѣ дин Палестина. Сѣферинѣеле лор ин тинпѣа импрѣатѣлѣи Neron ажѣнсерѣ ла кѣлме. Еѣ лѣарѣ армеле ин мѣпѣ, ка саѣ сѣ ши довѣндеаскъ либертатеа, саѣ сѣ моарѣ. Веспasian ѣенералѣа romanѣ ѣ вѣрѣи претѣтѣденеа ши влокѣ Јерѣсалимѣа; дар фиѣнд киѣмат ла Roma ка сѣ ѣа импрѣѣѣа, дѣте команда фиѣлѣи сѣѣ Titѣ. Ачеста, ла анѣа 70, дѣпѣ че рѣсѣви ин Јерѣсалим, арсе темѣлѣа, дѣрѣмѣ четатеа, ши не Евреѣ ѣ импрѣѣѣе интр'о парте ши интр'алта. Маѣ тѣрѣиѣ, кинд импрѣатѣа Adrian а вѣрѣт сѣ зидеаскъ ѣи

templaz idolesk, m lokza zndc a fost templaza Еврей-
 лор, ачещиа, sзbt zn Mesia minchinis nзmit Баркоке-
 ва, se adзнаръ din toate пърциле ши врзръ сз se m-
 protiveaskъ. Ценералі дзі Adrian и вьтзръ ши и
 импръциаръ din поѣ. De атзичі ши пипъ акзм ачаа-
 стъ пачіе веке се афлъ рьспандитъ m toate пърциле
 ши колцзриле пзмнтзлзі, пзстрнд мккъ кз statornicie
 релиѣиа ши обичеъриле веки, m кат pentрѣ ea се поате
 зиче кз este o мзміе веке а дзми поѣ.

ISTORIA NOŪŤ.

ПЕРІОДА І.

Дела кѣдереа импѣрѣциі romane de
 апѣс, пѣпѣ ла Махомет; саѣ дела пѣпѣ-
 діреа націі лор барваре ші фондареа
 поѣлор state перѣнеле импѣрѣциі
 romane de апѣс, пѣпѣ ла antemeie-
 реа релиѣциі ші а импѣрѣциі лѣхѣ Ма-
 хомет и треі пѣрѣциі а ле лѣхѣ; ор і
 дела апѣс 476 пѣпѣ ла 622 дѣпѣ
 Христос.

Кѣзнд импѣрѣциа romanѣ de апѣс, націі ле бар-
 варе каре о аѣ сѣшиат, antemeiarѣ и провинѣциі ле еі
 deosebite state, дін каре зне ле аѣ перит, кар а теле
 стаѣ икѣ и фиінуѣ ші пѣпѣ ип зіоа де астѣзі.

Peratѣ Bestrotі лор ип Spania.

О парте дін поѣзлѣ чеа пѣтѣрос а л Gotі лор, пѣ-
 миѣ Bisiroті саѣ Bestrotі, фолосиндѣсе де nexnіреа

че domnea ın имперіа romană, прѣдарь ıntăл Macedonia ıм Греція, ıм не ıрмь din Panonia саѣ Ungaria de astăзі трекарь ка съ прадє ıм ın Italia, ın timpul императрăлї Onоріе. Аларік рецеле лор се ıмфршїшь de trei ori ınaintea Romeї, ıм ıмфршїт о лъь къ асалт; о прѣдъ, о жефѣї, арсе о парте дїн-тр'ıмса, дъпъ към ıм ea о датъ прѣдасє, жефѣсе ıм арсєсе лъмеа. Мърїнд Аларік, сѣкчесоръа съѣ Адолф трекарь къ Bestroti ın Galia desпре мїазъ зі, ıм de аїчї ın Spania, ınde ıntemeїе ıн perat, каре цїнъ ппъ ла венїреа Аравїлор.

Peratъа Vandalilor ın Africa.

Bandalı, Alanı ıм Szevi, ацї trei попълї германї, ıнtrarь ın Galia, ıм de аїчї трекарь ın Spania ınaintea Bestrotilor. Alanı ıм Szevi se бірїръ de Bestrotї, кїнд ачецїа аѣ копрїнс Spania; ıар Bandalı трекарь ın Africa къ рецеле лор Ценсерік, ıм ачї, ınde а fost Картагена, фондарь peratъа Vandalilor, каре цїнъ маї о сѣтъ de анї, кїнд атънчї се стрїкъ de Belisarie генералъа лї Iustinian императъа din Konstantinopol.

Peratъа Anglo-Saxonilor ın Britania.

ın timpul императрăлї Onоріе рєтръгндъ-се din Britania леціоанєлє romane спре апърареа Italїї, Пікцї ıм Скоцї се сковорърь din Scoția ка съ сѣпере ne Britanı. Ачецїа черърь ажѣтор дела

Англо-Sаксонї, аат попъла џерман, каре венінд дела мареа Норџландї, копрінсеръ Британїа шї інтемераръ ачі шанте регате мичї, ппъ кнд маї трзиѣ се шкїераръ тоате интр'ѣнъла.

Пъstii pїле лъї Атіла реџеле Хънілор.

Хъні, каре ера попъла чела маї барбар че а възт Еуропа, шї каре інтемеїасеръ хн регат дела хотаръле Аsїї ппъ ла Дънъре, фїїнд къ еї аѣ дат прїчїнъ ла мїшкърїле наџїлор џермане, аѣ възт съ се фолосеакъ шї еї де прїлежъла ачеста фаворабіа де а копрінде шї а стъпмі џърї. Атіла, хнъла дїн чеї маї ръсвоїнічї реџї аї лор, се рїдїкъ дїн Панонїа, шї ин фрънтеа а 700,000 ръсвоїнічї трекъ прїн џерманїа ппъ ин Франџа. Аїчї фъ вїрџїт де Аеџїе џенералъла roman. Ла інтоарџере пътрънсе ин Італіа, шї трекъ tot че интмпїнъ прїн сабіе шї фок. Мълџї дїн лъкхїторї орашелор пъstїїте, тръгндъ-се ин смъркърїле мърї Адриатїче, пъсеръ темехъ ла четатеа Венеџїа. Хъні слъвїръ дъпъ моартеа лъї Атіла, шї вѣтѣџї де наџїїле вechїне, се інтоарсеръ хар ин Аsїа де хнде венїсеръ.

Регатъла Франџїлор ин Галїа.

Франџї, аат попъла џерман, интрїнд ин Галїа съв реџеле лор Кловїс саѣ Клодобїр, вѣтъръ наџїїле че се ашезасеръ ачі, вїрџїръ шї не Сїарпїе џенералъла roman, шї інтемераръ хн stat маре. Де атънчї Галїа а инчепът а се пъмі Франџа. Кловїс саѣ Клодобїр

рецеле Франкilor а империјат релиџија крещинъ .
 Peratzа ачеста де ши с'а империјит де мѣте опї сѣв
 сѣкчесори лѣи Кловис, дин каре љни ера нѣмаѣ љмбре
 де реѣи; дар кѣнд се реѣнеа тоате пѣрѣиле сале, ши
 се кѣрмѣа де кѣте љн реѣе кѣ таленте , ера чел маѣ
 пѣтерник стат дин кѣте аѣ имтемеат варѣари пе рѣи-
 пеле империјии романе, ши абеа триѣтарї мѣѣѣи по-
 пѣлї дин Ѣermania.

Peratzа Ostrotilor ѣn Italia.

Дѣпъ третереа ши ашезареа Bestrotilor ѣn Spania,
 се ридикарѣ ши Ostroti саѣ Ostrogoti дин Panonia ши
 треѣхрѣ ѣn Italia. Реѣеле лор Теодорик вѣтѣ пе О-
 доакрѣ, каре domnea ѣn Roma, ши имтемеие ѣn тоатѣ
 Italia peratzа Ostrotilor. Кит а третї Теодорик ачест
 perat а фост имфлорит; дар дѣпъ моартеа лѣи сѣѣби
 атат де мѣлат, ѣn кѣт Белисарие, ѣeneralѣа импѣратѣлѣи
 Iustinian дин Konstantinopol, дѣпъ че а стрикат пера-
 тѣа Vandalilor дин Африка, а треѣѣт ѣn Italia ши а
 рѣинат ши пе ад Ostrotilor. Italia се фѣкѣ провин-
 ѣие а империјии Konstantinopolitane кѣ нѣмипе де
 ексарѣат.

Peratzа Langobardilor ѣn Italia.

Ostroti се ресѣѣларѣ де мѣте опї импротива гѣ-
 бернѣлѣи Konstantinopolitanilor; дар Narses, ад ѣе-
 нерал ад лѣи Iustinian, ѣї конѣени кѣ тотѣа. Кѣнд ачест
 а администѣа Italia, кѣ титѣ де ексарѣ, о кабалѣ а
 кѣрѣѣи дин Konstantinopol ѣл фѣкѣ сѣ'ши ниарѣѣ постѣа.

Към еши Napses din Italia, Ломбарзи саѣ Лонгобарзи, алт попъла џерман, че се афла атънчѣ ꙗн Паноніа, вені кѣ реџеле сѣѣ Албоин, вѣтѣ не Konstantinopolitani, ши ꙗн чеа маѣ mare parte а Italia ꙗntemeie регаѣла Лангобарзидор.

Попълаі каре се ашезарѣ ꙗн џерманіа.

Афарѣ де ачешѣ попълаі, каре ꙗн deosebite провинѣі аде ꙗмпърџіі romane де апъс, фондарѣ state поъѣ, се маѣ афла ꙗн џерманіа proprie ши аџі, динѣре каре чеі маѣ ꙗnsemнаѣі ера Бѣргънді, каре с'аѣ ашезат ꙗн Елвеџіа ши о parte а Франџі рѣсѣрїтене; Алемані ера ꙗntре Рінѣла де сѣс, Маѣна, Некар, Лех ши Дѣнѣре; Тѣрїнџі аѣ копрїнс локѣрїле ꙗntре Харџ, Рїн, Маѣна ши Боеміа; Фрїзї се афлау ла mareа Нордѣлѣї, ꙗnde este|astѣзи Белѣџіа ши Оланда; Баварї с'аѣ ашезат ꙗн Баваріа де astѣзї; Saksoni се statopнїчїрѣ ꙗн Saksonia. ꙗн челелаате локѣрї маѣ ера рѣмѣшиџе мѣате дїн Франџї, каре се ашезасерѣ ꙗн Франџа. ꙗн Danimarка с'аѣ ашезат Dani, ꙗн Швеџіа Sѣїонї ши ꙗн Норвеџіа Norıroni.

Славї саѣ наџїа славонѣ.

Дѣпѣ че наџїіле џермане, ꙗмпїнсе дела рѣсѣрїт, се трасерѣ снре апъс ши мїазѣ-зі а Еѣронї, локѣрїле дор се копрїнсерѣ де о алтѣ наџїе нѣмероасѣ нѣмїтѣ Славї саѣ Славонї, каре asemenea ка ши џерманї ера ꙗмпърџїџї ꙗн deoseбіџї попълаї кѣ deosebite нѣ-

miri. Sлавi ачещiа се аntinserъ аn toate църiле дела Дон пипъ ла Елба, ши дела mareа Баатикъ пипъ ла Adriatika, ши фондаръ къ тимпъла аn знеде din църiле ачесте deosebite state, прекът аn Боemia, Далмация, Кроацiа, Славонiа, Serbia, Polonia, Persia. Ши din попъли Славi, каре ера апроапе де Цermani, се цermanizarъ къ тимпъла, прииминд аimba ши обичеърiле Цermanilor.

Попъли deosebiti каре се ашезаръ аn Европа.

Афаръ де Цermani ши Славi, каре ащ dat Европi лъкшитори нхоi, маi вениръ къ тимпъла ши аате нациi din Asia пе дръмъла че'а deskiseserъ Ххni. Интр'ачестеа се пшъръ Аварi, Унгъри сащ Мариари, Българи, Kazari, Печенеуi, Ши, Кътани, Половци ши Търчи Osmani. Dintr'ачесте нациi се маi афлаъ астъзи аn фиинцъ пшмаi Мариари, Българи ши Търчи Osmani. Челеалате, ори с'ащ пръпъdit аn ръсвоае, ори с'ащ аntors ла векиле лор лъкашърi.

Стареа кълтърi аn Европа аn тимпъла пъпъдiри варварилор.

Атеа сгъдъри сианиче, каре ащ кътремърат Европа маi мълт тимп, ащ вълъмат ши релиция ши шиинцеле еi. Барбарi, фие Цermani, фие Славi, сащ де аатъ орицинъ, фиинд idolatri, ащ сълърат фоарте мълт пе крещинi. Къ toate къ ачещi барбарi се крещинаръ маi тързищ; дар релиция крещинъ пш маi ера аn къ-

рѣченіа еѣ primitivъ. Корѣнція еѣ кѣ atata маѣ мѣлат а крескѣт, кѣ кѣт s'a antins сѣперстиѣія, шѣ сѣперстиѣія кѣ atata маѣ таре s'a лѣѣит, кѣ кѣт ера маѣ гроасѣ неѣиинѣа, кѣре а domnit кѣ сѣептрѣ де фѣр маѣ мѣлате веакѣрѣ ип Европа. Барбарѣ, неѣиинд сѣ преѣѣaskъ бѣблѣотеѣиле, шкоадеде, ашеѣѣmintеле де ипвѣѣѣтѣрѣ шѣ орѣ-че проѣѣкѣіе а дѣѣѣѣѣѣ, ле ипгропарѣ ип рѣіне шѣ ип чепѣшѣ. Ип тимпѣа ачеста де фок, кѣнд фѣе-каре ера ипгрѣжат пентрѣ сіѣѣранѣа віеѣі; кѣнд нѣ се чѣinstea нѣѣѣ о алтѣ окѣпаѣіе де кѣт а армелор, нѣмаѣ кѣѣѣѣгѣрѣ дѣн мѣнѣстѣрѣ шѣ попи дѣпе ла вісерѣѣ se ипdeletнѣѣа кѣ ипвѣѣѣтѣра; дар ачѣesta ера атѣт де пѣѣіпѣ шѣ мѣрѣѣінітѣ, ип кѣт авіа ера де ажѣns пентрѣ слѣѣѣѣеле лор. Ип тимпѣа ачестѣі періоаде авіа се гѣsesk ип tot апѣѣѣа доѣ вѣрѣѣѣі фѣѣѣошѣ, Kasiodor шѣ Боеѣіе, кѣре прѣп скрѣіеріле лор се сілірѣ а ипсѣфла шѣ а хрѣні гѣstѣа вѣнеѣ літератѣрѣ. Боеѣіе фѣ ипвіновѣѣіт шѣ dekanitat де Teodorik реѣеле Ostrotilor, лѣs ипdѣне о скрѣіере фрѣmoasѣ despre мѣнгрѣіереа че фѣілософѣа прокѣрѣ ип непорочѣрѣ. Kasiodor, скѣрѣіт де nestatorнѣіѣа тимпѣилор ачелора де фѣр, фѣѣі дѣн лѣме шѣ се ипкѣісе иптр'о мѣнѣstѣре. Аѣѣ се сілі ипzadar а ипdemna пе кѣѣѣѣгѣрѣ ка сѣ кѣлатѣве ѣѣіпѣе шѣ фрѣmoasa літератѣрѣ. Stapea ачѣesta трѣіstѣ а літератѣрѣ ла крѣѣіпѣі дела апѣs мерѣітѣ а се нѣмі барбарѣа тимпѣилор саѣ а вѣрsteі де мѣѣѣлор.

Обичежриши лимби поъзъ ꙗн Еуропа.

Къ venirea ши ашезarea атѣтор попълаї deosebitу, Еуропа п'а dovăndit пъмаї лъкъиторї пъої, чи а приї-
mit ши обичежриши пъравъри пъоъ. Ѓntre ачестea
se пъмъръ ши дъелъд, пе каре л'аъ адъс Ломбарзи,
ши каре дела дѣнши а трежът ши ла алте нациї. Ачест
фел де лънтъ спре а'ши ръсвъзна чинева pentръ љн
афронт, pentръ о микъ nedreptate, п'а фост къноскътъ
ла попълаї векимеї, ла Гречї ши Романї.— Ѓn timpъла
ачеста с'аъ формат ши лимби поъзъ ꙗн Еуропа. Къ
statornicїrea попълаїлор барбарї ꙗн провинциїле ꙗмпъ-
ръџиї romane, лимба latinъ саъ romanъ а ꙗchetat de
а маї фї лимба попълаї. Din amestekarea лимbei ро-
mane къ а попълаїлор барбарї се форматъ лимби de-
osebite. Асфел се формъ лимба italianъ din барба-
rismi Готилор ши аї Лангобарзилор; лимба romanъ
din барбарисми Славонилор ши аї алтор нациї каре пе-
трежъръ ꙗнтре Romanї; лимба Французъ din барба-
rismi Галилор, Франчилор ши Normanилор; лимба
Spaniolъ ши Португызъ din барбарисми Галилор ши аї
Арабилор. Ла попълаї din Цermania proprie, прекът
ши ла Славї, ꙗнкъ се форматъ dialecte deosebite, дъ-
пе локъриїле ꙗн каре с'аъ ашезат.

Ѓмпъръџиа romanъ де ръсърїт, саъ
bizantinъ, оригречеаскъ.

Ѓмпъръџиа romanъ де ръсърїт, каре ꙗчене къ
Arkadie, а џинът 1000 анї, дъпе къдеpеа челїї де анъс.
Еа с'а пъmit ши ꙗмпъръџиа Konstantinopolitanъ ши

Bizantinъ, ши маї тѣрзиѣ с'а зис ши импѣръџіа гречеаскѣ, дін прічинѣ кѣ пе де о парте фамілії гречеџї аѣ ажѣнс прін адеџере ла трон; кар пе де алта, кѣчї кѣ тимпѣла с'а интродѣс лімба гречеаскѣ ин тоате требіле статѣлѣ. Ачестѣ импѣръџіе инкѣ а фост вѣнтѣитѣ де попѣлї барбарї: де Хѣнї, де Готї, де Славї, Аварї ши Бѣлгарї. Импѣръџі чеа маї mare парте невреднїчї плѣтеа адесепрї ачестора џн трівѣт анџал. Врѣжмашї неимпѣркаџї аї ачещїї импѣръџії аѣ фост Persianї ла рѣсѣрїт. Дар непорочїреа чеа маї mare ера револтеде ши тѣрѣвѣрїіле дін лѣџнтрѣ, маї кѣ сеамѣ дін прічина дїспѣтелор релїџіосе'. Импѣръџі ши министрї лор ера оаменї славї, каре нѣ ера ин старе де а пѣзї лініџеа ин лѣџнтрѣ, нїчї де а асіѣра статѣла де врѣжмашї дін афарѣ. Авїа сѣѣт импѣратѣла Іѣstinian, ла 527, с'а рїдїкат ла о нѣтере инsemнатѣ. Чеї дої џенералї аї сѣї, Belisarie ши Narses, вѣтѣрѣ пе Persianї, ши стрїкарѣ регатѣла Bandalїлор дін Африка ши ал Ostrotїлор дін Italia. Треbonian, Канчеларѣла сѣѣ, а компѣс о кондікѣ де леџї, каре а авѣт mare азторїтате ин маї мѣлте state креџїне дін Еѣропа. Сѣѣт Іѣstinian, Konstantinopolѣла ши алте ораше але импѣръџії се инфрѣмѣсѣџарѣ кѣ клѣдїрї фрѣѣмоасе; ши tot ин тимпѣла лѣї с'аѣ адѣс ин Еѣропа ши гандачї де мѣтасе.

Starea літератѣрї ин импѣръџіа романѣ дерѣсѣрїт.

Кѣ тоате кѣ ин импѣръџіа bizantinѣ літератѣра ера ин маї вѣнѣ старе, де кат ла креџїні дела анѣс; дар

sъперстія ші нещїица аѣ фѣхѣт ші ла Гречї ма-
 интѣрї мнемнате. Dispretele лор челе вечнїче асѣпра
 теолоѣїи, аѣ dat прїчинѣ ка съ ese о мѣлѣїме de ере-
 сѣрї, каре аѣ сѣпѣрат мѣлат релїѣїа крещїнѣ. Интре
 мѣвѣцаѣї тимпѣлѣї ачестѣа s'a deosebit маї мѣлат Те-
 odoret Episcopѣа Sırїї, чела маї вѣн тѣлѣхїтор ал Sf.
 скрїптѣрї, шї Прокоп, каре не а лѣсат скрїепї исторїче
 асѣпра интѣмплѣрїлор тимпѣлѣї сѣѣ.

ПЕРИОДА II.

Дела Махomet, пѣнѣ ла тареле Карол;
 саѣ дела интемеїереа релїѣїи шї мѣ-
 пѣрѣїї алї Махomet, пѣнѣ ла
 ре'ноїереа мѣпѣрѣїї романе де
 анѣс прїн Франчї; орї дела
 анѣл 622 пѣнѣ ла 768 дѣнѣ
 Xristos.

Махomet.

Ин тимпї трекуѣї о мѣлѣїме de наѣїї asiatiche,
 африкане шї европене аѣ фїгѣрат не театрѣл лѣми;
 dar акѣм а venit шї рѣндѣл Арабїлор, каре ера маї
 некѣноскуѣї пѣнѣ м тимпѣл ачеста, ка съ жоаче шї
 еї роле маї прїн Махomet. Ачеста, deodatѣ кѣ о
 релїѣїе нѣоѣ, фондѣ шї о мѣпѣрѣїїе м треї пѣрѣї
 де лѣме, каре се поате зїче а патра monarhie mare

дѣпъ а Romaniлор. Махomet се нѣскѣ ла Мека ип Arabia dintp'о famiііe стрѣлѣчѣтъ. Авеа talente маі мѣлѣ де кѣт де мѣжлок, о елокѣенѣцѣ апроане де поезіе, ера кѣраѣіос ми иптрепінзѣтор. Дѣне че се лѣзѣ де комерчѣѣ, кѣ каре се ипвогѣѣісе, се дете ла медитаѣіѣ адѣнчѣ асѣпра реліѣіі, ми се конвінсе, кѣ ел este trimis дела Дѣмнезеѣ ка сѣ реформезе реліѣіа idolатрѣ а Арабілор компатріоѣілор сѣі. Ипче-панд а предіка реліѣіа са, Мекани ил гонірѣ, ми ел ла 622, фѣѣі ла Medina. Ачеастѣ фѣѣгѣ о лѣзарѣ Махometani де ерѣ, нѣмітѣ Хеѣіра, спре а нѣмѣра анілор. Ла Medina гѣсінд партизані, лѣзѣ Мека кѣ пѣ-тереа; ми инде нѣ пѣтеа кѣ кѣвѣнтѣл, аколо кѣ sabia фѣѣча сѣ се приімеаскѣ реліѣіа чеа поѣзѣ. Ла моартеа са тоатѣ Arabia приімісе реліѣіа чеа поѣзѣ, ми ил ера сѣиѣзѣ лѣі.

Р е л і ѣ і а м а х о м е т а н ѣ .

Темеѣла реліѣіі лѣі Махomet este ачеста: нѣмаі ип Дѣмнезеѣ este, ми Махomet пророкѣл лѣі. Фіе каре сѣ се ипкіне лѣі Дѣмнезеѣ де чіпчѣ орі пе зі; сѣ деа милостеніе а зечеа парте дін веніѣл сѣѣ; ип фіе-каре аи сѣ ѣіе а ноа лѣнѣ пост, нѣміт Pama-zan; сѣ меаргѣ одатѣ ип віаѣа са ла Мека спре ип-кінаре, ми аателе. Реліѣіа махometанѣ s'a zis ми Is-lam; чеі че о мѣртѣрїсеа сѣ нѣмеа Mosлеміні, дін каре s'a фѣѣкѣт Мѣсѣлamanі. Тоате ипвѣѣѣѣрїде реліѣіі s'aѣ стрѣнс иптр'о карте нѣмітѣ Коран саѣ Алко-ран. Реліѣіа махometанѣ n'a рѣмас мѣлѣт тїмп ипа; ешірѣ ми дінтрѣнса ересѣрї ка дін тоате реліѣііде,

каре аѣ дат причинъ ла мѣате десгнѣрѣ ши вѣрсѣрѣ де снѣе.

К а л и ф а т з л с а ѣ ѣ м п ѣ р ѣ ц и а А р а в и л о р .

Сѣкчесорѣ дѣи Махomet саѣ нѣмит Калифѣ, ши ера tot' де о датъ ши кѣпетениѣ а де релиѣи ши аѣ ѣмпѣрѣцѣи, каре ѣн пѣцинъ време се ѣтинсе фoарте гро-зав. Араби, каре се нѣмиръ ши Сарачинѣ, крѣзѣръ кѣ дѣмеа нѣмаѣ prin релиѣиa лор се поате мѣнтѣи; аша дар хотѣрѣръ кѣ армеле ѣн мѣнъ сѣ о ѣмпрѣцѣе ѣн toate пѣрѣцѣе. Сѣз Калифѣа Omar копринсеръ Siria, Palestina кѣ Ierusalimѣа ши Еѣиптѣа, ѣнде арсеръ библиотекa чеа веститъ а Птоломѣлор. Трекѣнд Еѣфратѣа ши Тигрѣа, копринсеръ Persia, пѣтрѣнсеръ ѣн India ши ѣн аате цѣрѣ але Asii де мѣазъ поанте. Din Еѣипт се ѣтинсеръ спре аѣѣс пе марѣинѣле Афри-ѣи ѣнъ ла marea Atlanticѣ; ши де аѣѣ, ла 711, тре-кѣнд ѣн Spania, копринсеръ регатѣа Bestrotѣлор. Еѣ фѣкѣръ коприндерѣ ши ѣн Sicilia, ѣн Sardinia ши ѣн Italia де жос, ши избѣръ ши кѣар Konstantinopolѣа. Pezidenѣа Калифѣлор а фост мѣатъ време Damaskѣа, ѣнъ кѣнд с'а zidit Bardatѣа, ѣн локѣа ѣнде се ѣмп-преѣнъ Тигрѣа кѣ Еѣфратѣа.

Р е г а т з л Ф р а н ц и .

Араби din Spania америнѣа примѣждѣе pentрѣ тоатъ Еѣропа, дака нѣ с'ар фѣ опрѣт де Франѣѣ. Регатѣа ачестора а слѣбит фoарте мѣат сѣз ниѣе реѣѣ бе-ѣисниѣѣ; дар се ѣмпѣтерниѣи prin Мажордомѣ каре

каре аѣ дат причинъ ла мѣате десгнѣрѣ ши вѣрсѣрѣ де снѣе.

К а л и ф а т з л с а ѣ ѣ м п ѣ р ѣ ц и а А р а в и л о р .

Сѣкчесорѣ дѣи Махомет саѣ нѣмит Калифѣ, ши ера tot' де о датъ ши кѣпетениѣ а ле релиѣии ши аѣ ѣмпѣрѣцѣии, каре ѣн пѣцѣинъ време се ѣтинсе фоарте гро-зав. Араби, каре се нѣмиръ ши Сарачинѣ, крѣзѣрѣ къ дѣмеа нѣмаѣ prin релиѣия лор се поате мѣнтѣи; аша дар хотѣрѣрѣ къ армеле ѣн мѣнъ сѣ о ѣмпѣрѣцѣие ѣн тоате пѣрѣцѣиле. Сѣз Калифѣл Omar копѣнсерѣ Siria, Palestina кѣ Ierusalimѣл ши Еѣиптѣл, ѣнде арсерѣ библиотека чеа веститъ а Птоломеѣлор. Трекѣнд Еѣфратѣл ши Тигрѣл, копѣнсерѣ Persia, пѣтрѣнсерѣ ѣн India ши ѣн аате цѣрѣ але Asii де мѣазъ поанте. Din Еѣипт се ѣтинсерѣ спре аѣѣс не марѣинѣле Афри-чѣ пѣнъ ла мареа Atlantikъ; ши де аичѣ, ла 711, тре-кѣнд ѣн Spania, копѣнсерѣ регатѣл Bestrotѣлор. Еѣ фѣкѣрѣ копѣндерѣ ши ѣн Sicilia, ѣн Sardinia ши ѣн Italia де жос, ши исѣиръ ши кѣар Konstantinopolѣл. Pezidenѣа Калифѣлор а фост мѣатъ време Damaskѣл, пѣнъ кѣнд с'а zidit Bardatѣл, ѣн локѣл ѣнде се ѣмп-преѣнъ Тигрѣл кѣ Еѣфратѣл.

Р е г а т з л Ф р а н ц и .

Араби din Spania амерѣнѣа прѣмеждѣе pentрѣ тоатъ Еѣропа, дака нѣ с'ар фѣ опѣит де Франчѣ. Регатѣл ачестора а салѣбит фоарте мѣат сѣз ниѣе реѣѣи ве-чѣсничѣ; дар се ѣмпѣтерѣничѣ prin Мажордомѣ каре

aps флотеле Арабилор . Tot in timpul acesta Българи инкь нъї фъчеа маї пѣцип рѣхъ in провинциале дин Европа; ши де мѣате орї ахъ дѣс гроаза лор инъ ла зидѣриле Konstantinopolѣлѣ . Импераци чеа маї mare parte ера мишеї; ши министри лор инкь нѣ ера маї вѣнї . In лѣнтрѣ ера тѣрѣрѣрї ши револте неконтените , ши интр'ѣн кѣвѣнт тоатѣ имперѣция ера атѣт де фѣрѣ пѣтере, in кѣт нѣмаї ка принтр'о минѣне се ѣинеа . Ъна дин причиниле каре а продѣс марї тѣрѣрѣрї in тоатѣ имперѣция, ера ши диспѣта pentрѣ инкинареа ла икоане . Императѣл Leon Isaxрикѣл , ла 716, дѣнд порѣнкѣ ка сѣ се ланеде икоанеле дѣприн бисеричї ши орї дѣпре ѣнде се афла, ахъ ридикѣт чеа маї mare parte дин имперѣцие импротива са, ши а дат причинѣ сѣ се версе мѣлат сѣнѣе атѣт in Asia кѣт ши in Европа . Кѣ прїлежѣла ачеста Епископѣл Romeї, каре пѣнѣ in timpul де акѣм ера сѣпѣс имперѣтѣлѣл дин Konstantinopol, гѣси мїжлок де а се сѣвѣтраѣе, ши де а се да сѣв протекѣция Франчилор .

Sistema feudală .

Statele челе похъ, че наѣиле барбаре, Ѣрманї ши Славї фондѣрѣ in Европа, инкь нѣ инченѣрѣ а се десволѣта пѣнѣ in timpul ачеста . Маї toate ачесте state ера интемеиете не о конститѣцие похъ , некѣноскѣтѣ пѣнѣ атѣнчї Европї, нѣмитѣ Feudalism сахъ sistema feudală . Кѣнд наѣиле копринде о царѣ, ачестѣ коприндере нѣ ера нѣмаї не сеама реѣелѣл лор; чї реѣеле имперѣчеа prin сорѣлї пѣмѣнтѣл ѣѣрї кѣ повїлї сѣл, ши кѣ индїѣенї сахъ лѣкѣиторї пѣмѣнтѣлѣл .

Partea de proprietate moștenitoare, adică pământul
 ку църані че се приімеа ла чеа дін тѣхъ импѣріе,
 се нѣмеа а л о д і ѣ. Мърімеа сорцилор ера дѣне нѣ-
 мѣрѣа импѣрцилор; сорцил Рецелѣи нсѣ ера ку
 деосебіре маї mare. Дѣне ачеастъ дін тѣхъ импѣрци-
 ре ѣрма адоа ши а треѣа. Реци ши nobili дін алодіи
 ка дін нище проприетѣци вечниче але лор, да пѣрци
 де пământ ку църані ла товарѣши лор, pentрѣ слѣж-
 веле че ачециа ле а фѣкѣт. Астфел де проприетѣци
 с'аѣ нѣмит в е н е ф і ч і и ши не ѣрмѣ ф е ѣ d e, де-
 ла каре ши трѣѣа мченѣтѣа фѣсдалізмѣа. Чел че
 приімеа о фѣсдѣ се нѣмеа basal; ши чел че да ве-
 нефічѣа саѣ фѣсда с'а zis Domn фѣсдал, саѣ pose-
 sor фѣсдал, орі sѣzeran. Țndatorіrea basalѣаѣ кѣ-
 тре Domnѣа сѣѣ ера сѣѣжѣре kredinѣѣ, ши сѣѣ фа-
 ку оаре-каре слѣжбе. Ла мченѣт фѣсделе се да не
 віаѣѣ, саѣ не о време хотѣрѣѣ; дар ку мченѣа се
 фѣкѣрѣ мошенитоаре ка ши алодіале. Маї Țrziѣ нѣ
 се да фѣсде нѣмаї пământ ши църані; чи ши ran-
 гѣрѣ, ши слѣжбе жѣдекѣторѣци ши administrative; ши
 кѣар ши dрегѣторіи висерічѣци прекум епископате ши
 егѣменате, ла каре мѣмпларе ачестора лі се да инел
 ши кѣржѣ, pentрѣ пământѣрде саѣ локѣрде че стѣ-
 пнеа, ши ачеастъ формѣ се нѣмеа i n v e s t i t ѣ р ѣ.
 Тоци basalі фѣрѣ осебіре мкпѣѣа armia националѣ;
 ши fiind ку еї треѣѣа сѣ апере patria ку келѣѣа
 дела sine, нѣмаї да аатѣ даждіе. Fiind-ку еї мкпѣ-
 пѣа поблеѣа, аѣеа ши toate dрегѣрде, ши нѣмаї еї
 пѣтеа сѣ поарте арме. Църані нѣ insemna nimik: еї
 ера лераѣ де пământ, ера трактаѣи ка лѣкрѣрѣ, ши нѣ
 ка persoane; н'аѣеа ниѣи ѣн dрегѣт, ши се vindea саѣ

se da dinprezintă къ пълнителъ unde ши avea лѣкѣица.— Дуци, Воевоzi, Knezi и пълтеле рецелѣ администра цинѣтрѣ марѣ, жѣдика, адѣна даждѣиле, ши стрѣица ши команда армия ип тимп де рѣсвоѣѣ. Пфалциграфѣ, Конци-палатини, Kastelani, Дворничѣ ера жѣдектѣорѣ регалѣ аѣ палатѣлѣ ши аѣ четѣцилор. Маркграфѣ, Бани ера апѣрѣторѣ провинцилор, саѣ аѣ цинѣтелор мѣрѣинаше.— Форма жѣдѣиарѣ ера фоарте симпалѣ. Intre doi de o potrivѣ каре пѣрта арме, dreptatea се хотѣра прип дѣел. Ип аате ипѣмпалѣрѣ се ипѣревѣица мѣрѣтрѣи ши жѣрѣмѣнте. Супре а околѣ жѣрѣмѣнтеле стрѣмбе, с'аѣ ипѣродѣс орѣдѣиле, каре озиндеа не пѣрѣиле пригонитоаре сѣ пѣе пѣна не фон ши аатеде ка ачестеа, супре а'ши доведѣ dreptatea.

Stare a religii ип партеа а пѣсѣлѣ.

Ип тимпѣл ачестеа релиѣия крещѣиѣ де ши корѣнтѣ ши ипѣркатѣ де форме ши де сѣперѣстиѣиѣ а фѣкѣт марѣ ипѣнтѣрѣ ла попѣлѣ варбарѣ. Ипфлѣица еѣ чеа фѣкѣтоаре де вѣне с'а симѣит ип граѣвѣ; къчѣ се ипѣвѣиѣрѣ пѣравѣрѣле челе фѣроасе а ле ачестор попѣлѣ. Мерѣит пентрѣ ипѣндеѣеа релиѣии ла ачѣй попѣлѣ idolatri а доѣндѣит Вѣнѣфрид, ип кълѣзѣгѣр Ангѣлѣ, пѣмит ши Бонѣфѣиѣе, каре с'а зѣс ши Апостолѣлѣ Цѣрѣманилор. Дѣпѣ дѣнсѣл маѣ лѣкрарѣ ши аѣцѣ мѣсионарѣ tot къ вѣпѣ исправѣ. Кѣ прѣлежѣл ачестеа, Клѣрѣл, адѣкѣ помѣ ши кълѣзѣгѣрѣ дѣн партеа апѣсѣлѣ доѣндѣирѣ о ипѣтере фоарте маре, ши стрѣнсерѣ воѣгѣиѣ ипѣсемпѣте, ипѣмѣлѣцѣите къ еѣвѣлѣвѣа чеа рѣѣ ипѣделѣасѣ а дѣвоилор крещѣиѣ. Dar дѣнтре тоѣи епископѣл Romeѣ

dozândi o astoritate foarte mare; кѣчи тоуѣ чел автору ла крeдинѣ prin rãvna misiionarilor pe dãsãla la privea de кѣpetenie a religiunii. Fiind кѣ in timpulã aчeла de barbarie, нѣмаѣ Клерѣла singър se indeletnicea кѣ пѣuintикъ literaturь, Episcopi ши noni ажъnсерь съ fie sekretari ши ministri pe lingь реѣи ши повiдi.

Starãa literaturi la rьsьrit ши ла апъs.

Щиинѣле ши кѣлтѣра literaturь a кѣзѣт tot mai мѣлт, atãt in partea апъsãлѣт кѣт ши a рьсьритѣлѣ. Scriitori векi грeчi ши romani era лeпѣдãи кѣ totã; pentрѣ кѣ инвѣцѣтори религии крeдинe pretindea, кѣ чitirea ачeлора ватѣмъ крeдинã. Инвѣцãи era mai нѣмаѣ noni ши кѣлѣгърi. Ачeщиã нѣ кѣлѣтi-ва ниѣи о щиинѣ сerioasь, de кѣт скria вiеѣи de a лe sфинѣлор, ши кроничѣ фѣрѣ адеѣере, критикъ ши гѣст. Авia se гѣsesк ши in perioda ачeasta доѣ бѣрвãи кѣ инвѣцѣтѣрѣ mai интinsь, ла рьсьрит Sf. Ioan Damaschin, ши ла апъs кѣчерникѣла Beda Англãла. — Артеле, кaре нѣ era supе слѣжбã религии, нѣ афла ниѣи о инкѣраѣiare; ши кѣар ши ачeлe de кaре se слѣжбã религия прекум музика, зѣгрѣвiã ши поezia, се форма дѣне тревѣинѣле bisericешѣ. Гѣстãла архитeктѣри gotичe, кaре се нѣскѣ in инпѣрѣѣiã bizantinь, се интinsе ши in алте пѣрѣи a лe Европи.

IIERIODA III.

Дела мареле Карол пѣпъ ла Кръчиа де;
саѣ дела ре'нпноіреа ꙗмпърѣциі романе
де анѣс, пѣпъ ларидикареа Езропи
pentрѣ десровіреа локърілорсѣинте
дела Махометани; ори дела анѣл
768 пѣпъ ла 1096 дѣпъ Христос.

Мареле Карол; ре'нпноіреа ꙗмпърѣциі
романе де анѣс.

Канд ꙗмпърѣциа Калифілор дела рѣсѣрѣлѣ Асиі
ера ꙗнтеметъ ꙗнтрѣпърѣцѣ де лѣме, ꙗн Езропа де-
спре анѣс ꙗнкъ се формъ ꙗн stat mare шѣ ꙗхтерѣнк,
ꙗн кѣт се ꙗхтеа зиче къ с'а pestatorничит ꙗмпърѣциа
romanъ де анѣс. Креатор ал ачестѣї stat а fost ма-
реле Карол, ла 768. Мощенинд дела татѣлсѣѣ Пипин
peratzѣ Франчілор, фѣкemat де Епископѣл Romeї ꙗм-
protіва Лангобарзілор. Карол вѣтѣ пе Лангобарзі, ко-
принсе Italia пѣпъ ла Benevent, шѣ, сѣѣ ꙗхѣре де ре-
gat ал Italia, о адѣогъ ла Франца. Кѣ прѣлѣжѣла аче-
ста ꙗнтрѣ Епископѣлѣї Romeї данѣя фѣкѣтѣ де татѣлсѣѣ,
шѣ ꙗнѣ адѣогъ шѣ ел алте локѣрї. Дѣпе ачѣеста, тре-
канд Піренеї, рѣпнї дела Арабї о parte дин Spania пѣ-
пъ ла Евро. Дар рѣсѣвоѣла чѣл ꙗнѣлѣꙗнгат шѣ ꙗнѣ
ꙗнѣрѣтнѣк, че а ꙗрѣtat Карол, а fost чѣл дин Цер-
mania пропріе ꙗмprotіва ідолатрілор Saksonї, шѣ алѣї
пѣпѣлї вѣчинї. ꙗн тѣмпѣла ачѣеста вѣтѣ шѣ пе Аварї

каре се афла и Panonia; ши и astfel де кин формъ ип stat mare компъс дин Франца, Елвеция, Italia, църиле де жос, Церманія ши о парте дин Panonia ши дин Spania. Мерганд о датъ ла Рома, Епископъа Romeй и бисерикъ и нхсе и кап корона импъръциі romane; понхала entusiasmат стригъ: съ трънскъ импѣратъа Romanilor! Карол н'а fost нѣмаі рѣсвоіник витеаз, чи ши цивилизатор ад statхлѣ съѣ. Ел сіаі пе съпхши съ idolatri ка съ се факъ крециі; ипъацъ бисеричѣ, зиди школі, индаторъ мѣнѣстипіле ши пе къдѣгъри съ ипгрижаскъ де едѣкация ши ипвѣцътъра типерими, ши ла слѣжбе префера пе църані ипвѣцацѣ ипайтеа челор маі марѣ повіаі неипвѣцацѣ. Pentрѣ комерчѣ а врѣт съ импрежне принтр'и канал Ринѣа къ Дѣнѣреа, мареа Неагръ къ мареа Нордхлѣ, ши рѣсърітъа къ апхсѣа.

И м п ѣ р ц і р е а и м п ѣ р ц і і м а р е л ѣ и К а р о л .

Сѣкчесор ад марелѣі Карол а fost фіхл съѣ Лѣдовик; дар ачеста н'авеа talente де а администра ип stat atat де итис. Инкъ трѣнд ел дин слѣвичѣне а импѣрци інтре чеі треі фіі съі. Ачелѣа се рѣсвоіръ интре sine мхат типп, пипъ кинд ла ип конгрес цинѣт ла Бердѣн, и 843, се ивоіръ съ иппарцъ tot statхл ип треі пѣрци: Франца, Italia ши Церманія, каре, де ши с'а маі иптимлат съ се маі инеаскъ одаѣтъ; дар ип сфѣрмит аѣ рѣмас десгinate пентрѣ tot д'аѣна. Ла ачѣа импѣрцире фаімоасъ Лѣдовик II, а пріі-

mit Цermania, Карол Плензвѣла Франца, ши Lotar a priimit Italia din прехнѣ кѣ titла de импѣрат.

Регатѣла Цermanii.

Регатѣла Цermanii ла имчепѣт авѣ а сѣфери dese пѣпѣдирѣ дела Normanѣ despre miaзѣ поante, ши дела Славѣ despre рѣсѣрит. Дѣпе стинѣerea фамилии марелѣ Карол, Цermania се фѣкѣ регат електѣв. Дѣчи ши новѣли чеѣ пѣтерничѣ алеѣеа реѣе dintre дѣнши. Им тимпѣла ачеста нише връжташѣ маѣ барбарѣ de кѣт Normanѣ вѣнтѣирѣ линишеа ѣри: ачещѣа аѣ fost Шнѣри саѣ Magiari, каре им мѣлате рѣндѣрѣ прѣдарѣ ши пѣстѣирѣ Цermania, пѣпѣ кѣнд реѣеле Oto I, ла 955, и бѣтѣ ла Lexfead дѣнгѣ Аѣгѣсѣзѣрѣ кѣ ата desѣвршире, им кѣт п'аѣ маѣ идрѣснит а ренноѣ еспедиѣиѣе дор челе тѣлхѣрещѣ. Oto а знит ши Italia кѣ Цermania, ши приимѣнд корона дела Епископѣла Romeѣ, се пѣми импѣрат. Пѣлда лѣи а ѣрматѣ ши сѣкчесорѣ сѣѣ. Шнѣреа Italiaѣ им дѣк de а фѣлосѣ Цermania а вѣтѣматѣ фѣоарте мѣлат. Мѣлѣиме de армѣѣ ѣermane с'аѣ прѣпѣдит им Italia тримѣсе фѣиѣнд им деѣсѣбѣѣѣ тимпѣ спре а импѣчѣи тѣрѣѣрѣриѣе челе неконтенѣте че се ѣвеа аколо. Дар вѣтѣмареа чеа маѣ mare а venit Цermanii дела Епископѣла Romeѣ. Ачеста, имсѣшѣндѣшѣ дрѣнтѣла de а да реѣѣлор Цermanii titла de импѣрат, ши врѣнд маѣ пе ѣрмѣ а имтемеѣа о ѣерархѣе бѣсѣрѣчеаскѣ им тоатѣ лѣтмеа крѣщѣнѣ, се аместекѣ им трѣвѣле еѣ, ши иѣ причѣнѣи непорочѣрѣ маѣ мѣлате веакѣрѣ. Импѣратѣла Хенрик IV, фѣиѣнд кѣ п'а аскѣлат de порѣнчѣле лѣѣ, ла 1076, фѣ ѣсѣбит кѣ anatema, пердѣ трѣнѣла Цermanii,

mi m̄srind an tik̄lōmie, tr̄p̄za l̄xi k̄a al̄ zn̄xi ana-
tematizat z̄kz nem̄ropat činčī anī.

† m̄p̄z̄ ŋia Italiai.

†n Italia, d̄xp̄ Lotar, ā an̄ep̄t neor̄ndzeal̄ mi
tr̄p̄z̄r̄r̄ī. Sz̄k̄esori āest̄ia era slabī mi nede-
stoīnīčī de a p̄zi pačea mi linīčea. Italiani, d̄xp̄
m̄l̄da ŋermanii, d̄ep̄rtar̄ d̄ela tron famīlia mare-
l̄xi Karol, mi se sokotir̄ an d̄rent de a' m̄ aleče eī
sinḡr̄ī reče. Dar fiind maī m̄l̄uī pretendenčī de
o dat̄, n̄ se p̄tea m̄voi, mi tr̄p̄z̄r̄r̄ile se re' n̄oīr̄
kz maī mare f̄xie. At̄nčī veni Oto rečele ŋerma-
nii, kare l̄x̄nd korona mi tit̄za de m̄p̄rat, la 961,
zn̄i Italia kz ŋermania. Dar Episkopi Romei, nep̄-
t̄nd̄se m̄voi k̄a s̄z̄ aīv̄ s̄t̄n̄ī, formar̄ m̄protiva
p̄teri m̄p̄račilor o opozīcie, kare a f̄ost fatal̄
pent̄z̄ ŋermania:

Perat̄za Frančii.

Perat̄za Frančii slabī foarte m̄lat s̄z̄ Karol II ple-
sz̄v̄za mi s̄z̄ sz̄k̄esori s̄z̄. Ačēčia fiind nevrednīčī
de a administra stat̄za, Normani d̄ela m̄iaz̄ noapte
f̄čea p̄v̄l̄ir̄ī dese spre a p̄v̄da mi a je f̄xi. Dar
neporočirea čea maī mare 'na venit Frančii k̄ar din
l̄x̄nt̄za s̄z̄, din partea vasalilor, kare folosind̄-
se de slabīč̄x̄nea rečilor, m̄ l̄x̄ar̄ at̄ta axtoritate,
an k̄at n̄maī respekt̄a axtoritatea regal̄. At̄nčī zn̄
vasal p̄ternik, n̄mit X̄z̄o Kanet, la 988, goni din

tron familia mareazî Karol, şî antemeie ea ô di-
nastie; care şî linia bървътeaskъ domni mъat timp.

Р е в о л у ц и и л е Н о р м а н и л о р .

Normani a fost şî popla ţerman rъsvoînik. Lъ-
kşinца lor era şî Sвeция, Norveция şî Danimarка.
Ca пирацї, пе mare şî пе рърїле челе марї, сърра-
ръ мъатъ време Џermania, Франца, църїле de жос
şî Anglia. Скопъа lor ла тпенът era нътаї ка съ
prade şî съ жефъе; dar ткъррацїацї къ пъцїна т-
protivїре че гъсеа, копрінсеръ şî църї, şî фондаръ
şî perate. Astфел, ла 912, копрінсеръ şî Франца о
mare parte de лок че s'a нъmit Normandia. Къпе-
tenia lor Роло, приминд тїтлх de Духе, се рекъно-
скъ de vasaal аа рецїлор Францї. Тп Anglia фъкър-
ръ испрвѣ шї маї марї. Къ toate къ аїчї рецеле
Алфред чел mare а шїт toate statele тнтр'ънъа sin-
гър, şî а лъат мъсърї снътоае pentръ чївїлїзацїа şї
desvoltarea лъї; dar Normani, съв нъмїре de Danї,
копрінсеръ peratzа ачеста; şї маї тпрїжъ Вїлхелм, Дъ-
челе Normandii din Франца, ла 1066, antemeie ачї о
dinastie care а domnit мъат timp. Нище чете din
Normani Французї се скоборѣръ şî Italia de жос;
Епископъа Ромей, ла 1053, ле дете локъа ачеста ка
съ'а стъпнеаскъ ка vasaal аї сѣї, тндаторндъ'ї ка сѣ'ї
dea ажътор тпротїва тпъррацїлор Џermanii; de аїчї
трекъръ şî Sicilia, de знде гонїръ пе Аравї, şї фор-
маръ şî perat нъmit аа Неаполълхї şї аа амтндъро-
ра Siciliaлор.

† мпъръція Аравіа о р с л ъ б е щ е
ш и с е р в и н ъ,

† мпъръція чеа antinsъ а Аравіа о р с л ъ б е щ е а флат м периода ачеста м прѣтъа чеа маі алат де прѣте ші афлоріе съв Калифъа Харън Ал-Рашид, ла 786, ші Ал-Мамън фіѣа съѣ, ла 813; дар дъне ачеста а ачепѣт а къдеа. Ърмъторі Калифі фінд славі ші мо-лешіѣі, мѣѣі гъбернаторі дъпріа провинці се ре-волтаръ ші се фъкъръ неатрнаѣі. Супре а опрі м-тіндеа ачестѣ рѣѣ, Калифі ші формаръ о арміе дін Търчі, попѣа дін Търкестан дела мареа Каспіе. Дар ачещія, м лок де а спріжіні къдеа мпъръціі, о сф-шіаръ маі рѣѣ. Търчі Газні саѣ Коваресмі копрін-серъ Persia; ші Търчі Селѣѣѣѣ сѣпъсеръ маі мѣ-те ѣррі дінкоачі де Езфрат, ші м Asia микъ, ѣнде фондаръ сѣтанате деосевіте. † мпъръція Калифіа о р се мърѣінеа маі нѣмаі мпрежърѣа Бардатѣѣ.— Ара-ві дін Spania аѣ фост чеі дін тѣѣ каре се фъкъръ неатрнаѣі; дар мпърѣінд регатѣа м маі мѣате ста-те маі мичі, прінці креѣіні дін векіае фаміліі але Bestrotіа о р, каре ера ретраші ла мѣнѣі дела марѣіні, лѣаръ къраѣѣ де аї лові къ атата порочіре, м кѣт ко-прінсеръ мѣате локърі, ші фондаръ регате креѣіне мнѣъ але Аравіа о р.— † н Еѣіпт се мтемеіе сѣтанате фатимітело р, де сѣкчесорі Фатімі, феті лѣі Махо-мет. † нтре сѣтані де аичі се мнемнъ, м тимѣа крѣ-чиадело р, Саладін, каре а фост ѣн ероѣ маре ал веа-кѣѣі съѣ. Маі тѣрзіѣ Еѣіптѣа къѣѣ съв Мамелѣѣі.— Асемenea се формаръ прінціпате аравіче неатрнате

ла Триполис, Тѣнис ши Алѣир, ши ѣн сѣлтанат ла Феѣ ши Мароко.

† имперѣѣа византиѣ.

Слѣвѣреа имперѣѣи Калиѣилор а пост де море фолос пентрѣ имперѣѣа византиѣ; кѣ toate ачестеа еа п'а пѣтimit маѣ пѣѣин дѣн причѣна тѣрѣзрѣрилор дѣн лѣзнтрѣ, а десеелор револѣѣиѣ, а оморѣрилор, диспѣтелор релиѣиоасе ши а аатор непорочѣрѣ. †имперѣтеа-са Ирина, ла 781, вранд сѣ ѣа де вѣрват не мареле Карол пентрѣ а ѣни имперѣѣа рѣсѣритѣлѣи кѣ а апѣсѣлѣи, а скос окѣ фѣлѣлѣи сѣѣ. Еа фѣ detronatѣ ши силѣтѣ а тѣврѣка паса нтр'о тѣнѣстѣре. Чеѣ маѣ вѣд-ниѣи имперѣѣи, сѣкчесорѣ аѣ еѣ, мѣрѣрѣ тоѣи де морѣи силниче прин отравѣ, асасинате ши алтеле. Дар дѣпѣ слѣвѣреа Аравѣлор, Тѣрѣи Селѣѣѣѣи се фѣкѣрѣ вечѣни ши вѣрѣжтани имгрозиторѣ аѣ ачещѣи имперѣѣи, дела каре рѣпѣрѣ мѣлте провинѣиѣ ѣн Asia мѣкѣ.

Принѣипатѣа ѣѣри ромѣнеѣи.

Romѣni дѣн ѣара Ромѣнеаскѣ, Молдова, Басараѣи, Бѣковѣна, Трансилѣванѣа, Банат ши Мармаѣѣа дѣн ѣн-гарѣа, шиѣ траг ѣнчепѣтѣла дела Ромѣнѣи. ѣѣриде ѣн каре лѣкѣеск еѣ астѣлѣи, ѣн векѣме форма пѣмаѣ о ѣарѣ пѣмитѣ Dacia, аѣ кѣрѣа лѣкѣиторѣ ера фоарте вѣтезѣи. Траѣан имперѣатѣл Ромѣѣи, вѣрѣинд не Dacѣи ѣн доѣ рѣсвоае крѣнте, ла 105 дѣпѣ Христос, адѣсе ѣн Dacia мѣлѣѣиме пенѣмѣратѣ де колонѣи дѣн тоатѣ лѣмеа ромѣнѣи, дела каре се траг Ромѣни дѣн зѣоа де

astăzi. În cât timp împărăția romană a fost învâ-
 tere, Dacia ca provincie a ei se administra de dânsa
 după organizația și constituția ce-i dăduse Тра-
 ян. Dar când națiunile barbare de la Nord pârâlea des
 în slaba împărăție romană, împăratul Ахреlian, des-
 пдъждзіт de a mai пѣtea ținea Dacia, la 274, ridică
 din transa leuіoanelе че ера pentрѣ апѣраеа еі, ші
 ле треку peste Дзѣре, кѣ каре прілеж трекурѣ ші
 мѣлці дін колоністї romanї. Рѣмїнд Dacia прадѣ
 барбаріlor, Gotї, Хѣпї, Цепїзі, Аварї, Славї ші Бѣл-
 гарї, стѣрзірѣ в Dacia ѣні дѣпѣ алці маї мѣлте веа-
 курї. Ачeastѣ мѣвѣлтѣшалѣ де нації, в тїмпѣл пе-
 тречерї лор кѣ Romăni, а фѣкѣт оаре-каре skimbare в
 трѣпшї; дар еї рѣмасерѣ element roman кѣ пѣтеле,
 кѣ лїмба, кѣ обїчеѣрїле ші tradiціїле romane. Дѣ-
 пѣ streкурареа ачелор нації дін Dacia, la 889, ве-
 пірѣ Ънгѣрї в Panonia, ші копїнсерѣ Мартація, Ба-
 патѣл ші Transilvania, ѣнде Romăni се афла адѣнації
 в state мїчї сѣв прїнциї націоналї; нар цара romă-
 neaskѣ, Молдова кѣ Basarabia ші Бѣковїна рѣмїнд
 слободѣ, се втемеїерѣ втрѣнселе deosebite прїнципа-
 те мїчї, pentрѣ пазл лїнії дін лѣнтрѣ ші апѣраеа
 де врѣжташї дін афарѣ.

Starea literaturii la аѣс.

Ашезъмїтеле де мѣвѣцѣтѣрѣ ші крещере, че а в-
 темѣнат мареле Карол в импѣрїа са ші Алфред
 чел mare в Anglia, аѣ адѣс нїще резѣлате порочї-
 те, каре с'аѣ simѣт мѣлат тїмп в партеа апѣсѣлї. В-
 тре мѣвѣцаці тїмпѣлї ачестѣа се пѣтѣрѣ Алкїн

каре се афла ла къртеа парелѣи Карол . Еџинхард а фост секретар ал ачестѣи импѣрат . Ѓн Англіа, ла шкоа-ла дела Оксфорд, се афла Ioan Skots Epiсena, вѣрват кѣ кѣнощине интине . Ѓн Церманіа ши Італіа инкѣ се гѣсеа оамені маі кѣ сеамѣ кѣлѣгѣрї, каре се инделетнічеа кѣ пѣџинтикѣ литератѣрѣ ; дар десуре щине serioase нѣ се помenea нимик . Лимба ин каре скріиторї скріа, ера претѣтіндеа чеа латинѣ, стрікатѣ рѣѣ прин варбаризмї . Чела маі инвѣџат ом ал тимпѣ-лѣи ачестѣа а фост Церверт, каре се фѣкѣ Епископ ал Ромей, сѣѣ нѣмїре де Силвестрѣ ал доілеа . Пентрѣ рареле лѣи щине се кpedea кѣ este вѣрѣитор .

Starea literatură la răsărit .

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ѓн импѣрѣѣа Bizantină literatură s'a cultivat кѣ маі вѣнѣ исправѣ . Ѓни дин импѣраѣї н'аѣ фост нѣ-маі протекторї аї еї, чи кѣар ши скріиторї . Астфел импѣратѣа Leon филозофѣа реформѣ жѣрїспрѣдїнѣа импѣрѣѣї, ши адѣнанд скріерїле не каре ера интемена-тѣ, а испрѣвит чеа че татѣа сѣѣ Basilie инченѣсе . Konstantin Porфирогенїтѣа фїѣа сѣѣ инкѣ не а лѣсат мѣлте скріерї interesante . Дар омѣа чела маі инвѣџат ин тоатѣ импѣрѣѣа а фост Fotie Patriarхѣа Konstantinopolѣлѣи .

Starea literatură la Arabi .

Арабі, десѣрѣкандѣсе кѣ дѣхѣа лор чела рѣсѣоїник, аѣ meritat pentрѣ щине маі мѣлат de кат ауѣсени ши рѣсѣрїтени . Ѓни дин Калифї, прекѣм Харѣн Ал-Rashїd

ші Ал-Мамън, antemexapъ школи парї в тоате пърци-
 ле импърїи. Челе маї vestite школи але Арабилор
 ера челе din Spania, unde vinea de пвѣца кѣар кре-
 щинї din Франца, Italia, Церманія шї алте пърци.
 Араби иченѣрѣ а тѣлтѣчи не скрииторї класичї din ве-
 киме, Гречї шї Romanї, шї не ѣрмѣ имѣрѣцишарѣ шї
 кѣативарѣ ѣнеде щинце кѣ мѣлтѣ порочїре. Чеї маї
 пвѣцацї аї лор аѣ fost: Авїчена, Ал-Pazi шї Авероес.
 Афарѣ де щинце, еї фѣчеа шї комерчїл чел маї
 intins кѣ India, шї кѣ кѣте треде пърциле дѣми.

Starea religiei.

Кѣ кѣт нѣ се кѣатива щинцеле, кѣ атѣт креїдеа съ-
 перsticia, кѣре а вѣтѣмат фортѣ мѣлт релиѣия маї кѣ
 seamѣ им партеа апѣсѣлѣї. Им лок де а о кѣѣта им
 кѣрциле челе sfinte, о пвѣца din кѣрциле пъринци-
 лор висеричї шї din хотѣрїрїле совоарелор. Тоатѣ ре-
 лиѣия се кѣдеа кѣ се копѣнде им пѣзїреа ѣнор фор-
 ме шї церемонїї кѣре се tot имѣлѣеа. Ачела кѣре
 ар фї идрѣснит а се импротивї ла ачесте обїчеѣрї, ера
 prigoniт шї sokotiт de еретик.

Sistemă ierarhică bisericăscă la apus.

Вѣтѣмаре несѣѣсѣ а причїнсїт атѣт щинцелор кѣт
 шї релиѣии пѣтереа чеа маре а клерѣлѣї апѣсеан, ка-
 ре нѣ епта сѣ креазѣ саѣ сѣ зїкѣ чїнева дѣкрѣрї им-
 противїтоаре опїнїлор саѣ интересѣлѣї сѣѣ. Ачест клер,
 prin дѣнїїле реѣилор din familia марѣлѣї Карол шї
 але импѣратѣлѣї Oton, прекѣм шї prin милостенїїле

крещиниѡр, s'a мѡбогъѡит ши а доѡандит о пѡтере фѡарте mare, и кѡт и знеле църї персоанеле бисеричешї аѡеа дрептърї сѡверане. Дар динтре тоѡї Епископи Ромей, каре ши инсѡширѡ нѡмїре де Папї, се рїдикарѡ маї мѡлат де кѡт тоѡї и ранг ши и пѡтере, ши врѡрѡ а интемеѡа о іерархїе, каре сѡ домнеаскѡ peste тоатѡ крещинѡтатеа. Чед че а лѡкрат кѡ маї мѡлатїскѡсинѡѡ, бѡрѡѡѡїе ши статорнїчїе спре ачест сѡфршїт а фост Папа Григорїе VII, нѡмит Хїлдеѡранд. Ачеста s'a сїлит ка пе тоѡї сѡверани Еѡропи сѡї факѡ ѡасалї аї сѡї, ши череа ка сѡ ѡїе сѡ се жѡдїче ла трїѡѡпаѡѡ сѡѡ. Дака се инпрѡтїѡѡеа, и анатематїсеа ши и детрона. Череа деѡа тоате stateле ши църїле ка сѡї пѡѡтеаскѡ трїѡѡт; ши пе тоѡї крещинї иї сокѡтеа де сѡпѡши аї сѡї. А индатѡрат пе тоате персоанеле бисеричешї ка сѡ пѡ се инсоаре, пентрѡ ка атїт персоанеле кѡт ши аѡерїле дѡр сѡ фїе спре слѡжѡѡа са; ши а претїнс кѡ Папї нѡ пот грешї и хотѡрїїле ши порѡнчїле дѡр. Ачeastѡ сїстемѡ де іерархїе бисеричеаскѡ деѡѡѡршїтѡ де Хїлдеѡранд а фост спрїжїнїтѡ ши де чеїлѡѡѡї Папї ѡрѡѡторї. Дар крещинї дин инпѡрѡѡїа рѡсѡрїтѡѡї п'аѡ ѡрѡт сѡ рекѡѡѡаскѡ пе ачест пѡѡ монарх, каре сѡѡ маска релїѡїї ѡреа сѡ домнеаскѡ peste тоатѡ лѡмеа. Еї се деѡсеѡїрѡ маї де мѡлат де бїсерїка Ромей, дин прїчина ѡнѡр дѡгме, а ѡнѡр дїспѡте аѡѡра рїтѡѡї, дар маї кѡ сеамѡ кѡчї нѡ ѡреа сѡ фїе стѡпнїѡї де Папа.

PERIODA IV.

Де ла Кръчиаде пѣнъ ла дескоперіеа
 Америчі; саѣ де ла ридікареа Еуро-
 пентрѣ десровіеа локъри лор сфин-
 те де ла Махометані, пѣнъ ла ре-
 формація лѣї Лѣтер; ори де ла
 анѣл 1095 пѣнъ ла 1492 дѣпъ
 Христос.

Канд нациле џермане мкѣ нѣ ера десвѣкате де
 дѣхѣл лор чел рѣсвоѣник, се фѣкѣ о мишкаре маре
 м Еуропа кѣтре Asia, м кѣ се пѣреа кѣ воѣще сѣ
 импозалезе ачеа парте де лѣме, дѣпъ кѣм ми еа а
 dat лѣкѣиторі Еуропа. Ачеастѣ мишкаре маре аѣ фѣ-
 кѣто Кръчиаделе.

Кръчиаделе.

Мкѣ де ла мченѣхѣл креѣинизмѣлѣї, Іерѣсалимѣл
 кѣ мпрежѣрѣриле сале ѣнде Христос 'мѣ а петрекѣт
 вѣаца, а фост ѣн лок сѣнт, ѣнде креѣини пентрѣ евла-
 вѣе мерѣеа сѣ се мкѣне. Пѣнъ ла Konstantin чел ма-
 ре, кѣлѣторіиле ла ачесте локѣрѣї, дѣн прѣчина гоанѣї
 креѣинилор, нѣ ера сигѣре. Дар дѣпъ че Елена мѣ-
 ма лѣї Konstantin а мгрѣжит а кѣрѣци ми а мфрѣмѣ-
 сеѣа Іерѣсалимѣл, креѣини дѣн тоате пѣрѣиле вѣнеа
 неконтенит ка сѣ се мкѣне. Кѣар ми дѣпъ че Араби,

ла 637, аѣ копѣins Палестина ши Іерусалимъла, кълъ-
 торіиле крещінілор нѣ се прекърмаръ, маї вѣrtos кълъчї
 Калифъла Харѣн Ал-Рашид а нѣmit не мареле Карол
 протектор ал сѣнтълаѣ мормант. Дъпъ че а слъбит
 импърѣѣя Калифілор ши in deosebite провинѣїї s'аѣ
 ашезат Търчї, ачеѣя фїнд маї барбарї, нѣ сѣпъра
 нѣмаї не крещіні дїн пърѣїле локълаѣ, чї ши не ачеї
 че дїн Еѣропа мерѣеа ла Іерусалим ка сѣ се инкїне.
 Атърчї се азї in Еѣропа ѣн глас, кълъ требѣе ажѣтаѣї
 крещіні дїн Asia, кълъ требѣе сѣ се desrobeaskъ ло-
 кърїле сѣїnte але крещінілор дела Махометанї. Чел
 че а инфлъкърат дѣхърїле крещінілор дїн Еѣропа
 пентрѣ ачеастъ idee, а фост ѣн кълъзгър франѣез, нѣ-
 mit Петрѣ дела Amien каре, ла 1095, кълъторїсе ла
 Іерусалим. Пани sokotind а се фолосї де ачеастъ
 idee пентрѣ крещереа пѣтері лор, фѣкъръ совоаре
 ши indemnаръ крещїнѣтатеа дїн Еѣропа ка сѣ на ар-
 теле in мїпъ, ши сѣ теаргъ in Asia спре а рѣсѣѣ-
 на релїѣя лѣї Христос. Дела анѣла 1096 mainte, in
 timp маї де доѣ сѣте анї, армїї пенѣмърате трекаръ дїн
 Asia in Еѣропа импротїва Махометанїлор; ши фїнд
 кълъ тоѣї пѣрта крѣчї не хаїтеле лор, де ачеа саѣ нѣ-
 mit Крѣчїаѣї ши espedїѣїле саѣ zis Крѣчїаде. Чеа
 дїн тѣѣ армїе, сѣѣ komanda кѣар а кълъзгърѣлаѣ Пе-
 трѣ, н'а фолосїт нимїк; чеа де а доа инсѣ сѣѣ ko-
 manda лѣї Готфрїд де Бѣїлон, Дѣчеле де Lotarinѣя,
 а гонїт не Търчї ши Аравї дїнтро парте а Asii мїчї,
 дїн Sїpїа, ши Палестина, ши ла 1099, а лѣат Іерусали-
 мъла ѣнде се фондъ ѣн регат крещїн, ал кърѣна чел
 дїн тѣѣ реѣе а фост Готфрїд де Бѣїлон. Исправа ачеа-
 ста порочїтъ s'а сѣрѣват де тоатъ Еѣропа. Де ши in-

чепѣта крѣчиаделор се пѣреа а фѣ порочѣт ; кѣ тоате ачестеа н'аѣ авѣт сфѣршит бѣн. Челе маѣ мѣате армиѣ че мерсерѣ ѣн Asia ера аакѣтѣите де чершѣторѣ ши де оаменѣ фѣрѣ нѣчѣ о дисциплинѣ. Дар ши армиѣле челе маѣ бѣне регѣате н'аѣ фѣкѣт испрѣвѣ маѣ марѣ ; кѣчѣ с'аѣ ѣнтѣмплат черте ши десринѣрѣ ѣнтре кѣпетениѣле лор ; апоѣ ши ѣмпѣраѣѣ дѣн Konstantinopol, вѣзѣнд кѣ еѣ нѣ пот траѣе нѣчѣ ѣн фолос, пѣсерѣ фелѣрѣ де пѣдѣчѣ ла ѣнаѣнтѣрѣле крѣчиаѣилор. Маѣ мѣаѣѣ ѣмпѣраѣѣ аѣ Цѣрманѣи ши реѣѣ аѣ Франѣѣ, аѣ Англѣи ши дѣнтр'аате цѣрѣ, ѣндемнаѣѣ саѣ ѣнпрозиѣѣ де Панѣ, дѣгарѣ парте ла ачесте мишкѣрѣ дѣн тоатѣ Еѣропа ; дар ѣни ши пѣердѣрѣ вѣаѣа, аѣѣ армиѣле, ши маѣ нѣчѣ ѣнѣа нѣ фѣкѣ испрѣвѣ маѣрѣ. ѣнсфѣршит рѣвна пѣнтрѣ ачесте еспѣдѣѣѣ ѣченѣ а се рѣчѣ ; принѣѣ крѣѣѣнѣ фѣрѣ гонѣѣ кѣ ѣчѣѣа дѣн Asia, ши кѣнтре сфѣршитѣа веакѣаѣѣ 13, тоате цѣрѣле ши локѣрѣле копѣнсе де крѣѣѣнѣ ѣн Asia дѣн пѣрѣнѣ кѣ Iерѣсалимѣа рѣмасерѣ ѣар ѣн стѣпѣнѣреа Махометанилор.

Резултатеде Крѣчиаделор.

Кѣ тоате кѣ Еѣропа прин ачесте еспѣдѣѣѣ, ѣн време де доѣ сѣте аѣн, а пѣрдѣт милиоане де оаменѣ ши богѣѣѣ пѣнѣтѣрѣате фѣр'а фѣ доѣндѣт скопѣа ; дар с'а фолосѣт ѣнтр'аат кѣн фоарте мѣат. Наѣѣле Еѣропѣ че ера маѣ ѣнаѣнте ѣзолате акѣм се ѣнѣрѣ, ши се рѣѣвоѣрѣ ѣмпѣрѣнѣ сѣѣ стѣагѣрѣле крѣчѣ. ѣнтре ровѣ ши повѣлѣ се формѣ класа четѣѣѣенѣлор ; деспре о парте кѣчѣ повѣлѣ сѣрѣчѣсерѣ ѣн тимпѣа еспѣдѣѣѣилор ; деспре аѣта кѣчѣ ѣн тимпѣа ачѣста се формѣ ѣн Еѣ-

роиа ып комерчыѣ, каре а ытбогъциѣ орашеде шы пе четъценї. ытсфршыт се ытинсе сфера дсххлхї оменск, шы о мълцїме де кынощїнцѣ шы арте се адъсеръ дїн Asia ып Европа.

Ф ор м а р е а а т р е ı о р д і н е д е К а в а л е р ı .

Къ прїлежъла espedїциїлор крѣчїате се формаръ треї ordїne de кавалерї. Чел дїн тѣхъ ordїн а фост аа Іоанїцилор, саѣ аа Ospїtaliarїлор, орї аа кавалерїлор de Rodos саѣ аа Maalteziлор. Ачест ordїн абеа ындаторїпе де а ыгрїкї де кълъторї ла локърїле сфїнте, шы де а вате рѣсбоѣкъ некредїношы. Еваавїа крещїнїлор дїн Европа ла ытбогъци кѣ монїї шы венїтърї марї. Гонїндъсе крещїнї дїн Asia, Іоанїци се ашезаръ ып Чїпрѣ, пе хрѣтъ ып Rodos шы ытсфршыт ып Маалта, пѣпъ ып тїмнѣла кїнд ачестъ ысхлѣ с'а копрїнс де Наполеон Бхнъпарте, шы кїнд шы ordїнѣла шы а пердѣт венїтърїле.— Аа доїлеа ordїн а фост аа Темплиарїлор компъс де кавалерї францезї. Шї ачещїа се вѣтъръ кѣ Махometанї, шы довандїръ венїтърї марї ып Франца. Фїлїп IV чел фрѣшмос, рецелѣ Франци, лѣкомїнд ла богъциїле ordїнѣлѣ, мїжлочї ла Папа ка сѣ'а desфїїнцезе, ыпвїновъцїнд пе кавалерї кѣ ар фї idolатрї, шы сѣпхїндѣ'ї ла челе маї грозаве мѣнчї.— Аа треїлеа ordїн а фост аа кавалерїлор цертманї саѣ аа Марїанїлор. Гонїт фїїнд дїн Палестїна ачест ordїн венї ла Венециїа, шы аїчї а стѣтѣт мѣлат тїмп ып слѣжѣа Папїлор ла деосевїте espedїциї.— Фїїнд-кѣ, ып тїмнѣла вѣрстеї де мїжлок: саѣ аа барбарїї, nobїлитатеа нѣ се пѣтеа довандї де кїт прїн кѣрауѣѣ

рѣсноѣникъ шѣ вѣтезіе персоналъ; де ачеа де обѣе побіаі, nemdeletnicinduse кѣ аат де кат кѣ рѣсноѣа, ера крѣзі шѣ фѣрошѣ. Кѣ итемеіереа кавалеріі шѣ маі вѣртос а ачелор треі ordine дѣн побіаі, с'аѣ ит-валанзіт фоарте мѣат нѣравѣріале челе рѣсноѣніче але повлеці. Кавалерѣа, каре се прѣімеа ит вре зпѣа дѣн ordine, се индатора ла итреприндеріале челе маі ма-рѣ шѣ итдрѣснеце, ла апѣрареа невѣновѣціі апѣсате, ла џенерозитате, ла гѣвѣреа де дрентате, ла політецѣ шѣ ла аате вѣртѣці.

† и п ѣ р ѣ ц і а Ц е р м а н і і .

† In timpѣа еспедицііаор крѣчіате шѣ дѣне данселе, Церманіа а сѣферит мѣат дѣн партеа Папіаор. Ачещіа пентрѣ ка маі лесне сѣ поатѣ а се аместіка ит требіале statѣаѣ, итгрозеа пе итпѣраціі кѣ апатеме, ка сѣ теар-гѣ ла аокѣріале сѣинте итпротіва Махометаніаор. Пе итпѣратѣа Хенрік V, ла 1107, ит деспоарѣ де дрентѣа investітѣреі, че аѣ авѣт предечесорі сѣі ит адеџереа Епіскопіаор шѣ а Егѣменіаор. Дар Фредерік I Барбароса дѣн фамиліа Хохенштаѣфіаор, ла 1152, шѣ Фредерік II непотѣа сѣѣ, ла 1218, ит шѣ апѣрарѣ кѣ вѣрѣвѣціе дрентѣріале аор імперіале итпротіва Папі-аор атѣт ит Церманіа кат шѣ ит Італіа. In timpѣа гѣ-вернеаор аор се иттемеарѣ мѣате іnstітѣціі фолосі-тоаре шѣ ашезѣмѣнте мѣнтѣітоаре пентрѣ ферічіреа Церманіі. Прѣн рекѣноашѣереа зпор ораше де імпе-ріале се итѣсе темекѣ ла рідікареа класеі четѣџеніаор. Tot ит timpѣа ачеста, пентрѣ апѣрареа шѣ итфлоріреа комерѣѣаѣ, се формѣ конфедераціа пѣмітѣ Ansa, ит

каре intrаръ ка ла 80 ораше imperiale, ши каре мхлат timp а fost doamna comerчѣлaxи in чеа маї mare parte а Европи. Пагъвъ нѣмаї къ, in zileле аcestor doi монархи vestiцѣ, се desволтаръ ши ачеле доъ partide а Гелфилор, че ера спрѣжinitъ de Папѣ, ши а Цибелинилор, каре ера а imperialилор, ши каре in timp de доъ веакърѣ змпларъ de рѣсвоае крѣnte атат Церманія кѣт ши Italia . Дар къ stinцереа фамилии Хохентазфилор peri стрѣлзчїреа импѣръцїи ши аторитатеа imperialъ, ши Церманія кѣзъ интр'о анархїе грозавъ. Basали чеї мїчѣ нѣ кѣнощєа domнѣ ши стѣпанѣ; нар принцї чеї маї пѣтерничѣ devenїръ neatрпацѣ in чеа че прївеа ла гѣвернѣла din лѣзнтрѣ ал stateлор лор. Мхлате din четѣцїле Italїи нѣ врѣръ а маї рекѣнощє аторитатеа imperialъ . Din ачєастъ кризъ скѣпъ Церманія prin адецереа de импѣрат, ла 1272, а лѣї Рѣдолф Хабсбургъла, а кѣрѣна фамилие ши астѣзи domнещє in linia femєnaskъ in тронъла Австриї . Рѣдолф дѣпъ че restatorничї линїщєа, ингрїжї ши pentрѣ фамилия са, адѣогѣнд ла дѣнса Дѣкатъла Австриї, Stїpїа ши Karintia . Фїхл сѣѣ Алберт, ла 1298, вранд сѣ адаоуе ши Елвєцїа, ачєаста се десгїнъ de Церманїа . Адѣовїк de Баварїа, ла 1330, се инкѣркъ in чєрте къ Папа, ши ачєста їсбї тоатъ Церманїа къ interdїкт. Пагъвъ инсѣ маї simцїтъ pentрѣ Церманїа а fost пердєреа а мхлатор четѣцѣ din Italїа, кѣрора импѣратъла Карол IV, ла 1347, ле вандъ лїбертатеа пе ванї. Ын merit 'ши а лѣсат Карол pentрѣ Церманїа дѣндъї вѣла de ахр. Prїнтр'ачєастъ леце фѣндamentalъ а импѣръцїи, дрєнтъла de а фаче импѣрацѣї s'a dat ла шанте принцї нѣмїцї Електорї, din каре треї вїсерїчєщї ши патрѣ лѣ-

мещѹ; tot prin transa s'a хотѣт кинѣ алецери им-
пѣратѣлѣ, ши с'аѣ специѣиат прерогативеле Електори-
лор. Съв Сиѣизмѣнд фѣлѣ лѣт Карол, ла 1411, избѣк-
ни рѣсвоѣлѣ Хѣситик ин Боemia, пе каре Сиѣизмѣнд
динпреѣнѣ кѣ принѣи Цѣрманѣи авѣа ил потолѣ. Дѣпѣ
Сиѣизмѣнд дѣгнитатеа имперѣалѣ трекѣ нар ла фамѣлиа
де Хабсѣург саѣ Австриакѣ, ла каре рѣмѣсе 300 анѣ
непрекѣрмаѣи. Ла сѣршитѣлѣ периодѣи, Цѣрманѣа дѣи
приѣина импѣратѣлѣи Фредерѣк III, ла 1439, нар кѣлѣ
инт'о анарѣие спѣимѣнтѣтоаре. Фредерѣк фѣ депѣс,
ла 1493, ши ин локѣ'и се сѣи пе трон Максѣмѣлиан
фѣлѣ сѣѣ.

Р е г а т ѣ л Ф р а н ц и я .

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ин Франѣа, реѣи дѣи тоате дѣнастѣиле гонѣрѣ кѣ ста-
торнѣие планѣа де а интѣмѣна о пѣтере абсолѣтѣ,
микшорѣнд пѣтереа семѣѣилор васалѣи, фаворѣнд клѣ-
рѣл ши сѣлѣндѣсе а рѣдѣка класа четѣѣенѣлор. Дѣнтре
тоѣи васалѣи, чеѣ маѣ пѣтернѣиѣи ера Дѣчи де Нормандѣа,
каре тот де о датѣ ера ши реѣи аѣ Анѣлѣи. Реѣеле Фѣ-
лѣип Авѣгѣст, ла 1180, а рѣмит дѣла дѣнши Нормандѣа.
Лѣдовѣк IX нѣмит чеа сѣант, ла 1226, а ѣнит кѣ ко-
роана маѣ мѣате пропрѣетѣѣи аде васалѣлор, ши дѣнд
Франѣи лѣѣи инѣеленте, а мѣрѣѣинѣи орѣдѣлѣиле ши а кон-
тенѣи рѣсвоаеле партиѣлѣаре интре васалѣи. Дар Фѣлѣип
IV чеа фѣрѣмос, ла 1285, а фѣкѣт ши маѣ мѣат пен-
тѣрѣ десвоѣтареа дѣи лѣѣнтѣрѣ а статѣлѣи. Ачѣста мѣж-
лѣчи ка Папѣи сѣ'ши стрѣмѣте реѣиденѣа дѣи Рома ин
Франѣа, ѣнде а стѣтѣт мѣат тимп; а лѣхат дѣла васалѣи
дрѣнтѣлѣ де а вѣате монѣдѣ, ши еа а пост чеа дѣи тѣѣ

каре ла statele генерале саѣ адзнареа обшчаскѣ, афа-
рѣ де новилї шї клер, а киemat депзтацї шї дїн клас-
са четъденїлор . Испрѣbindъse dinastia лхї Хѣго Ка-
пет , копрїнсе тронѣа аатъ dinastie нѣмїтъ Валoa .
Атзичї се дескїсе нтре Франца шї Англіа нн рѣсвоѣѣ
каре цїнѣ мѣат тїмп . Тннебънд Карол VI рецеле
Францї, ла 1380, Англі н аліанцѣ кѣ Дѣчи де Бѣр-
гѣндїа, копрїнсерѣ Парїсѣа шї маї тоатъ Франца; дар
генералї лхї Карол VII скѣпарѣ регатѣа де domnia
ачестор стрейнї, кѣрора нѣ ле рѣмase нсфршїт де кт
четатеа Кале . Францези н вѣтълїїле ачестеа а фост
ажзтацї де вїтезїа фанатїкѣ а фечоарей де Орлеанс,
каре шїї нкїнѣсе кѣ este трїмїсѣ де Дѣмнезеѣ ка
сѣ гонескѣ не Англі дїн Франца, шї, ла 1429, н-
сѣфлѣ прїн пїлда са солдацїлор Францези н кѣрацїѣ
estraordinar . Кѣзнд не зрїтъ н мїнїїле Англілор
фѣ жѣдїкатѣ де врѣжїтоаре шї се арсе н фок . Лѣ-
довїк XI, ла 1461, знї кѣ короана Францї Дѣкатѣа
Бѣргѣндїї шї аате пропрїетѣцї ; смерї нѣтереа васалї-
лор, стрїнсе даждїї арбїтаре, шїї фѣкѣ о арміе а са,
нѣацѣ аѣторїтатеа регалѣ ; дар лѣсѣ нн нѣме де
despot .

Регатѣа Англії .

Тн Англіа, Алфред чед mare, ла 871, знїсе де
мѣат нтр'нн регат челе шанте state англо-saksone;
дар десволатареа лхї се ннїедїкѣ прїн нѣвѣлїреа Да-
нїлор . Вїлхелм, Дѣчеле Normandїї дїн Франца, нтр'о
espedїcie, ла 1066, гонї не Данї, копрїнсе Англіа шї
н тронѣа еї ашезѣа dinastia норманѣ . Ел нтпродѣсе

sistema feodală în toată strășnicia, și domni ca și despot. Nemulțumirea Anglor cu noua dinastie o ambianzi fișa săă Wilhelm II, la 1087, mai slabind relațiile feudale amezate de tatăl săă. Henrik II moșteni de la mămăsa, ce era prințesa Franțeză, o mulțime de proprietăți în Franța; către aceasta mai cuprinse și Irlanda. Fișa săă Richard, nămit inimă de leș, la 1189, întreprinse o expediție cruciată; dar din pricina certeii sale cu Filip August rețele Franței nu făcă isprăvi mari. La întoarcerea sa, certat fiind de frățna mări, căză în mănecle lui Henrik VI împăratul Germanii, de la care se răscomptă cu bani. Fratele și săchesorul săă Ioan, nămit frăru țar, la 1199, vră să adăcă clerul ca să atărne de dănsă; Papa îl anatematiză, și pegătă Anglii și de te feodă rețelăi Franței. Ioan spre ași pedobândi statul se rekănoscă de vasal al Papăi; dar cu aceasta săpăru povălea țării, pe care nu o pută ambianzi, de căt dănd șarta cea mare, care este temelă dreptărilor și libertăților Anglor. Săă fișa săă Henrik III, la 1216, se de te o formă rețelăi Parlamentălei de jos săă kameri komăniilor, care, dănpresă cu parlamentul de sus săă kamera Lorziilor adică a povălei și a Clerulăi, are să împăskă de lei, de dărdi și alte trebi ale statăi. În timpulă lui Edward III, la 1327, răsofăla aca îndelungat între Anglia și Franța se începă cu atăta porocire, în căt Henrik V, la 1415, se întăță rețe al Anglii și al Franței; dar săă Henrik VI Angli perđăru toate cupinderile lor din Fran-

ца. Ангравъ дѣпъ ачеаста избѣкни ꙗн Англіа зп рѣ-
 боѣ чивіа ꙗнпре доъ фамиліѣ Іорк ші Ланкастер, пѣ-
 мите ші трандафірѣа алѣ ші трандафірѣа рошѣ, каре
 претиндеа тронѣа, ші непорочіріле лѣѣ цінѣрѣ 30 ані.

Italia; statele ce se formatarъ а і ч і.

Italia din dispăтеле ꙗнпѣрацілор Церманіі кѣ Па-
 пі се фолосі спре а'шѣ довинді неатрнареа. ꙗн че-
 тѣциле еі індѣстріа, комерчѣа ші о кѣлѣтрѣ маі ꙗнал-
 тѣ се десволта кѣ mare порочіре. Doritoare de ли-
 бертате се сѣвтрасерѣ де сѣвт аѣторитатеа Церманіі, ші
 ꙗнтемерѣ маі мѣлте репѣвлічете. ꙗн зпеле дин аче-
 сте репѣвлічѣ се рідікарѣ зпеле фамиліѣ ꙗнsemnate prin
 богѣциіле саѣ дѣхѣа лор, ші трасерѣ тоатѣ пѣтереа
 ла сіне. Prin ванѣ саѣ алте мѣжлоаче довиндірѣ мо-
 щеніре ші титлѣрѣ де Дѣчѣ. Астфел с'а ꙗнтꙗмплат кѣ
 Савона ші кѣ Міланѣа. Піада ачестора с'аѣ зрmat ші
 ꙗн алте репѣвлічете алѣ Італіі, прекѣм ꙗн Mantѣа, Пі-
 са, Лѣка Siena ші Флоренца ꙗнде фамиліа de Medi-
 чі, ажзпганд ла пѣтере, а фост mare протектріцѣ а
 артелор ші а щіинделор. Dar маі мѣлт де кѣт тоате
 statele ачестеа с'а ꙗнпѣстернічѣт репѣвліка Венеціі ші
 Ценова prin індѣстріа, prin навігаціа ші комерчѣа
 лор. ꙗн фрѣзптеа ачестор репѣвлічѣ ера о арістокра-
 тіе мошениitoare кѣ зп Доѣе. Ачесте state аѣ ꙗнфло-
 ріт маі кѣ seamѣ ꙗн тінпѣа еспедиціілор крѣчiate, кꙗнд
 п'аѣ трас ла сіне пѣмаі tot комерчѣа левантін, чі аѣ
 копрінс ші локѣрѣ ла mareа Неагрѣ, ꙗн Архіпелаг,
 Мореа ші алтеле.

Statza Panilor; ptereа лор чеа *ngrozitoare.

În timpul espedițiilor cruciate Papi întemeiază statza bisericesk ал лор. Ла дъниле лъи Păpin, а ле марелъи Карол, а ле Otonilor ши але алтор реуи адъогаръ proprietățile Kontesi Matildei ши аате дънии, ши формаръ о птере лъмеаскъ *nsemnatъ. Дар птереа лор чеа *ngrozitoare ера чеа spiritalъ, кндъ sѣbt maska религии воѣа сѣ domneaskъ peste toate лъмеа. Prin стърѣirea de а се *ntreprinde espediții cruciate але кърора еѣ се sokoteа кълетениѣ, ши *ntinsерь жърдикѣа лор ппъ *n Asia. Prin публикареа дрентълъи каноник, *n каре се копіндеа toate дрентъриле че еѣ ши *nsъша ши toate привилеѣеле клерълъи *ntъrite de дънши, *ntrodъсеръ о леѣислаѣие поъъ. Еѣ че реа дела toate statele сѣме марѣ де банѣ сѣбъ фелърѣ де претексте; стръѣеа богъѣиѣ prin дърѣirea de ратърѣ bisericешѣи, дрентърѣи, dispenziѣи, саѣ prin индъѣѣенѣиѣ, ор ертареа пъкателор пе банѣ. Апъръторѣ аѣ аѣешѣи птерѣи аѣеа четеле челе мѣате де кълъгърѣи, *ntре каре маѣ *nsemнаѣи ера Франѣискани ши Dominikani. prin Dominicanѣи *ntemeiază инкѣизиѣа, саѣ триъзналъа аѣеа spirital каре аѣеа дрент де а кълъта, де а жърдика ши де а pedensi пе еретѣи. *nprotiva аѣешѣи despotism ал Panilor се ridикаръ мѣлѣи вѣрѣѣѣи; дар *ndръснеала лор о пълътиръ кѣ пердеѣеа вѣѣи. Katarѣи, Valdensi, Алѣиѣенси, societăѣи *ntреѣи, фъръ мѣчелъриѣи грозав, pentрѣ кѣ пѣ вреа сѣ кълъоаскъ domnia Panilor; ши pentрѣ-кѣ претіндеа ка крешѣини сѣши

аибъ либертатеа веке, ши релиѣия сѣ се реформеѣе дѣне сѣнта скриптуръ. Маѣ тѣрзиѣ, ла 1387, Иоан Викалеф, Доктор дела Оксфорд дин Англия, се рѣдикъ кѣ маѣ мѣлатъ енерѣѣе импротива Папалор ши а кѣлѣгѣриалор, импротива богѣѣилор че аѣ стрѣнс ши импротива импоиралор че с'аѣ интродѣс им релиѣие ши им бисерикъ; авѣа имсѣ имши пѣтѣ мѣнтѣи вѣаѣа де пригонирѣле че'ѣ интинсеръ. Дѣпъ ачеста, Иоан Хѣс, професор ла университатеа дела Прага дин Боемѣа, а ре'нноит имвѣѣѣтѣриле лѣѣ Викалеф; ѣар киѣмат фиинд ла соборѣла дела Констанѣа ка сѣ деа сокотеалъ де имвѣѣѣтѣриле сале, ла 1415, фѣ арс де вѣѣ; асемеѣеа соартъ авѣ дѣне дѣнсѣла ши приѣтинѣла сѣѣ Ieronim. Компатриѣѣилор алергаръ ла арме ка сѣ ле рѣсѣѣне моартеа, ши, сѣѣ команда лѣѣ Ziska ши Прокоп, фѣкѣтѣр мѣлат де лѣкрѣ лѣѣ Sicismѣнд импѣратѣлѣѣ Церманѣи ши принѣилор еѣ. Domnia чеа импрозитоаре а Папалор ши авѣѣѣриле че-ле мѣлате, че с'аѣ фост интродѣс кѣ тимпѣла им релиѣие ши бисерикъ, аѣ фѣкѣт сѣ се симѣѣ тревѣинѣа де а се реформа бисерѣка. Ачеста о стрѣга пѣ пѣмаѣ имни оаменѣ имвѣѣаѣѣ, ѣи ши кѣар имни дин сѣверани Еѣропѣ. Спѣре ачест сѣѣршит с'аѣ адѣнат ниѣѣе собоаре; ѣар ачестеа аѣ фѣкѣт пѣѣинѣ имправъ. Скимѣа пѣмаѣ персоанеле, ѣар лѣкрѣриле ши авѣѣѣриле рѣмѣнеа тот ка маѣ нѣинте. Чѣнстеа ачелѣѣ маѣре лѣкрѣ ал реформаѣѣи с'а имѣстрат пентрѣ перѣода ѣрмѣтоаре.

Р е г а т ѣ л а м ѣ н д ѣ р о р а S i c i l i i л о р .

Регатѣла амѣндѣрора Siciliилор, имтемерат де Normanѣи дин Франѣа, а трекѣт приѣ имкѣскрѣре ла импѣ-

раци Церманii din familia Хохенштауфилор. Конрадин чел дин зрмъ дин ачeastъ familie фъ декapитат, ши prin intriцiале Папiлор, Карол d'Анжъ, принц Француз, veni ши се фъкъ реце. Дар импротива Французилор се формъ зп комплот грозав, каре избъкни, ла 1282, printp'о тъчелърие крѣнтъ, пѣмитъ vesпера Sicilianъ. Французи се гониръ дин Sicilia ши пе зрмъ ши дин Neapol. Дъпъ ачeasta peratzа Neapolълъ ши аа Sicilia се зни къ Spania.

Е л в е ц и а .

Елвeцiа им векиме цinea де Церманia. Оаре-каре familie повiле ши оаре-каре ораше де аичи ажънсеръ ла о пѣтере имsemнатъ. Ръдолф Хабсбургъ импъратъ Церманii авеа маѣ proprietzii им Елвeцiа. Физъ съъ Albert а врѣт тоатъ Елвeцiа с'о факъ proprietate а са. Prin префекци съи чеѣ tiranѣ аъ адъс пе лъкзиторѣ де аичи ла несъферире. Вилхелм Тел, оморанд пе Цеслер, чел маѣ крѣд префект, а dat semn Елвeцii ка съ се рѣдиче импротива лъѣ Albert. Маѣ имтѣхъ trei kantoane, пе зрмъ ши аателе се зпиръ pentрѣ апъраrea либертзци, ши ла 1308, формаръ о конфедерацие де kantoane, къ konstituziѣ ши гъберне репъблiкане. Дъчи де Austria пердъръ мълате армii врѣнд а съпъне пе Елвeцiанѣ; къчѣ ачeцiа printp'им patriotism имфокат ши printp'о vitezie паръ маѣ totd'азна фъръ бириторѣ, пѣпъ кѣнд маѣ тpзиѣ prin пачеа Bestфаликъ ли се асигъръ neatрпареа pentрѣ totd'азна.

Регателе крещине din Spania.

Регателе крещине din Spania се афла и ръвоае неконтените кѣ Араби, каре ера имперциѣ ши designaцѣ. Араби пердѣрѣ кѣ ичезѣа toate регателе лор, и кѣт инсфрмиѣ ле рѣмase нѣмаѣ регатѣа Grenadei. Din регателе крещине prin зѣпире се формарѣ доѣ регате иsemnate аа Aragonii ши аа Kastilii; дар ши ачестеа, ла 1479, се зѣпирѣ иптр'зѣнѣа prin кѣзѣторѣа реѣѣаѣ Ferdinand Katolikѣа кѣ Isabela реѣѣаа Kastilii. Атѣнчѣ Араби, ла 1491, пердѣрѣ ши регатѣа Grenadei, ши тоатѣ Spania ера зѣн stat крещин.

Регатѣа Португалиѣ

Португалиа, фѣинд din векѣме зѣнитѣ кѣ Spania, авѣ tot ачееашѣ soартѣ ка ши dѣnsa. И рѣвоаееле челе порочѣте аде принѣѣлор крещинѣ din Spania кѣ Араби, Хенрик зѣн prinѣа de Бѣргѣндѣа, prin вѣтезѣа са иппротѣва Арабилор, мерѣѣѣ Португалиа ка о фѣѣдѣ. Алфонс фѣѣа ачестѣа, мѣрѣндѣ-о prin копрѣндѣрѣ дѣла Араби, лѣѣѣ titѣаа de реѣѣе, ши Португалиа, ла 1138, се фѣѣкѣ регат. Ачест ник регат н'а фѣѣгѣрат нимѣк ип Еѣропа мѣлат timp, иѣѣѣ кѣнд prin navigaцѣа ши комерчѣа сѣѣѣ ажѣнse ла о нѣтере иsemnнатѣ; ши prin афлареа дрѣмѣаѣѣ ла Indiѣ пе ла капѣа de бона sperанѣа, дѣте причѣнѣ ла descoперѣеа Americѣи.

Регатѡа Данімарчі, Швеції ші Норвеції.

Nordѡа Skandinavik, unde este Danimarca, Svecia ші Norvegia, n'a fost cunoscut mult timp, de cat prin pirateriile Normanilor. Cu intemeerea ші лъциреа creștinismului в пърциле aceștea prin кьлугьрѡа Ansgar, se află кь аичі se intemeșeșe de mult trei regate: ал Данімарчі, Швеції ші Норвеції, din care ал Данімарчі s'a însemnat mai mult. Ла 1397, Svecia ші Norvegia s'aș unită кь Danimarca prin ввоіреа дела Калмар в timpul рецinei Margaretей; dar mai trziu кар se desginare ші formare regate deosebite.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Регатѡа Унгариі.

Унгарі s'aș Mariari veniră din Asia кьтре сфрши-тѡа вєкѡлѡи 9-леа, șьт о кьпетenie пѡмитѡ Аламѡ; ші șьт Арпад конрінсерѡ Panonia, care дела динші priimi пѡмire de Ungaria; tot ачичі конрінсерѡ ші Transilvania. Сьлватичі ка ші Хуні ші Аварі, аї кьро-ра се зичеа кь șint strънепоци, neodixniră цьриле vecine, dar mai кь șeamѡ Țermania, пѡнѡ кинд се бирирă кь desьвршире ла Lexfeld дингь Аугсбург. Дѡпѡ ачeашѡ nenorочіре вчепърѡ а се statonici ла вл лок, а се вndeletnici кь лѡкрьриле пѡчи, ші а се desьрѡка de пьравьриле челе варьаре. Feiza, кьпетenia лор șeșьнѡ creștinismѡ вntre диншій, ші фіѡл șьș Ștefan ал вntinse в тоатѡ ѡара. Ștefan, ла 997,

priimi titlul de rege, și în Transilvania ca Ungaria, și prin așezămintele sale puse temelie la civilizația ei. Sărbii urmașii regelui se adăugă la dânsa Kroația și Dalmația. Geiza II, la 1155, adăuse din Germania mulate miș de coloniști, ca care împunzau Ungaria și Transilvania. În timpul lui Bela IV, Mongolii săi Tataři păstiră toate țările Ungarii; dar adăkundăse coloniști noșți din Germania și Italia, se rădikară în grabă prin industrie, agricultură și lucrarea minelor. Stingundăse dinastia Arpadiană regelui din deosebite familii oknapă tronul Ungarii, dintre care cea mai însemnată a fost Ludovic cea mare, la 1342, care tot de o dată era și rege al Poloniei. În timpul acesta se iviră Turcii Osmanli la mărșinile Ungarii. Sigismund împăratul Germaniei și regele Ungarii, la 1396, făcuseră de dânși la Nikopol. Asemenea și regele Vladislav, care era și rege al Poloniei, la 1444, se biră de dânși și se omoră la Varșă; dar Românul Ioan Korvin săi Hunyadi, guvernatorul Ungarii, care ca Voievod încă al Transilvaniei în mulate vătălii krunte vătăse mai înainte pe Turci, ca și zid neclintit a oprit ca porocire pătălăriele lor. Fiul acestuia Matias Korvin, prin talentele sale militare, a adău Ungaria la mărșirea sa cea veche; și prin protecția ce dete artelor și științelor, a rădikat-o la și pânt de înflorire însemnată. După dânșul începă cerete pentru tron; Turcii se făcără iar îndrăznești. În nenorocita vătălie dela Mohaç, la 1526, birindăse Ungari ca desvârșire de Sultanză Soleiman II, și omorundăse

ші рецелє лор Лѣдовик II, Ungaria ачетъ де а маї фї stat neatрnat, шї трекѣ ла кasa Аѣстриї.

Регатѣ Полонїї.

Seminциле славиче, ашезате а Полонїа, атемеа-рѣ зп stat пе ла мїжлoкѣла веакѣлѣ 6-леа. Чел дїн тѣѣ Дѣче аа лор а фост Лех. Дѣпе маї мѣлте skimбърї се аlese Дѣче, пе ла ачепѣтѣла веакѣлѣ 9-леа, зп цѣран вїртѣос нѣмит Пїаст, каре фондѣ о dinastie че а цїнѣт мѣлат тїмп. Дѣчеле Мїечеслаѣ аtподѣсе крецинишѣла аtпре Полонї, шї Болеслаѣ чел вї-teаз, ла 1025, лѣт тїтѣла де реце. Болеслаѣ III-леа ампѣрци регатѣ аtпре патрѣ фїї аї сѣї, шї зпеле дїн пѣрциле лѣї нѣ се маї зпїрѣ кѣ дїнѣла нїчї о датѣ. Пѣстїрїле Монголїлор аѣ слѣбит цара; дар н'аѣ про-дѣс аатѣ skimбаре а лѣзнтрѣла statѣлѣ. Кѣ Kazimїr чел mare, ла 1370, се испрѣвї dinastia пїастїкѣ. Ел лѣзѣ зп нѣме лѣздат пентрѣ нѣоа organizaцїе шї ле-цїслацїе че дете регатѣлѣ; шї пентрѣ кѣ аѣтра пе цѣранї де кѣтре новїлї, с'а нѣмит шї рецелє цѣра-нїлор. Дѣпѣ dinastia пїастїкѣ се атемеїе dinastia ѣгелонїкѣ. Сѣвт рецї дїн dinastia ачеаста, Полонїа добандї Aїтѣанїа шї о парте дїн Прѣсїа; дар новїлї ашї асѣшїрѣ нїще дрентѣрї атат де немѣрцините, а кѣт фѣрѣ дїншї нѣ се пѣтеа хотѣрѣ шї пѣне а лѣкраре нїмїк. Еї сїнѣрї форма нацїа; деспре а треѣа класѣ а четѣценїлор нѣ ера ворѣѣ, шї цѣранѣла а кѣзѣт а чеа маї адѣнкѣ робїе.

Р е г а т з а Б о е м и и .

Кътре мѣждокъа веакъаѣ 6-леа, нище seminѣи славиче нѣмѣте Цехѣ венѣръ ши конпринсеръ Боемѣа. Мареле Карол о сзѣнсе, ши пе Дѣчи еѣ ѣѣ фѣкъ атѣрнаѣи де импѣръѣѣа Цѣрманѣи. Интродѣчереа креѣцинизмъаѣ адѣсе Боемѣа ла о старе маѣ вѣнѣ. Отокар I, ла 1200, добѣнди дела Филип де Сѣабѣа реѣеле Цѣрманѣи тѣла де реѣе пентрѣ sine ши ѣрѣторѣ сѣѣ. Отокар II ѣни кѣ регатъа сѣѣ Авѣстриа, Стирѣа ши Карѣнтѣа; дар ѣ ле аѣѣ импѣратъа Рѣдолф Хабсѣбургъа. Кѣ моартеа аѣѣ Отокар стѣнгѣндѣсе фамѣлиа наѣионалъ каре а доминѣт пѣнѣ ла 1306, Боемѣа авѣ реѣѣ streinѣ, дѣнтреѣ каре чел маѣ имсѣмнат а фост Иоан де Авѣсемѣбург, каре адѣогъ Боемѣи цѣрѣи поѣѣ; ши кѣ тоате кѣ ера орѣ, дете аѣѣтор Франѣезѣлор импротѣва Анѣлѣлор, ши имѣ пердѣ вѣаѣа им вѣѣѣла де ла Кресѣи, дѣпе каре Анѣлѣ конпринсеръ маѣ тоатъ Франѣа. Карол IV, фѣла сѣѣ ши импѣратъа Цѣрманѣи, имфрѣмѣсеѣѣ Прага, ши о имбогѣѣи кѣ ѣнѣверсѣitate. Сѣѣ Венѣеслаѣ ши Сѣѣцизмѣнд фѣи сѣѣ ши tot де о датъ ши импѣраѣи аѣ Цѣрманѣи, ѣсѣѣкѣи рѣсѣоѣла Хѣсѣитѣк. Чел дѣн ѣрѣмъ реѣе пѣмѣнтеан а фост Георгѣе Подѣеврад, ла 1457, каре фѣ anatematizat де Папа, кѣѣѣ протѣѣѣа пе Хѣсѣѣѣ. Имсфѣрѣмѣит Боемѣа прин моѣенѣре се коворѣ ла Авѣдовѣк II реѣеле ѣнгарѣи, ши дѣпѣ моартеа аѣестѣна, прекѣм ѣнгарѣа аѣа ши еа трекъ ла каса Авѣстрѣи.

Імперія Рѣсія:

Seminuile славіче, каре се ашезарь ии Рѣсія, и-
 тементарь Новгородъ ии Кіевъ. Пе ла жьмьтатеа
 веакълаи 9-леа венірь нице чете де Normanї, пьмици
 Вареци, съв команда лѣи Рѣрик ии а дої фраци аї сѣи,
 ии се ашезарь итре семинуиле славіче. Рѣрик зиди
 Ladoga, копринсе Новгородъ, ии пѣсе теменѣ ла зп
 stat, каре дѣне пѣтеле сѣѣ се зисе Рѣсія. Normanї
 Вареци се аместекарь кѣ слави ии приимирь лимба лор.
 Съкчесори лѣи Рѣрик копринсерь Кіевъ, ии се итинсе-
 рь кѣ жафѣриле ии прѣдѣриле пѣпѣ ла Konstantino-
 пол. Владимир чел маре, ла 988, лѣѣ де невасть пе
 Ана, о принцесъ греакъ дин Konstantinopol, итродѣ-
 се крецинизмъла ии ритъла висеричи рѣсѣритълаи, ии dom-
 ни песте тоатъ Рѣсія дела Nistrъ ии пѣпѣ ла Ladoga. Ім-
 пѣрѣиреа статълаи итре 12 фїи аї сѣи авѣ зрѣтѣрї ре-
 ле. Чертеле ии рѣсѣоале динтре дѣнши славириь прин-
 ципателе челе мици, ии кѣт виинд Монголи, ла 1238, ии
 бирѣинд пе Рѣши ла Дон, домнирь песте Рѣсія 200 анї.
 Дар ии тимъла ачеста славиинд пѣтереа Монголиор,
 Иван Basilieviч, принцъла дела Москва, ла 1462, сѣпѣ-
 се маї итѣѣх принципателе рѣсѣци, пе зрѣтѣ бирѣи Нов-
 городъла, каре дѣне принцъла Aleksandrъ Nevskoi ии
 дѣдѣсе формъ репѣвликанѣ, ии инсфршии се апѣкъ сѣ
 goneaskъ пе Монголи ии сѣ скане Рѣсія де жѣгъла
 лор. Дѣне че копринсе Kazanъла, ла 1485, америнцъ
 Siberii, ии ла о dietъ маре фѣкъ лѣгѣтѣрѣ ка Рѣсія
 сѣ пѣ се маї иипарѣе. Иван Basilieviч домни ии Рѣ-
 сіа ка despot; дар ии дете леуѣирї вѣне.

Рѣинареа импѣрѣиі византине.

Esne diuile крѣчiate аѣ слѣбит фoарте таре импѣрѣиіа византинѣ, каре ера сгѣдѣитѣ де аѣцѣ вѣрѣжмашѣ дѣн афарѣ, шѣ кѣтремѣратѣ де неорѣндѣелѣле дѣн лѣ-хнтрѣ. Армиѣле челе пенѣмѣрате каре аѣ трекѣт принѣрѣле еѣ 'наѣ слейт пѣтереа. Тнсѣфѣршѣит о арміе де крѣчѣиіѣ Франѣезѣ шѣ Венеѣианѣ а вѣрѣт сѣ рѣстатор-ничеѣе ѣн тронѣа Констанѣинополѣаѣ не хн импѣрат депѣс . Кѣ прѣдежѣа ачѣста фѣкѣндѣсе тѣрѣвѣрѣрѣ марѣ, кавалѣри апѣсенѣ, ла 1204, се фoлосѣрѣ снре а дѣа Констанѣинополѣа кѣ асаат, шѣ снре а фoнда о импѣрѣиіе пѣмитѣ латѣнѣ, шѣ каре цѣнѣ пѣнѣ ла 1261. Чѣл дѣн тѣѣ импѣрат латѣн а фoст Балѣдѣинѣ, Конте-ле де Фландѣриа. Чѣааааѣ крѣчѣиіѣ вѣрѣиторѣ копѣрин-серѣ деосеѣите цѣрѣ аде импѣрѣиіи ; дѣнтре тоѣѣ тнсѣ Венеѣианѣ се фoлосѣрѣ маѣ мѣлат . Тн тимѣа ачѣста Теодор Ласкари, хнѣа дѣн фамѣлиа импѣриалѣ грѣчеа-скѣ, а исѣхѣит снре а ѣнтеѣа ла Нічеѣа ѣн Asia о импѣрѣиіе грѣчеаскѣ деосеѣитѣ. Міхаѣл Палеологѣа, хнѣа дѣн сѣкѣесорѣ ачѣстѣа , кѣ акѣторѣа Цѣновеѣилор, а стрѣкат импѣрѣиіа латѣнилор каре ера слѣбитѣ де Бал-гарѣ шѣ Ромѣнѣ, шѣ а стрѣмѣхѣат скаѣхѣа импѣрѣиіи грѣчеѣѣ нар ла Констанѣинопол . Афарѣ де импѣрѣ-иіа дѣла Нічеѣа, Грѣчи фoндарѣ маѣ мѣлате принѣиіа-те ѣн Еѣропа шѣ ѣн Asia, шѣ ачѣста а контрѣвѣхѣит мѣлат снре а слѣбі импѣрѣиіа . Тн тимѣа ачѣста се фoрмѣ ѣн Asia мѣкѣ статѣа Тѣрѣилор Османѣ, каре копѣинсерѣ кѣ ѣчѣтѣа маѣ мѣлате цѣрѣ аде импѣрѣиіи, шѣ аме-ринѣарѣ кѣар шѣ Констанѣинополѣа. Спѣриаѣ де мѣрѣ-

mea primejdii mi fъръ mijлоаче de a прѣта скъла de данса, ъни din импѣраци гречї врѣръ съ ънеаскъ biserika гречеаскъ кѣ biserika romanъ, кѣ скоп de a ѡдѣплека пе Папа ка съ ѡndemne пе съверани Еѣропи супе але да ажѣтор ѡmpotiva Тѣрчиѡр; дар чеа маї mare parte din Гречї н'аѣ врѣт съ приимеаскъ kondiциїле ѡвоїри pentрѣ ъпире. Астфел импѣрѣѣ гречеаскъ, каре дѣпъ че Тѣрчи ѡ копринсеръ toate цѣриле се мѣрѣїнеа нѣмаї ѡн четatea Konstantinopolъ, а рѣмас ка съ'ши аѣпente soarta. ѡnsфршит ѡ вѣтѣ чеасѣа дѣпъ ѣрмѣ: Тѣрчи, да 1453, копринсеръ кѣ asaat Konstantinopolъ, ми Konstantin XIII Палеологъ, чеа din ѣрмѣ импѣрат, мѣри кѣ прилежѣа ачеста кѣ армеле ѡн мѣпъ.

Революциїле Монголиѡр.

Кѣтре ѡченѣтѣа веакѣлѣ 13-леа, Монголи, кѣпо-скѣѣ ѡн Еѣропа съв нѣмеле de Татарї, сгѣдѣїръ Asia ми о parte а Еѣропи. Лѣкѣїнца ѡр ориѣнаръ а fost Монголиа, да миазъ поante дела зидѣриле Kineї, Tataria mare ми Бѣхарїа. Темѣѣїн саѣ Ѣїngis-Kan, о кѣпетенїе а ѣнеї семїнциї, ѣнїнд toate семїнциїле монголиче, пе да 1206, копринсе о mare parte din Kina, Бѣхарїа, цѣриле дела marea Kaspie, ми стрїкъ сълатнатѣа Kovaresmiriѡр din Persia. Дѣпе moарtea лѣї импѣрѣѣ Монголиѡр се импѣрѣї ѡн 5 kanate. Хѣлакѣ ѣн nepot аа съѣ рѣїнѣ импѣрѣѣ Калифиѡр de да Bardat. Дар нѣстїїрї маї грозаве а фѣкѣт Batѣ, Kanъа din kanatѣа нѣмит Kapчак. Ачеста копринсе Russia, ми пе принѣї рѣшї ѡ фѣкѣ трївѣтарї; нѣстїї По-

lonia, Ungaria, Moravia și Silezia, și pe urmă, la 1242, se întoarse în Asia mică. Nu trecură mult și împărăția Mongolilor slăbi prin împărțiri și neputeri. Timpul său Tamerlan, prinț mic din Băcharia, întreprinse a o restatornică din nou. La 1369, pornind dela Samarkand, cucerise Persia, Armenia, Rusia până la Moskva, pătrunse în India, și în Asia mică vârt și prinse pe Baiazet Sultanul turcesc. Brând a face o expediție în China, muri. După moartea lui împărăția Mongolilor țară căzu. Șnăl din nepoții săi nămit Babur întemeie, la 1498, în India o împărăție a marelui Mogol, care dintră până la cucerirea Angliei întreprindea țară.

↑ м п ъ р љ џ и а џ О т о м а н љ с а џ Т љ р љ е а с к љ .

Дэпъ че аџ слăбит Монголи din канатла Капчак și аџ първсит Asia mică, Търчи de аичи întemeарь маџ мълте state мичи. Шн Emir Otoman saџ Osman, la 1320, întemeie шн Sultanat în Bitinia și пџсе фундамент импърџиі Otomane saџ Търчещи, каре сть și акџм вн треџ пџрџи але дџми, вн Европа, Asia și Африка. Физа сџ Оркан втинзандџсе кџ коприндериле, la 1355, дџв Галиполи și треку вн Европа. Sultanла Мурат I копринсе Тракия saџ Рџмели, și la 1358, ашевџ резиденџа ла Adrianopol. Ел а втокмџт ии мџлиџиа чеа поџв нџмитъ Iенџчерџи. Sultanла Баiazet копринсе България, și la 1396, вџтџ армиџле крещџне ла Nikopol; дар la 1403, кџвџ вн мџнџле дџи Tamerlan. Фџи сџ се чертарџ внтре sine pentрџ tron; Махomet I внсџ restatornică шпџреа și пџтереа импџрџиі

търчени. Мърат II копрінсе Serbia ши Macedonia, ши isbi ши Ungaria. Ла 1444, бирѣ ла Варна пе ънгърї каре къакасеръ пачеа че о жърасеръ. Тнаинтърї ле лѣи с'аѣ импедикат прин витезия лѣи Ioan Корвинъ ши а лѣи Георгие Kastriota нѣмит Скандерберг, принцѣа Епїрѣлѣи. Махomet II, ла 1453, сѣпѣсе Konstantinopolѣа, лѣъ Morea дела Beneѣiani, копрінсе Bosna, Крїтѣа, ши аalte църї ши insѣле и Архїпелаг. Тнтиндерїле лѣи с'аѣ оприт де кѣрауѣа Romѣилор, де импротївїреа ънгърїлор ши де витезия Beneѣанилор.

П р и н ц и п а т ѣ а ц ѣ р і р о м ѣ н е щ и .

Romѣni din цара romѣneaskъ ши din Молдова кѣ пѣрѣїле еї, дѣпъ че се зшѣраръ де грегтатеа наѣїлор че стѣрѣїръ ии цѣрїле лор, нѣ се вѣкѣраръ мѣлтъ време де лїбертатеа че доvѣndїсеръ. Чете де Тѣрчї саѣ Tatarї сѣв нѣмїре де Печенеѣї, Кѣmanї, ъзи, Половѣї, ииtre ani 915 ши 1186, вїнеа ши сѣпѣра adeseorї пачеа ши лїнїѣеа лор. Nenoporѣїрїле ачестеа ииchetаръ, кѣнд еї се зпїръ кѣ фраѣї лор Romѣni дѣпесте Дѣнѣре ши, ла 1186, фондаръ о импѣрѣѣїе пѣтерникъ, каре мѣлат тїмн а фост снаїмъ импѣрѣѣїї визantine. Дар дѣпъ че Гречї ии аlianѣъ кѣ Бѣлгарї салѣїръ ачеа импѣрѣѣїе, Romѣni din цара Romѣneaskъ се deosebїръ де фраѣї лор, ши фондаръ доѣ prinѣїпate, знѣа дїнкоачї де Олт, ши аалѣа дїнколо де Олт. Ачесте prinѣїпate фѣрѣ сѣпѣрате кѣнд де Tatarї кѣнд де ънгърї, иипъ ла венїреа лѣи Padѣ Negрѣ. Ачеста ка Дѣкъ аа Фѣгѣрашѣлѣи ши аа Амлашѣлѣи ии Transilvania, ла 1290, треѣъ Карпаѣї кѣ

о колоніе, ши знінд амандоъ принціпате, дін тоатъ цара формъ зп принціпат. Кінд ачест стат а тиче-пѣт а се десволта тн лъзнтрѣ дънѣ конституція че'ї дете фондаторѣа съѣ, Знгѣри фѣкѣрѣ тн мѣате рѣндѣрї черкѣрї спре а'л конпринде ши а'л зні кѣ короана Знгарїї. Ромніи съѣ принцѣа лор Міхаї I, Влад I, вѣтрѣнѣа Мірчеа, Дан III ши ааці ши' апѣрарѣ лібер-татеа ши релиція лор кѣ mare кѣрауѣѣ ши patriotism. Врѣжташї тнсъ маї примекдіошї пентрѣ цара ром-неаскѣ аѣ фост Тѣрчі Osmanї. Дар Ромніи ши тн-протїва ачестора десфѣшѣрарѣ о енерѣїе ши зп еро-їзм націонал атѣт де пар, тн кѣт Тѣрчі, кѣ тоате чер-кѣріае ши сіаїнѣеле лор, нѣ пѣтѣрѣ фаче дін цара ромнеаскѣ зп пашааѣк тѣрческ, дъне кѣтн фѣкѣрѣ дін Бѣлгарїа, Servia, Гречїа ши ааѣте цѣрї. Тн лѣп-теле ачесте снѣѣроае пентрѣ ааѣтареае дѣшнѣзеешї ши пентрѣ кѣмінеае стрѣмошѣнїї се тнсемнарѣ прїп-ці Влад I, Дан II, вѣтрѣнѣа Мірчеа, Дан III, Влад II, Дракѣа, снѣѣроаѣа Влад IV Цепенн ши ааці. Дар тнсфѣршїт Ромніи остенїрѣ фѣр'а сѣѣбі, ши пентрѣ а нѣ свѣнта пѣтереа цѣрї тн рѣсвоае неконтенїте, тнкеа-рѣ кѣ Тѣрчі о капїтѣлаѣїе чїнстїтѣ, ка съ ле пѣѣтеа-скѣ зп трївѣт анѣаа, ши сѣ'шї аїѣѣ администраѣїа на-ціоналѣ neatрнатѣ. Ероїзмѣа ачеста естраордїнар аа Ромніа лор а фост зп mare зїд де апѣраре пентрѣ тоатѣ Еѣропа; кѣчї тнделетнїчїрѣ пе Тѣрчї ток-шаї тн флоареа пѣтері лор, ши тї тнпїедїкарѣ де а тн-їнта вїрѣїторї тн лъзнтрѣа state лор крѣѣїїне спре апѣс.

Starera kultura i shi a literatūra.

La inchenstala periodet a chestia a in florit in Franca poezia Trvadurilor, shi in Ţermania poezia Misengerilor, kŕora espediŕiile krŕiate le da materie destala. In Italia poezia a aŕuns la desvbrshire prin trei poeŕi mari: Dante, Petrarca shi Bokaŕio. Din ŕiince se kaliva mai kŕ deosebire Filozofia shi Teologia skolastikŕ, drentala kanonik shi pŕintikŕ istorie. In Italia a inchenst a se inbŕca ŕrispradenŕa ŕivilal prin ostenele ale Iperie saŕ Berper. Arabi dovndirŕ merite pentru matematikŕ shi fizikŕ. Dintre kreŕini pŕint se in deletnicea kŕ ashenea ŕiince. Fiziki shi Xemiki se kredea inkŕ de vrŕkitorŕ shi fermeŕkitorŕ. Dar espediŕiile krŕiate aŕ adŕs o lŕminŕ noŕ aspra kalŕri Eŕoni prin in tnderea sferi kŕnoŕinŕelor. Dŕpŕ modelala ŕniversitŕŕi din Paris se fondarŕ ŕniversitŕŕi in mai mŕte ŕŕri. Literatŕra shi ŕiincele nŕ era atŕnŕi proprietate nŕmai a klerŕalŕ. Inpreŕparea inŕ kare a dat ŕiinceelor volala ŕea mai pŕternik a fost ahenerea Ţŕŕilor in pŕŕile rŕŕritŕlŕ shi lŕrea Konstantinopolŕlŕ. Atŕnŕi mai mŕlŕ inbŕcaŕi Greŕi, preŕm: Emanoia Xrisolora, Georŕie ŕemistie Plato, Besarion, shi Teodor Gaza venirŕ in Italia, unde la familia Medicee rŕsirŕ ŕea mai bŕnŕ priimire. Aŕei Greŕi deŕentarŕ rŕstala literatŕrei klasice, kare din Italia se in tinte peste Eŕona dinnreŕnŕ kŕ ideŕ shi kŕnoŕinŕe solide. Platon shi ŕiŕeron, Omer shi Bir-

civilie, se кътаръ ши се стъдиаръ . Атънчы ꙗченърь тоате шѣинцелѣ а ꙗвѣа , ши епоха ачѣаста с'а нъмит пѣстѣраѣа шѣинцелор . О мѣаѣиме де вѣрѣаѣи марѣ лъкраръ пентрѣ ачѣастъ фѣричитъ префачере прекъм: Лазренѣе Вада, Ерасмъ Ротеродамъ, Раѣхлин ши алуѣи мѣаѣи . Афлареа типографѣи де Гѣтемберг, Шефер ши Фаѣст а авѣт инфлѣѣиѣа чѣа маѣ хотърѣтъ асѣпра ꙗнтиндѣри ши лѣѣѣири шѣинцелор . Флавѣе Чиоѣа а афлат вѣсолоа саѣ компасѣа, ши Бертолдъ Сварѣѣ а афлат прафѣа де пѣшкѣ ; чѣа дѣн тѣѣ афларе а ꙗтѣнс навѣгаѣиѣа ши негоѣѣа : чѣа де а доа а скѣмѣват манѣера рѣсѣоѣлѣѣи ши а ꙗлеснит дескопѣриѣиле ми копѣриндѣриѣе де пѣмѣнт ши ѣѣриѣи поѣѣ чѣе с'аѣ фѣкъѣт ꙗн пѣриѣола ѣрѣмѣтоаре . Тоате ачѣестеа аѣ контѣивѣит ла ꙗндѣлѣиѣеа де овѣѣе а пѣравѣѣиѣор, ла депѣртѣреа авѣзелор дѣла наѣѣиле Еѣропѣи, кърѣора с'а пѣрегѣтит дрѣѣмѣа ла маѣ ꙗналъ къѣатъръ ши чѣивѣлѣзаѣиѣе .

Stare a religii.

ꙗnainte de пѣстѣраѣа шѣинцелор релиѣиѣа, маѣ къ сеамъ ꙗн парѣеа аꙗѣсѣлѣѣи, пѣрин сѣпѣрѣстѣѣиѣе ши нешѣинѣѣъ tot маѣ мѣлат пѣрдѣ форма чѣе 'ѣ о дѣте ꙗнтѣмѣеѣторѣа сѣѣ . Се ꙗкинѣѣиръ догѣме поѣѣ, се пѣскоѣѣиръ о мѣаѣиме де фѣрѣме ши ѣѣремонѣиѣи карѣ ꙗнпѣкаръ къ totѣа моралѣа еѣванѣѣѣлѣи ши депѣриндѣреа къ фалѣте вѣѣне . Ниѣѣе докторѣи ꙗнвѣѣаѣѣи ѣнѣиръ фѣлѣософѣа къ теолоѣѣиѣа спѣре а афла маѣ къ ꙗлесниѣе адеѣвѣрѣа релиѣиѣи . Дѣн ачѣастъ ѣнѣиѣе еѣши теолоѣѣиѣа школастѣкѣ . Ыни дѣн теолоѣѣиѣи школастѣѣи, пѣрекъм ѣѣстѣѣа Абѣлардъ, Пѣтръ Ломбардѣа, Тома Акѣѣинатѣа ши алуѣи, се сиѣлѣрѣ

a пѣстра кѣрѣненіа крeдінці прін скріері фолоситоаре, ші добѣндірѣ мерите пентрѣ реліѣіе; дар ачeастѣ теолоѣіе школастикѣ деѣенерѣ маі тѣрзиѣ интр'о шіинѣѣ де диспѣте департе. Инпротива школастикѣмѣлѣ се іві мистіѣізмѣл, каре ин лок де шіинѣѣ адѣнкѣ череа пентрѣ реліѣіе о контемплаѣіе пачнікѣ. Мистіѣі, интре каре маі инсемпаѣі аѣ фост Бернард де Клерво, Іоан Тахлер ші Тома а Кемпіс, аѣ пѣтрѣнс маі біне дѣхѣл крeшѣінізмѣлѣ; дар ші еі с'аѣ авѣтѣт маі пе хрѣмѣ дін дрѣмѣл адевѣрѣлѣ ші аѣ дат пріѣініѣ де маі мѣлѣ корѣпѣіе а реліѣіі.

PERIODA V.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Депа дескоперіеа Америкіші реформѣіа лѣі Лутер, пѣнѣла револѣѣіа Франѣезѣ; саѣ депа анѣл 1492 пѣнѣла 1789 дѣпѣ Хрістос.

Дескоперііле Портѣезілор.

Дескоперіеа Америкі саѣ а лѣмі позѣ с'а прегѣт прін дескоперііле Портѣезілор. Интр'ачеастѣ наѣіе с'а деѣентат де тінѣрѣіѣ сімѣл де а интрепрінде кѣлѣторіі департе пе маре ші де а дескопері ѣрї некѣносѣте. Дѣпѣ че ла 1415, дескоперіѣ инѣлѣ Честа ші Мадейра, ші се индѣлѣірѣ де фолоаселе че трѣѣа динтр'ачесте локѣрї, се индемпарѣ а навїга маі

departe ши дескоперирь инсълеле Azore, але капълзи verde, Senegambia ши Ginea. Богъциле че гъсирь аичи инкърациарь интrepinderиле лор, ши Бартоломеѣ Diaц, ла 1486, коти капъла Афричи, каре s'a zis Капъла вьнеи пъдежт, ши дескопери дръмъла ла Indiile рьспитене. Алт navigator Vasco di Gama, ла 1497, фъкъ чеа дин тлъ кълъторие ла India, знде Portъuezzi интемекарь релациѣ комерциале, фъкърь оаре-каре коприндерѣ, ши инчепърь а провизиона Европа къ prodъктеле ачеѣ църѣ феричите.

Дескопериреа Америци.

Дъпъ че се дескопери дръмъла ла Indiѣ пе ла капъла Афричи, Ценовезъла Кристоф Колъмб фъкъ зп план де а дескопери алт дръм ла Indiѣ пе Очанъла Atlantic, саѣ де а гъси кнар ши а патра парте а лъми. Неприиминдъисе планъла ачеста де кътре patria sa, Колъмб се дъсе ин Spania, ла Izabella реџина Kastalii, ши, дъпъ мълать стъръире, авиа довинди оаре-каре ажътор pentръ ачeastъ интrepindepe mare. Плеканд пе зп очан некъноскът пмъ атънчѣ, авъ а се лъпта къ марѣ непорочирѣ, маѣ къ seamъ къ нище товаръши ревелѣ каре, деспъдъждъциѣ де а ажънче ла цинта лор, вреа с'а арънче ин mare. Дар дъпъ о кълъторие де 25 зиле плинъ де tot фелъла де примеддиѣ, Колъмб, ла 1492, зърѣ пъмнт, ши ачеста ера Америка! Колъмб ин треѣ кълъториѣ че маѣ интrepinse аичѣ, дескоперѣ инсъле ши о парте де конџинът. Tot кам ин тимъла ачеста Кабрал, зп navigator Portъuez, плеканд ла Indiѣ, фъ инpins де фъртзнѣ кътре апъс ши

deskoperi Brazilia. Dar Kolomb, care apleasni Spanii bogății nenătrăte, mi care auctorul așmea veke kă deskoperirea unei lumi nouă, fă foarte răș răsplatit; mări sarak, mi a patria parte de lume deskoperit de dănsa poartă pămеле аш Amerig Bespăcie. În Amerika s'аă găsit pămăi doș state măi civilizate: Mexiko mi Перу, pe care le koprinse Spania; pe чeлаааат пэмănt аа Americi se афла пămăi seminții барбаре, славатиче, дхпъ кэм se măi афлă mi кяp акэм. Афаръ de Spaniolă mi Portuzezi фькъръ kopinderi аичи mi аате пачи. Дела deskoperirea Americi акоачи s'аă аtreпрins кълътори pe toate очeаeеле; s'аă deskoperit Австралиа саă Оланда nouă ori Polinezia, care фаче а чинчеа parte а пэмăntааи mi о мълăime nenătrăte de insule.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† м п р ъ ц и а Ц е р м а н и и ; р е ф о р м а ц и а
а ш и А в т е р .

†n Germania săb Maximilian I, se аntrodăse пачеа пэвликъ, săb kondiție de а se pedensi străpnik чeл че ар адрăсни а о кълка; аsemenea se ахаръ мъсърѣ mi pentрă аате аstității mi ашевмinte privitoare аа desvolтаrea din аăntрă а ампърăии. Dar еvinementа чeл măi аапортant din timпă ачeста а фост ачeптăа реформації висеричи, care se аntăплă аn аnи din зрмъ аш аш Maximilian. Бэрватăа care а фькъл ачeастъ mare револăție а фост Martin Ахтер, зп кълăгър аивѣчат mi кълчерник, dar mi фърѣос ките о datъ. Фиид-къ Тецeл, зп кълăгър Dominican, фьчеа din порънка Папи зп negroл зрѣт кă андăуен-

циіде, Азтер ичепъ маі интѣхъ а предика пѣмаі им-
 протива лор, маі не зрмъ, ла 1517, isbi toate амвѣ-
 цѣтѣриде Папілор, ші авъ кѣрауѣхъ de a arde и пѣ-
 влік о карте де anatемъ, че Папа трімесесе импро-
 тива лѣх. Ін астѣел де кін Азтер кѣ тоуѣ партизани
 сѣі се десгінъ пентрѣ tot d'аѣна де Папа ші де бі-
 серіка романъ. Saksonia а приімит интѣхъ амвѣцѣтѣ-
 ра лѣх Азтер; де аічѣ се интинсе prin Цѣрmania ші
 prin аalte state але Еѣропі. Бісеріка ачеаста поѣхъ с'а
 пѣмит Азтеранъ саѣ Еванѣелікѣ. Фіінд-кѣ маі tot
 интр'о време кѣ Азтер се рідікасе ші Цвінглі и Ел-
 веція импротива амвѣцѣтѣреі Папілор, ші фіінд-кѣ
 ачеастъ доктринъ о интинсе Каалвін и деосеbite цѣрї,
 бісеріка ачеаста с'а зис Каалвінъ саѣ реформатъ. Аз-
 терани ші Каалвіні с'аѣ пѣмит ші Protестанцї. Дар
 реформація нѣ с'а оупіт ачї. Ін Англіа с'а интеме-
 нат бісеріка Азтеранъ пѣмитъ Епіскопатъ, пентрѣ кѣ
 а приімит сѣ аѣвъ Епіскопї, кѣнд чеілаауѣ Азтеранї
 пѣ аѣ. Ін бісеріка Англіканъ ешїрѣ мѣауѣ фанатїчї,
 интре каре Кзакерї сѣнт маі вреднїчї де инсемнат.
 Ін бісеріка Азтеранъ инкѣ аѣ ешїт секте поѣхъ а Херн-
 хтерїлор, а Memnonїцілор ші а Шїтарїлор. Папі
 вѣзѣнд кѣ кѣ интиндереа реформаціи пердѣрѣ state ин-
 треуѣ ші мїліоане де сѣпѣшї, аѣ лѣат мѣсѣрї спре а
 оупї интиндереа еї. А трїмис мїсіонарї ла India, Ki-
 na, Iaponia ші не ла аауѣ попѣлї idolатрї; дар кѣ
 кѣцїгареа пѣоїлор сѣпѣшї нѣ с'аѣ деспѣгѣбит де перде-
 ріде дїн Еѣропа. Чеа маі енерѣкѣ мѣсѣрѣ а пост
 интемереа ордїнѣлѣх Іезѣвіцілор, каре аѣ лѣкрат им-
 протива реформаціи кѣ марї іспрѣвї; дар амбогѣ-
 цїндѣсе не зрмъ преа мѣлат, ші вранд сѣ domneаскѣ

pretstindenŭ, aŭ tras azpъrшitъ xpa de обще. Eŭ фх-
ръ goniŭt din maŭ mхate църѣ, ппъ канд ши кнар
Папа а fost silit insфршит съ desфiinџeze ordinъa
prin anatemъ. Алтъ мъсъръ asemenea енерџикъ а fost
къ аŭ indemnat не съверани Katoличѣ, маѣ кѣ seamъ
не импъраџи Церманii, ка кѣ орѣ че фел de мижаоа-
че съ опреaskъ antinde rea реформаџii.

Ърма ре а импъръџи Церманii; ръс-
воѣа релиџios de 30 anŭ.

Лѣт Maksimilian I, ла 1519, 'ка xpmat in тронъa
Церманii Карол V, каре фiind tot de о datъ ши ре-
џе аа Spanii, ши moџenitor аа църѣlor Австриае,
ера potentatъa чеа маѣ mare din Европа. Ачеста лѣт
мъсърѣ serioase шре опрѣеа реформаџii; дар нѣ
isъxti. Desгъstat de грѣжѣле импъръџи ши де лѣме
авдикъ де вѣпъ вое. Съвт сѣкчесори съѣ xpa intpe Ka-
толичѣ ши Protестанџи, prin интриџѣле Iezъвиџilor, а
kpeskxt атат де мхат, in кѣт се шпарсе in ръсвоѣа ре-
лиџios. Ачест ръсвоѣѣ каре џинъ 30 anŭ, ши пѣstii
нѣ пѣмаѣ Церманia, чи ши аате църѣ, се ичепъ ла 1618,
in Боemia, ши де аџи се интнсе ши in аате пърџи.
Protестанџи авъръ ажѣтоаре импротива импъратъаѣ ши
а Katoличѣlor, интѣѣ не Kristian IV реџеле Danimarџи,
не xpmъ не Гъстав Адолф реџеле Швеџii, ши insфр-
шит кнар не Франџа, каре, де ши ера католикъ, дар
ажѣтъ не Protестанџи, pentрѣ къ авеа де скоп съ
слъбеaskъ kasa Австриакъ. Ostenind пърџѣле ръсвоѣ-
тоаре се икѣе, ла 1648, пачеа Bestфаликъ prin ка-
ре Protестанџи аŭ довиндит либертатеа релиџioасъ ши

дрептърї де о потривъ кѣ Katolicı; кар Швеція ши Франца доbindиръ локърї и Церманія.

Ирмаре а импъръци Церманіи.

Леополд I импѣратъ Церманіи авъ рѣсвоѣ кѣ Търчи че икѣнѣрaserъ Vienna, ла 1683, ши испрѣbind'а кѣ порочире prin генералъ Еженіе, зні и пачеа дела Карловицъ Hungaria ши Transilvania кѣ Австрія. Дар рѣсвоѣ маї mare а fost чел кѣ Лѣдовик XIV рецеле Франци, pentрѣ сѣкчесіе и тронъа Spanii. Импѣратъа Карол VI, дѣпъ испрѣвиреа рѣсвоѣлаѣ ачестѣа, ла 1714, кѣшигъ Белѣія, Неаполъа, Миланъа ши Sardinia. Карол маї пѣртъ доъ рѣсвоае кѣ Търчи: ип чел дин тѣѣ prin пачеа дела Пасаровицъ кѣшигъ Босна, Servia ши цара Ромѣнеаскѣ динколо де Олт; дар ип аадоілеа рѣсвоѣ prin пачеа дела Белград пердѣ toate цѣрїле ачестеа. Аѣ Карол VI иѣ зрмъ, ла 1740, фїеса Maria Terezia, импротива кѣрїа се рїдикасеръ маї шѣлте пѣтерї але Еѣропї, маї кѣ seamъ Прѣсія, неврнд сѣ о ласе ка сѣ мошченеаскѣ toate цѣрїле Австріяче; дар ажѣtatъ де знеде пѣтерї прїетене, маї кѣ seamъ де Англіа, еши вїрѣитоаре. Дѣне Maria Terezia, ла 1780, се сѣи пе тронъа Церманіи Iosif II, зп прїиц кѣ talente марї, фїлантрон, ши кѣ ideї de reforme рѣдѣчинале; парѣвѣ кѣ сѣпѣши сѣи икѣ пѣ ера копѣї pentрѣ днседе ка сѣ ле цїе прецѣи. Iosif ип зпире кѣ Prusia дескисе рѣсвоѣла кѣ Търчи, пе каре ип испрѣви сѣкчесоръа сѣѣ Леополд II, prin пачеа дела Sistol, ла 1791. Ип тїмпъа ачеста ісѣкни револѣцїа францезѣ.

Р е г а т њ а П р ѡ с с и .

Прѡссiа, каре фѣчеа парте ла Церманiа, се ридикъ
 ѣн периода ачеаста ла о пѣтере ѣнsemнатъ. Пе ла веа-
 кѣла 10-леа, Борѡси, Прѡси саѣ Прѡсиани ера idолатри,
 ши prin барбарiа лор сѣпѣра понѣли вечинѣ. Супре а'ѣ
 крещина ши а'ѣ чивилiза фѣ trimis ordinѣла кавалерiлор
 Textонѣ, каре ѣн timp де 53 анѣ, printр'ѣн рѣсвоѣѣ
 крѣнт, ѣ сѣпѣсе, ѣ siдi сѣ приimeаскѣ ботезѣла, ши кѣ
 indѣstria ши neгоуѣла с'аѣ ѣntrodѣс ла dѣнши лимба ши
 обичеѣрѣ цермане. Дар ordinѣла салѣби кѣ timpѣла,
 ши о mare парте дiн Прѡсиа кѣзѣ сѣѣ Полонiа. Маѣ
 мѣлатъ statорничiе доbandi Прѡсиа дѣпѣ че се зпi кѣ
 Електоратѣла Brandенѣргѣлаѣ. Електорѣла Фридерик
 Вiлхелм чед mare, ла 1640, адѣбогѣ цѣрѣ ши кѣщигѣ
 ши сѣверанитате. Фiѣла сѣѣ Фридерик лѣѣ titѣла de
 реѣе, ши Прѡсиа а ѣнченѣт а фiгѣра ка регат de sine.
 Фридерик Вiлхелм I, ла 1713, а фост зп mare еко-
 ном; мѣрi ши ел Прѡсиа кѣ цѣрѣ поѣѣ, ши дѣпѣ
 moартеа са, ла 1740, лѣѣ фiѣлаѣ сѣѣ Фредерик II
 банѣ мѣлаѣ ши о armie bine disciplinatъ. Ачест реѣе,
 ѣн timpѣла гѣвернѣлаѣ сѣѣ de 24 анѣ, prin рѣсвоае кѣ
 пѣтерiле Еѣронi ѣntinсе хотарѣле Прѡсиеѣ, ши prin
 леѣѣ ѣнцеленте, prin indѣstrie, neгоу, арте ши щiинѣе
 о рѣдикъ ла о пѣтере фоарте ѣнsemнатъ. А фост кѣ-
 раѣios ши порокос ѣн рѣсвоае; дар mare ка реѣент
 ши татъ ал сѣпѣшилор сѣѣ. Сѣѣ сѣкчесорѣла сѣѣ Фре-
 дерик Вiлхелм II iсѣѣкни револѣѣѣа франѣезѣ.

Регатъа Франци.

1n Франца, дъпъ despotъа Лъдовик XI, domnirъ
 Карол VIII, аа 1483, ши Лъдовик XII, каре s'a zis
 tatъ аа попъаааааа, аа 1498. Amândoi ачещя се an-
 semnarъ prin нище espediций nenорочите, че аъ antre-
 prins 1n Italia спре а dovândi оаре-каре аокърї. Реце-
 ле Францискъ I, аа 1515, пъртъ патръ ръсвоае задарни-
 че къ Карол V импъратъа Церманii. Гъвернъа аа се
 ansemneазъ маї мхат pentръ къ 1n тiмнъа ачеста а
 1нчепът гхстъа фрѣмоасей атератърї 1n Франца. Din
 треї фїй аї сѣї каре domnirъ дъпъ dmsъа, Франчи-
 скъ II ши Карол IX, ера преа тiнерї спре а гъверна
 регатъа 1нтр'ън тiмн канд реформаця бисеричї а про-
 дъс о фервере де обще 1n дъхърї. Domniле лор
 аъ fost 1n шир де ръсвоае неконтените, че Франце-
 зii католичї пъртаръ 1mprotiva Французилор каре 1м-
 врьцимасеръ доктрина ааї Калвин, ши каре 1n вътае
 де жок. се пъмеа Хъгноци. Дар адевърата причинъ
 ера rivalitatea 1нтре челе доъ маї стръахчите fami-
 лиї din Франца, а Бървонилор каре ера къпетенia
 partideї Хъгноцилор, ши а Lotаринциї каре ера къпе-
 тенia partideї католичилор. Дъпъ о паче викаеанъ
 че s'a fost 1нкеаt 1нтре ачесте доъ partide, се фор-
 мъ де католичї 1н комплот 1mprotiva Хъгноцилор,
 ши 1n noantea сфнтъааї Бартоломей, аа 1572, се мъ-
 челъриръ о мхациме dintръши 1n Paris ши 1n аalte
 ораше. Карол мъринд де мхцире ши кыре, аї хртъ
 аа 1574, Хенрик III, каре фъсесе маї тiнхъ реце 1n
 Polonia. Ачеста, 1нiндъзе къ Хъгноци спре а смерї

semeция католичѣлор, фѣ оторит де зп кѣлѣгѣр фа-
 natik. Дзпѣ d'nsъа се зркѣ пе трон Хѣгnotъа Хен-
 rik IV, ла 1589, шѣ кѣ d'nsъа мчепѣ dinastia Бѣр-
 boniлор. Ел мѣврѣдѣшѣнд католичѣismъа, шѣ prin
 ediktъа дела Nantes d'nd Хѣгnotѣлор дрентѣрѣ де о
 потрѣвѣ кѣ католичѣ, pestatorнѣчѣ пачеа шѣ лѣнѣдѣа.
 Гѣвернѣа сѣѣ а фост дрент шѣ бл'nd, шѣ ла тоате
 лѣкрѣрѣле сале pentрѣ ферѣчѣреа Францѣ а фост ажѣ-
 tat де министрѣа сѣѣ Sъаl. К'nd Хенрик се м'ndelet-
 нѣчеа кѣ планѣа де а префаче Европа м'тр'о репѣ-
 блѣкѣ де state конфедерате, фѣ асасинат де фанати-
 кѣа Раваѣлак. Лѣлѣ мѣ сѣкчедѣ, ла 1610, фѣлѣ сѣѣ
 Лѣдовѣк XIII, мѣ времеа кѣрѣѣа vestѣтѣа Kardinal Риш-
 lѣо, пѣртѣ к'рна statъахѣ. Ачест mare om де stat
 сдровѣ semeция Хѣгnotѣлор, рѣнѣ дела повѣлѣ дрентѣрѣ
 шѣ прѣвлѣдѣе, шѣ м'ntemeie пѣтереа абсолѣтѣ мѣ Францѣ.
 Пе л'нгѣ аalte м'ntokмѣрѣ фолоситоаре кѣ каре а м-
 datorат Францѣ, а дат ажѣтор протестанѣлор дѣн Цѣр-
 mania м'протѣва католичѣлор мѣ рѣсвоѣѣа де 30
 anѣ, дзпѣ каре prin пачеа Bestфалѣкѣ Францѣ довм-
 дѣ локѣрѣ дѣн Цѣрmania. Мѣ тимпѣа пѣврѣснѣчѣеѣ лѣлѣ
 Лѣдовѣк XIV, ла 1643, повѣлѣ, прѣнтр'ън рѣсвоѣѣ чѣ-
 вѣл пѣмѣт л а ф р о н д, врѣрѣ сѣѣшѣ редовм'ndeаскѣ
 дрентѣрѣле пердѣте; дар Kardinalъа Mazarin, mini-
 strъа чѣл дѣнтѣѣ, шѣ маѣ тѣрзѣѣ Лѣдовѣк XIV, ле
 арѣтѣ кѣ тоатѣ пѣтереа лор а трекѣт ла реѣдѣе. Лѣ-
 довѣк XIV domнѣ 62 anѣ, шѣ мѣ тимпѣа гѣвернѣлѣлѣ
 сѣѣ мѣрѣ Францѣ prin адѣогаре де цѣрѣ мѣ рѣсвоас-
 ле че а пѣртат кѣ Авstria, Spania, Angѣlѣа шѣ Оланда.
 Цѣнералѣ vestiцѣлѣ, оamenѣ де stat м'nsемнацѣлѣ, лѣтерацѣлѣ,
 поецѣлѣ шѣ артѣстѣлѣ plainѣ де talente, фѣкѣрѣ веакѣа лѣлѣ

ънѣа din челе маї стрѣлѣчїте ши маї вестїте . Дар ла вѣтрѣнеце кѣзѣнд ла вїготерїе ши ревокѣнд edїктѣа de Nantes, а sїdїт sѣтѣ de мїѣ famїlїї de protestanцї ка сѣ на лѣмеа ѣн кап ; кѣтре ачeasta ла моартеа са лѣсѣ ши о datorїе а statѣлѣї de 2500 мїлїoane лївре . Лѣї ѣ ѣрмѣ стрѣнепотѣа сѣѣ Лѣдовїк XV ла 1715 . Ын тїмпѣа гѣбернѣлѣї ачestѣа Франца а пердѣт мѣлат din база полїтїкѣ че абеа ѣн Езропа . Пе de о парте армеле францеze ѣн рѣсвоаеле ѣнде аѣ фост ѣнтре-вѣїнцате аѣ фѣкѣт пѣїїнѣ исправѣ ; пе de алта кѣртеа регалѣ прїн лѣксѣа ши desфрѣнтрїле sale s'a demoralizat кѣ totѣа . Мѣрїнд Лѣдовїк XV ла 1774, лѣсѣ Франца ѣн deskreditѣа Езропї , ши кѣтре ачeasta ѣмповѣратѣ кѣ о datorїе а statѣлѣї de 4000 мїлїoane лївре . Sѣѣ sѣкчесорѣа сѣѣ Лѣдовїк XVI се ѣнчепѣ револѣїцїа францеzѣ .

Italia ; Statele de aci .

Ын Italia, Дѣкатѣа Savoї ши Piemontѣа s'a рѣdїkat ла rang de регат сѣѣ пѣмїре de Sardinia .— Дѣкатѣа Parma ши Пиаченца s'a dat famїlїї Фарнеze .— Дѣкатѣа Toscana s'a рѣdїkat ла rang de mare Дѣкат, ши s'a dat лѣї Франчїскѣ I вѣрвѣтѣа Марїї Терезїї кѣ дрептѣа de sekѣndоcенїтѣрѣ .— Дѣкатѣа Мїланѣлѣї ши Mantѣа а кѣзѣт ѣн стѣпнїреа Австрїї .— Папї ѣши маї мѣрїрѣ statѣа лор кѣ ѣїнѣтѣа Болoгna, Анкона, Ферара, Ravenna ши Ървїно . — Регѣтѣа Неаполѣлѣї ши ал амѣндѣрора Sicїlїїлор се лѣѣ дела Австрїа ши се dete Spanїї . — Репѣлїчеле Ценова ши Venecїa пердѣрѣ din ѣмпортанца негоцѣлѣї лор, дѣпѣ че се de-

скопери дрѣмъла ла Indiї пе ла капъла Афричи. Венеция а маї пердѣт ши мѣлате локърї динафаръ, пе каре і ле аѣ рѣнит Търчи Osmanї.

Регатъла Spanii.

Дѣпъ че импѣратъла Карол V а авдикат ла 1556, Spania кѣ Америка, кѣ цѣриле де жос ши кѣ Неаполъла аѣ рѣмъс мощенире фїзлѣи съѣ Филип II. Despotismъла ши fanaticismъла съѣ петрѣ релиѣия католикъ а дат причинъ цѣрилор де жос съ се револтезе, ан кѣт Дѣка де Алба кѣ toate tiraniile sale n'a fost ан stare де а ле съпъне. Филип фѣкѣ о флотъ нѣмероасъ нѣмитъ невѣрѣитъ ка съ копринъ Англїа. Expediѣия ачѣаста n'a isбуtit; statъла s'a рѣинат, ан кѣт Spania, кѣ toate богъѣиіле sale din Mexiko ши Перѣ, ера съракъ. Intreg гѣбернъла лѣї Филип се имсѣнеазъ нѣмаї кѣ о исправъ, кѣ коприндѣреа регатълѣи Португалїи. Реѣеле Филип III, каре ѣ трѣтъ ла 1598, ка кѣм Spania n'ар фї пердѣт destѣи лѣкѣиторї ан рѣсвоаеле татълѣи съѣ ши prin колонизаѣия Америци, импїнс де fanaticism релиѣиос а гонит din statъла съѣ маї ан milion де Маърї, рѣмъшицъ din веки Аравї. Съкчесоръла съѣ Филип IV, ла 1621, пердѣ Португалїа, каре ши довинди libertatea. Карол II мѣринд ла 1700 фѣрѣ мощениторї, Лѣдовїк XIV реѣеле Франѣи мїжлочи ка непотъла съѣ Филип V де Бѣрбон съ копринъ тронъла Spanii. Prin рѣдїреа кѣ Франѣа ши prin порочїреа че а авѣт де оаре-каре ministri destоїничї, Spania се маї рѣдикъ пѣѣинтел; dar n'a маї мѣстѣт ажънѣе ничї о датъ ла флоареа ши пѣтереа веке.

Регатѣа Португаліі.

Регатѣа Португаліі, прин комерчѣа кѣ Indiіае, прин posesiіае saae in Asia ші Амеріка, ші прин гѣбернѣа чед in dependent аа реѣелѣѣ Emanѣа чед mare, каре domni аа 1495, devenise bogat, иѣтерник ші insemnat. Дар маі тѣрзиѣ слѣби, ші кѣзѣ интр'о инѣадѣшаадѣ atat de mare, in кат Филип II реѣеле Spanii аа копринсе dinпрезѣнѣ кѣ toate ѣѣрїае че атѣрна de дѣнса. In тимѣа kind жѣгѣа spaniola апѣса пе Портуѣезї in patria лор, in рѣсвоаеле челе пенорочїте а ле дѣї Филип II, ші аае сѣкчесорїлор сѣї, фѣрѣ атакаѣї ка ниѣе сѣнѣшї spaniolї; комерчѣа лї s'а strikat, ші posesiіае din Asia ші Амеріка лї s'аѣ рѣмит чеа маі mare парте. Inсѣршит Портуѣезї принтр'о револаѣїе скѣпарѣ de жѣгѣа Spanii, ші иѣсерѣ пе трон фамїліа Браганѣа, аа 1640. Дѣпѣ ачеастѣ револаѣїе порочїтѣ Португалїа инченѣ а принде иѣтерї; дар in прївїреа комерчѣаѣї атѣрна de Angli. Сѣе реѣеле Iosїф Emanoїа, аа 1750, инфлорї мареле ministѣрѣ Помбал. Ачеста десроби комерчѣа Португалїі, ининсе ші спрїжїни дрентѣрїае statѣаѣї, рїдїкѣ лїтератѣра портуѣезѣ, реформѣ statѣа militar ші лѣсѣ in нѣме mare пентрѣ toate инѣзѣнѣтѣѣрїае кѣ каре а индатопат patria sa. Дѣпѣ Помбал Португалїа нар инченѣ а слѣби.

Регатъа Англіи, сѣ а д марі Британиі.

Хенрик VII рецелє Англіи, ла 1489, зні prin кѣ-
 съторіє amandoъ partidele карє pretindea тронъа, ші
 mpъчѣхі рѣсвоѣла чівіа карє а непорочіт Англіа мѣат
 timp. Хенрик VIII фіѣла сѣѣ, ла 1509, а фост зп
 prinц капричios, карє 'шї а skimbat prinчипеле по-
 литичє ші чєлє вiserичєщї, прекъзм 'шї а skimbat мѣє-
 ріале. Маї mpъѣ а фост зп zelos апърѣтор а д вiser-
 річі romane; дар дѣпъ чє Папа п'а voit а д despър-
 ци de о nebastъ pentрѣ ка сѣ ѣа пе алта, ші ла ші
 anatematizat, а приимит реформація, с'а desrinat de
 вiserика romanъ, а desfiiнцат кѣлѣгърія, а лѣат ве-
 нитѣріале мѣнѣстipидор, ші с'а декларат пе sine de кѣ-
 петєніє а вiserічі англиканє. Сѣѣ фіѣла сѣѣ Edward VI,
 ла 1547, вiserика англиканъ приими о organizie statop-
 никъ кѣ толєранцѣ кѣтре чєф de алтє вiserічї. Ел
 prin testament лѣсase тронъа nepoateї сале Ioana Греї;
 дар сорѣса Maria, карє ера о католикъ фанатикъ, prin
 интригї isъxti спре а се рекъноашє ea de реѣинъ, ла 1553.
 Новіа Ioana Греї кѣ тоатъ famіліа са фѣ осндитъ
 ла moarte, ші protestantismъа а фост gonit кѣ mare
 зрѣіє. Дѣпъ dmsa се sxi m трон, ла 1558, сорѣса чєа
 vitрегъ Elisabeta, карє кѣ toate слѣвичѣнїле феме-
 ещї, кѣ toate кѣалитѣцїале individъале, prin гѣвернъа
 сѣѣ чєл mpелєnt ші порочіт, а пѣс темєѣ ла мѣри-
 реа ші пѣтереа Англіи. Фїинд-кѣ Maria Stuart реѣи-
 на Скоцїи авєа мѣацї partizanї mpре католичї Англіи,
 кнд ачєаста gonитъ de protestанцї Скоцїанї, а фѣѣит
 m London, Elisabeta о mkise ші о осндї ла moarte.

Дзпъ Elisabeta пе тронъа Англии се сѣи ла 1603 Јаков I реџеле Скоџии, каре џинд Скоџиа кѣ Англиа ши Ирланда, пѣми регатъа ачеста ал Мари-Британиѣ. Јаков а фост џн mare апърџтор ал католичисмъаѣ сѣѣт а кѣрѣиа маскѣ ши аскѣндеа despotismъа сѣѣ; ши де ачееа pentрѣ кѣ ел пѣ грѣбеа а импани доринџа католичилор, ачещиа повѣџиџи де лезѣџиџи фѣкѣрѣ џн комплот, пѣмит ал прафѣаѣ де пѣшкѣ, спре а спѣлбера џн вѣнт пе реџеле ши кѣ камера де сѣс а парламентъаѣ; спре порочире комплотъа се descoперѣ маѣ nainte. Фѣаа лѣи Јаков, Карол I, каре domni ла 1625, џкѣ ера аплекат спре католичисм ши despotism. Ел џкѣсе парламентъа ши пѣ'а deskise 11 аѣ. Англиа ши Скоџиа фербеа де nemѣаџѣмире. Карол адѣпъ парламентъа; дар дзпъ че католичѣ дѣн Ирланда прѣн џѣреа лѣи Карол а оморѣ пе protestанџи, ѣсѣкѣнѣ о револѣџѣе грозавѣ. џенералъа Кромвел се пѣсе џн фрѣнтеа партидеѣ импрѣџитѣоре реџелѣи. Карол фѣџи џн Скоџиа, дар фѣ прѣнс ши дат парламентъаѣ. Врѣнд сѣ фѣгѣ адоа оарѣ џн Франџа, нарѣши фѣ прѣнс, жѣдекат де парламент ши dekapitat. Атѣнџи Англиа се фѣкѣ репѣблѣкѣ. Кромвел domni ка протектор ал репѣблѣчи, кѣ пѣтере nemѣрџинѣтѣ, ши џн времеа гѣверѣнъаѣ сѣѣ, прѣн актъа де navigaџие, пѣсе temeѣ ла domnia британѣкѣ пе мѣрѣ ши океане. Фѣаа сѣѣ Рѣхард Кромвел domni пѣџѣн џн ачестѣ кѣалѣтате. Скоџиани, прѣн џенералъа Monk, пѣсерѣ џн трон, ла 1660, пе Карол II фѣаа dekapitatъаѣ Карол I. Ачеста ка ши татъа сѣѣ а фост аплекат ла католичисм ши despotism. Парламентъа прѣн ниџе акте пѣблѣче асѣгѣрѣ либертатеа релиџѣоасѣ ши

чеа персоналъ . Иаков II фрателе съѣ, ла 1685, кѣл-
 kind актѣа либертѣци релиѣиозе, фѣ silit съ фѣгѣ
 ѣн Франца . Англи ла 1689 киетарѣ ла трон пе ѣи-
 периле съѣ Вилхелм III de Orania, Statѣderѣа Олап-
 ди, съѣ каре се pestatorниѣи векаа konstitѣуѣе а Англи
 ши се ѣntemeе банка Londonѣаѣѣ . Дѣпѣ Anna фѣй-
 ка лѣѣ Иаков II, ла 1702, съѣ каре Англи дѣн рѣсвоѣѣа
 кѣ Франца копринсерѣ Цѣбраалтарѣа ши Минорка, се
 ѣркѣ ѣн трон Георѣие I Електорѣа Хановри ла 1715 .
 Съѣт аѣеста statѣа доѣнди пѣтере ѣн лѣѣѣтрѣ, ши ѣн-
 флаѣиѣѣ ѣн требѣле политѣе а ле Еѣропи . Георѣие
 II, ла 1727, се аместѣкѣ кѣ порочѣре ѣн рѣсвоаеле Е-
 ѣропи, кѣмпаниа англо-indianѣ доѣнди дрент де а
 спекѣа India, ши ѣенералѣа еѣ Клив ѣntemeе donnia
 британѣкѣ ла Ганѣ . Георѣие III, ла 1763, ѣн рѣсвоѣѣа
 кѣ Франца ши Spania доѣнди Kanada, Флорѣда ши
 аалте ѣнѣале ѣн Амерѣика, ши Senegambia ѣн Африка .
 Съѣ дѣнсаа statee ѣnite дѣн Амерѣика ѣнѣ доѣндѣрѣ
 neatрнарѣа .

Statee ѣnite дѣн Амерѣика .

ѣн Амерѣика sentemтроналъ се ѣntemeарѣ де тим-
 пѣриѣ мѣале колонѣѣ; де Spaniolѣ се ѣntemeѣе Флорѣ-
 да, де Франѣезѣ Kanada, ши де Англи Birѣinia,
 Pensilvania, Каролѣна ши аалте . Англи копринсерѣ
 кѣ тимпѣа колонѣѣе франѣезе ши spaniоле ми ле ад-
 ministra ка пе а ле лор . Аѣесте колонѣѣ ѣн скѣрт
 тимп, prin ѣндѣстрие ши негоѣ, ажѣнсерѣ ла о богѣ-
 ѣе ми пѣтере ѣnsemnatѣ . Англия, спре а се фолоси
 маѣ вѣне де дѣнсеае, ѣнтр'одѣсе аѣи о ноѣѣ sistemѣ де

taksaċie ши монопола чѣаѣаѣѣ. Колонііае се револтаръ импротива ачестор мѣсѣрї тїраніче; Англіа ши лок де а ле аскѣта плинѣеріае блокѣ портѣа дела Boston. Атѣнѣї 13 провинѣїї ла 1776 се деклараръ де неатїрнате. Ши тимпѣа кинд ѣенералѣа лор Basington пѣрта ши рѣсвоѣѣ defensiv шицелент, Франклин кѣѣта ши Еѣропа аліаѣїї нентрѣ лїбертатеа патриї саае. Франѣа ши Spania се аліаръ кѣ провинѣїіае амерїкане, ши Англіа се възѣ силїтѣ а рекѣноаще неатїрнарѣа лор прїн пачѣа че с'а шикиѣат ши Paris ла 1783. Кѣ ачѣастѣ конфедераѣїе де state репѣвлікане се шиїрѣ кѣ тимпѣа ши ааѣе провинѣїї амерїкане.

Цѣріае де жос, саѣ Оланда ши Белѣїа.

Цѣріае де жос, каре аѣѣѣїї се нѣмеск Оланда ши Белѣїа, аѣ фост ши векиѣе пропїетате а Дѣѣлор де Бѣргѣндїа. Ачесте цѣрї кѣ тимпѣа с'аѣ адѣогат ла каса Австрїї. Кинд Карол V импѣратѣа Цѣрманїї ши реѣеле Spanii а импѣрїїт stateле саае шиѣре фрателе ши фїѣа сѣѣ, цѣріае де жос с'аѣ дат Spanii. Фїїнд кѣ реформаѣїа с'а шиѣнї ши шиѣр'ачесте цѣрї, Фїліп II реѣеле Spanii, прїн despoticismѣа сѣѣ ши крѣзїтѣа Дѣѣелѣїї де Алба, вреа сѣ ле рѣѣеаскѣ атїт лїбертатеа релиѣїоасѣ кїт ши чѣа чївїлѣ. Атѣнѣї шианте провинѣїїт маї дешире мїазѣ ноанте шикегаръ о шиїре шиѣре sine, ка кѣ армеле ши мїнѣ сѣ шиї апере лїбертатеа. Еле фѣрѣ аѣѣтате ши де Англіа ши де ааѣе state protestante. Spania шиїѣ кѣ дїнсеае ши рѣсвоѣѣ де 80 ані, фѣрѣ сѣ фолосѣаскѣ чева, шиїнѣ кинд пачѣа Bestфалїкѣ ле асїгѣрѣ неатїрнарѣа. Ачесте провинѣїїт шиїте, каре дѣїнѣ о провинѣїе с'аѣ шиїт Оланда, кон-

stitate în републікъ кѣ зп Statşder, saş administra-
tor în канѣа тревѣлор, се тnsemнаръ шѣ се тнвогъци-
рѣ prin navigația лор, prin industria, комерчѣа шѣ
коприндерѣа че фѣкърѣ ла Indiş шѣ тп Амерѣа. —
Челе-лаате провинциѣ а ле цѣрилор de жос, каре нѣ се
револтарѣ, рѣмасерѣ kredinçioase Spanii, пѣнѣ кѣнд
трекърѣ ла casa Austrii сѣв пѣмѣре de Белѣа.

Peratşa Danimarçii şii Norveçii.

Тп Еуропа sentemprionalъ peratele Danimarca,
Sveçia şii Norveçia авѣа о dispoziție natşралъ de a-
deveni пе зскат шѣ пе mare аша de пѣтерниче ка шѣ
Anglia; dar desgrinareа лор ле тnpiedекъ, шѣ цело-
zia шѣ връжтѣшиѣле вѣтѣмарѣ ферѣчѣреа фѣе-кѣрѣта
din ачесте state. Дѣнѣ че Sveçia рѣнсе зпѣреа дела
Kadmar, Danimarca рѣмасе пѣмаѣ кѣ Norveçia. Фри-
дерѣк I, ла 1523, dete релѣциѣ еванѣелѣче депѣлѣнѣ ли-
бертате de а се тntinde тп амѣндоѣ peratele. Кри-
stian IV, ла 1588, нѣ фѣ порочѣт тп рѣсвоѣла de 30 анѣ
тпprotiva католичѣлор; dar тѣри пѣтереа павалъ, шѣ
Dani тчепърѣ а лѣа парте ла комерчѣа Indiilor о-
rientale. Лѣѣ Фредерѣк III, ла 1648, statele peratşлзѣ
тѣ deterѣ лѣѣ шѣ сѣкчесорѣлор лѣѣ аѣторпitate немѣрѣѣ-
нѣтѣ шѣ proprietate мошѣнѣтоаре асѣпра короани.
Supre порочѣре нѣчѣ зпѣла din реѣѣ п'а фѣкѣт авѣз кѣ
ачѣастѣ пѣтере mare. Фредерѣк IV, ла 1699, се тп-
semнѣ prin ашезѣmintele sale че а фѣкѣт тп Indiile
orientale, pentрѣ тнтоарчереа ла крещѣнѣтате а поуз-
лѣлор idolatri. Маѣ мѣлат тнсѣ декѣт тоѣѣ с'а стрѣ-
лѣчѣт Фредерѣк V, ла 1746. Ачеста фѣ ажѣtat тп гѣ-
вернѣла сѣѣ de kontele Bernstorff ministrşла сѣѣ, каре

фѣкъ ка Danimarcka съ се ridиче ла о пѣтере insem-
natъ prin navigația ши комерчѣла съѣ, prin arte,
științe ши prin legislația sa.

Р е г а т ѣ л С ѣ ц и и .

Sveția skъtърnd жѣгѣла Danimarci, ла 1521 dete
koroana лѣи Гѣstav din familia Basa. Acest mare
prinț introdъse in Sveția religia еванѣеликъ, фѣкъ
peratѣла пѣтерник, тл апѣрѣ импротѣва врѣжмашилор
streinї, ши desъврши konstituția din лѣхнтрѣ а sta-
тѣлѣи. Dar чел маї mare реѣе ал Sveциї а фост Гѣ-
stav Adолф, ла 1611. Acesta тѣлѣѣ kreditѣла Sveциї
in Европа. Дѣпѣ че isпрѣви кѣ порочѣре рѣсвоѣла
кѣ Polonia ши Pusia, пѣтрѣнсе in Цermania спре а
апѣра не protestанѣи коррелиционари сѣи. Кѣ toate
кѣ ел шиї пердѣ вѣаѣа in вѣтѣла дела Лѣѣен; dar
канѣеларѣла Oksenstierna administрѣ statѣла, ши ѣене-
ралї sveциї ѣрмарѣ рѣсвоѣла пѣпѣ тл isпрѣвѣрѣ кѣ по-
рочѣре. Kristina фїїка лѣи Гѣstav Adолф, ла 1632, а
фост о prinѣесѣ фоарте тѣвѣѣатѣ; dar фїїнд де тѣн
karakter nestatorник ши канрїѣios, лѣсѣ koroana, се
фѣкъ католикѣ ши се дѣсе ла Roma. Реѣеле чел маї
estraordinar ал Sveциї а фост Карол XII, ла 1697. A-
честа in virstѣ де 18 anї вѣтѣ Danimarcka ши о silї
сѣ се трагѣ din аliанѣа са кѣ Pusia ши Polonia; ла
Nарва вѣтѣ не Petрѣ чел mare импѣратѣла Pusiѣи,
inтрѣ vїрѣitor in Polonia, ши мїжлочи ка сѣ се алѣа-
гѣ реѣе Stanisлаѣ Lesѣinski. De аїѣи се intoарсе тѣр
in Pusia, маї вѣтѣ odatѣ не Petрѣ чел mare ши пѣ-
трѣнсе пѣпѣ ла Smolensk. Dar ла Пѣлтава се vїрѣи
кѣ desъвршѣре де Pusiї, ши фѣѣи ла Bender сѣв про-

тектіе търчѣскиъ . Дѣпъ чинчі ані се intoarсе in patria sa , unde да влокареа знеї четъциі din Norvegia фъ импѣшкат . Дѣпъ дѣнсада Швеція ичепъ а слъби ; и тоате рѣсвоаеле че а авѣт кѣ Рѣсія а пердѣт tot d'а-зна цѣрї шї докѣрї .

Регатъд Пoлoниї; рѣинареа дѣї .

Ип веакъд 16-леа стингандѣсе фамиліа Jageloniдор, че а domnit пѣпъ атѣнчі ип Пoлoниа , регатъд ачеста deveni електив . Aristократіа мѣрѣинеа tot маї мѣлт аѣторитатеа регалъ , шї прінтр'ачеаста слъбеа statъд шї импѣлаѣса имперекериле . Итребѣинѣанд дрептѣд ачеста да чел din тѣѣ прїдеж , абѣа ип зече дѣнї а алес пе Хенрик III прінѣдъд франѣез , каре ипсѣд лѣсѣд короана Пoлoниї пентрѣ а Франѣїї . Ип докъд дѣї Хенрик се алесе да 1575 Шефан Баторї прінѣдъд Трансилванїї , каре вѣтѣ пе Тѣрчї шї пе Татарї , шї фѣкѣ мѣлте ипѣзпѣтѣѣирї пентрѣ фѣрїчїреа Пoлoниї . Дѣпъ Шефан Баторї нїчі зп реѣе ал ачестѣї stat пѣ с'а ипsemnat маї мѣлт декѣт Ioan Sobieski , да 1674 . Ачеста вѣтѣ ип доѣ рѣндѣрї пе Тѣрчї , шї алергѣ спре мѣнтѣїреа Виенї , кѣнд ера влокатѣ де дѣнши . Дѣпъ Sobieski дої електорї аї Saksonii аѣ fost пе рѣнд реѣї ип Пoлoниа . Чел динтѣѣд Аѣгѣст II , да 1697 , а fost sicut de Карoл XII реѣеле Швеѣїї де а да короана дѣї Stanisлаѣд Lesѣinski ; dar, дѣпъ че Карoл се вїрѣї да Пѣлтава , o репїїми . Stanisлаѣд а fost sicut a се мѣлаѣѣми кѣ тїтаѣа де реѣе шї кѣ Дѣкатѣд Lotаринѣїї , че Франѣя аї dete пе вїаѣѣ . Дѣї Аѣгѣст II аї сѣкчедѣ Аѣгѣст III , да 1733 , фїѣд сѣѣ . Амѣндої реѣї ачѣнїа din фамиліа електоралѣ а Saksonii пѣ пѣтѣрѣ импѣїї-

ца ии peratъа лор фолоситоареле проикте че фъкъръ pentръ феричіреа лѣи. Ахторитатеа ши пѣтереа лор ера фоарте микъ ши мърѣинитъ . Dietеле маї tot d'ахна се рипінеа фъръ сѣ фи хотърѣт чева . Новлеца, каре дин презнѣ кѣ клеръа чел иналт авса тоатъ пѣтереа, ера пезнитъ ши гата аfache тървърърї . Либертатеа ачещїї новлеце се пѣтеа зиче кѣ este o slobozenie фъръ хотар де а тървѣра ши де а пѣстїи patria фъръ фрїкъ де педѣансѣ . Ии тїмпъа ачестор доѣ гѣверне, disidenцілор , адїкъ мѣдѣларїлор вїсерїчі protestante ши гречещї , лї s'аѣ рѣнит де кѣтре новлеца ши клеръа католик , веکیلе дрепѣрї ши привїлецеде, ши прїнтр'ачеаста s'а dat прїчїнѣ ла челе маї марї десгїнърї ши nenорочїрї . Сѣѣ Stanisлаѣ Pонїатовскї, ла 1764, тѣрвѣрѣїле че їзвѣкнїрѣ амерїнцарѣ Полонїї о рѣїнѣ totalѣ . Се фъкъръ партиде ии иипротива алтора, ши претенциїле де спрїжїнеа кѣ мнѣ арматѣ; пѣстїїїле ши крѣзимїле се сѣѣрїша фѣрѣ вре о фрїкъ . Ии сѣрїшїт ии пѣрѣтѣаса Рѣсїї, рецеде Прѣсїї ши ии пѣрѣтѣаса Ахстрїї, дѣпѣ че черкарѣ ии задар прїн оарекаре скїмвѣрї ии констїтѣїе а тѣмѣдѣї тѣрвѣрѣїле ши nenорочїїїле челе nenрѣкѣрmate, ла 1772 хотърѣрѣ сѣ ии парѣцѣ Полонїа, лѣїнд фїекаре дин провинциїле еї . Нѣ треку мѣлат, ши дѣпѣ ачѣастѣ ии тѣна ии пѣрѣїїре, се маї фѣкѣ ии тре пѣтерїле ачеле ши а доа, ши а треа ии пѣрѣїїре, ла 1793 ши ла 1795, ши Полонїа фѣ ии деарсѣ дин пѣмѣрѣа stateлор Ехронї .

Ии пѣрѣїїа Рѣсїї .

Ии Рѣсїа, Basїлѣї фїѣа desнотѣлѣї Ivan-Basїліовїчї, лелѣдѣ пѣмїреа де mare Дѣче ал Рѣсїї ла 1505, ши

азъ titлу de Цар . Ivan Basilevici II, нѣмит ши Гроз-
 ноі, ла 1534, а авѣт ѣн рѣсвоѣ дѣнѣ кѣ тоѣ вѣчині
 Рѣсїи ѣн Еѣропа ши ѣн Asia: кѣ Литѣанїа , кѣ Поло-
 нїа, Швеѣїа кѣ Татари ши кѣ Монголі . Tot ел а ко-
 прїнс Астраханѣ ши Siberia, ши ле а ѣнтрѣнат кѣ Рѣсїа.
 Кѣ сѣкѣсоруѣл сѣѣ Феодор се їспрѣви dinastia дѣї
 Рѣрїк . ѣн тїмѣѣл ачеста а їсѣѣкнїт ѣн Рѣсїа о анар-
 хїе де 15 ані . Швеѣї , Полонї ши алуї вѣчинї сѣпѣ-
 рарѣ Рѣсїа кѣ mare пердепе де ѣѣрї . Супе а нотолї
 тѣрѣѣрїїле дїн дѣѣнтрѣ ши а да statѣлѣї пѣтере дїн
 афарѣ , Рѣшї ла 1613 сѣїрѣ ѣн трон пе Mїхаїл Фео-
 доровїчї Романов, фїѣл Mїтрополїтѣлѣї дела Postov,
 кѣ каре се ѣнченѣ о dinastїе ноѣѣ . Чеї дїн тѣѣ ѣарї
 дїн dinastia чеа ноѣѣ нѣ се ѣнsemнарѣ кѣ чева deo-
 себіт; кѣ атїт маї мѣлѣ Рѣсїа а трас прївїрѣа Еѣропї,
 кѣнд ла 1689 пе тронѣл еї с'а свїт Петрѣ I нѣмит ѣел
 mare, ѣн прїнѣ ѣнзестрат кѣ talente estраордїнаре,
 ши дѣрѣїт кѣ о пѣтере рарѣ, ши каре кѣ тоатѣ дреп-
 татѣа се нѣмеще адеѣѣратѣл креатор ал монархїї рѣ-
 сѣїї . Дѣпѣ че нїмїчї пе Стрелїцїї, каста ачѣа де
 мїліцїе дѣрѣѣ , каре се ѣмпротївѣа ла тоате рефор-
 меле сале ѣеле мѣнтѣїтоаре , ажѣтат де фаворїцїї сѣї
 Лефорп ши Менѣїкоф , дѣте statѣлѣї о формѣ ноѣѣ
 прїн ѣнкѣѣражарѣа їндѣстриї , а навїгацїї ши а комер-
 чѣлѣї , прїн протекїїа артелор ши а ѣїїнѣелор,
 ши прїн tot феѣлѣ де їнстїтѣїїї ши ашеѣѣмїнте фо-
 лосїтоаре . Ел нѣ нѣмаї адѣсе мѣлѣїїме де streїнї пен-
 трѣ ѣнпайнтарѣа кѣлѣѣрѣї ши а ѣївїлізацїї ѣн Рѣсїа , ѣї
 ши сїнѣѣр ѣнтрѣпрїнсе кѣлѣїторїї ѣн Еѣропа супе а а-
 дѣна їдеї ши кѣнотїїнѣ сѣнѣїтоасе ши а ле сѣдї ѣн
 statѣлѣ сѣѣ . Zїдї Петерсѣѣргѣл ши Kronstatѣл , пе ас-

кърпале копринсе дела Szezia, ши пе каре ле а м-
 тръпат къ Рѣсія; дела Persianї копринсе Дербентъа
 ши дела Търчи Азофъа; ши дъпъ ачѣаста Senatъа, Si-
 nodъа ши tot попъаъа аа прокламъ мпърпат а тоатъ
 Рѣсія. Ахї мсѣкчедъ ла 1725 неbastъ-са Екатерина,
 със каре Менчикофъ пъртъ кърпа требилор statъахї п-
 нъ ла шоартѣа еї tot м дъхъа дхї Петръ. Ърмътоа-
 реле гъберне аа дхї Петръ II ла 1727, Anna ла 1730,
 Ivan III ши Elisabetha ла 1740 аѣ фост маї пъѣин м-
 semnate: фаворїѣи лор аѣ авѣт о инфлѣинѣъ вѣтъ-
 мътоаре асѣпра требилор пъѣлїче. Дъпъ Elisabetha
 се сѣи м трон Петръ III ла 1762. Ачѣаста врѣ прїн оа-
 рекаре реформе съ мѣвѣнѣтъѣеze statъа; дар мѣсѣ-
 рїле челехѣѣї че а дхат мпротїва клеръахї ши а Маг-
 наѣилор мпърѣѣї, кърпе ачѣаста ши чертеле мпре
 дѣнса ши неbastъ-са, аѣ дат прїчїнъ ка сѣ'а detro-
 neze; ши дѣнъ шоартѣа дхї ла 1762 дхъ кърпа sta-
 тъахї вѣдъѣва са Екатерина II. Дъхъа чед пѣтернїк ши
 кѣлїват аа мпърѣтесї ачѣѣїа, прїн институтїле ши
 ашезъмїтеле дїн лѣхнтрѣ ши прїн пѣтрѣнѣътоаре-
 ле мѣсѣрї дїн афаръ, а адѣс Рѣсія ла ачѣа мпѣлѣї-
 ме ши ла ачѣа инфлѣинѣъ мпревїле полїтїче а ле Ез-
 ропї, пе каре а авѣт'о мкоачї дела гъбернъа еї чед
 стрълѣчїт. Еа мѣрї statъа кѣ провинѣїле че ле а
 копрїнс ла кѣте треде мпѣрѣѣїрїле Полонїї, ши кѣ
 челе че ле а довндїт дела Поарта Otomanъ м доѣ
 рѣсвоае че а авѣт кѣ дѣнса. М чед дїн тѣхъ рѣсвоѣхъ,
 каре с'а испрѣвїт кѣ пачѣа дела Кѣхчѣк Каїнарѣїк ла
 1774, а кѣдїгат Крѣмъа, докърїле мпре Нїпръ ши
 Бог кѣ Азофъа, ши навїгаѣїе слободъ пе Марѣа Неа-
 гръ. Аадоїлеа рѣсвоѣхъ кѣ Търчи 'ла пѣртат м алїан-

цъ кѣ Австриачи. Императъца Леополд аа II а пост сит съ инкее пачеа дела Ситов, аа 1701, фъръ а перде саѣ а кѣщига чева; нар Екатерина маѣ пѣртъ сингъръ рѣсвоѣла пѣпъ ла инкее рѣа пѣчи дела Іашѣ, аа 1792, прин каре а кѣщигат Очѣаковѣа ши локѣрѣле интре Нипрѣ ши Нистрѣ.

Имперѣѣа Отманъ саѣ тѣрчѣаскъ.

Имперѣѣа тѣрчѣаскъ съв сѣатани Selim I, аа 1512, ши Soleiman II, аа 1519, а ажѣнс аа чел маѣ инналт пѣнт де мѣрѣе ши пѣтере. Чел динтѣѣ бирѣи пе Персианѣ ши интине имперѣѣа са ин Asia пѣпъ ла Тигрѣ; стрѣкъ сѣатанатѣа Mamelуѣилор дин Еѣипт ши дин Сирия, копринсе ши Палестина, ши пе тоате де фѣкъ провинѣи тѣрчѣѣи. Soleiman лѣ инсѣла Rodos, копринсе Arabia, Алѣирѣа ши Тѣнѣсса; дар окѣла лѣи ера маѣ кѣ сѣамъ асѣпра Ѣнгарѣи. Дѣпъ че ин вѣтъѣѣа де ла Мохач бирѣи пе Ѣнгарѣи, ши реѣеле лор Лѣдовѣк II инкъ се оморѣ, копринсе ѣетатѣа Бѣда ши чеа маѣ мапе парте дин Ѣнгарѣа. Soleiman иннаинтѣ ши пѣпъ ла Biѣна, дар фѣръ исправѣ. Сѣкѣсорѣ сѣи чеа маѣ мапе парте аѣ пост оаменѣ слави, крескѣѣи ин сараѣ, кѣрѣѣѣи де мѣрѣи ши де еѣпѣхѣи. Іанѣчерѣ, каре аѣ пост снаѣма Езропи, се сѣавѣтѣѣирѣ кѣ инѣетѣа, ши кѣ кѣт кѣзѣ дисциплина, кѣ атѣт скѣзѣ ши пѣтерѣа лор. Пашѣ каре гѣверна провинѣиѣе се револта а десе-орѣ, ши нѣ воѣа сѣ маѣ фѣе сѣпѣши. Ин лѣхѣтрѣ ин сараѣ с'аѣ инимплат револѣѣи десе, ин ѣрма кѣрѣора се оморѣа сѣатани, се сѣгрѣма фѣраѣи ши мѣерѣе греде а де лор. Дела Soleiman ши пѣпъ ла сѣѣршитѣа пе-

piodei a chestia domnirь 17 szlatanї, ши intre atцea пз se гъsirь doi ръsвоїничи кърациоши, пз se афлъ зпхл vizitor. Nъmaї zni Beziрї insemnaцї, прекъm doi Къnpъдї, ши doi Ібраїми оприрь statъл din къдеръа sa. Zадарникъл влок че фъкъръ Bieni, ла 1683, а fost semn de салъвичънеа Търчилор ши а impъръциilor. Impъръци Церманii ши tot deodatъ рецї аї Унгarii, дъаръ кърацѣ de а se фолоси de impрежъраpеа ачeasta. In timпъл дъї Леополд I, дъчеле de Lotaringia лъъ Бъда къ асалт, ши дъпъ вътъліа дела Мохац, ла 1687, Търчи пердъръ челе маї мълте четъци din Унгaria. Prin пачеа дела Карловиц, ла 1699, аъ пердът Transilvania ши тоатъ Унгaria афаръ de Banat. Prin пачеа дела Пасаровиц, ла 1718, пердъръ Banatъл, Bosna, Serbia ши цара romъneaskъ пипъ ла Олт. Ла пачеа дела Белград, ла 1739, рекъцигаръ дела Австриачї Bosna, Serbia ши цара romъneaskъ; dar пз prin vitezia лор, чи konsideraцїї дипломатиче аъ silit пе impъратъл Карол VI ка съ факъ ачесте жертфе. Кънд аъ ичетат Австриачи, аъ ичепът Ръши съ фие врѣжташи грозавї аї impъръциї търчещї. Prin пачеа дела Къччк Капнарѣк, ла 1774, Търчи пердъръ Крѣмъл ши локъриле intre Бог ши Нипръ къ Азофъл. Prin пачеа дела Sistов къ Австриачи, ла 1791, пз пердъръ нимик; dar prin пачеа дела Іашї икегатъ къ Ръши, ла 1792, пердъръ локъриле intre Нипръ ши Nistrъ къ Очeаковъл.

Принципатъл църи Ромънешї.

Принципатъл църи romънешї prin икеерса капитълацїї къ Търчи пз s'a asigърат nentръ tot d'аъна de къ-

tre d'аnши. Sьлатан Солейман II врѣ prin siаnиchie сь'а префакъ ип пашаатк тьрческ ла 1521. Романи, сьв komanda prinцьхьлѣлор Радѣла дела Афѣмауѣ, алергарь ла арме, ши фькьрѣ пе Тьрчѣ сьв resnekteze kondициале капитълауѣ. Дар непорочирѣа де каре пѣтимаѣ цара маѣ мѣлат, ера ип мѣжаокъа еѣ. Скахьнѣа ера електѣв, ши амбиѣиа итвоблѣа пе маѣ мѣлауѣ де оdatъ де а'л окъпа. Din прѣчина тьрѣхьрѣлор че се фьчѣа ипtre deoseвиѣуѣ претенденѣуѣ, Ноарта декларасе де мѣлат, къ нѣ ва рекъноаще пе алѣла де prinць аа цѣри, декѣт пе ачѣла каре ва фи иптѣрит де d'аnса. Ип асфѣл де кѣп prinцѣ де ши се адеѣа ип царѣ, дар се иптѣрѣа ши се skoteа дела Kостантинопол. Дѣпъ жокъа иптриѣилор ши ал кавалелор, skимбарѣа prinцѣлор се фьчѣа аша де дес, дѣпъ кѣш иѣ пѣлѣа Порѣуѣ ка сьв трагъ фолоае дела нѣои prinцѣ. Шѣрѣа ачѣстор prinцѣ фѣ mare, ши чеѣ маѣ мѣлауѣ 'ши аѣ лѣsat нѣме нѣмаѣ prin domниѣ фоарте скьрте, prin дѣждѣиѣ похъ, ши prin крѣзимѣ ши тѣранѣиѣ. Кѣ асфѣл де prinцѣиѣ, иптѣриѣуѣ саѣ ши трѣимѣшѣ д'а дрѣнтѣла din Kостантинопол, се стрекьрарѣ кѣ ипчѣтѣла ип царѣ о мѣлѣime де Тьрчѣ, каре, кѣ кѣт prinцѣ ера маѣ слаби ши маѣ фрикoшѣ, кѣ атѣт еѣ се фьчѣа маѣ семѣуѣ, ип кѣт ипсфѣршиѣ нѣ resneкта аверѣа, чѣнстеа ши вѣаца лѣкѣиторѣлор, ши ниѣиѣ кѣар чѣле сфѣнте а ле релиѣиѣлор. Ип тимпѣла ачѣста де дѣрепе ши де несѣферѣпе pentрѣ царѣ, се ridикъ ип скахьн Mixaиl Bитѣазѣла, ла 1593. Ачѣста кемъ пе Романиѣ ла арме ка сьв рѣсѣзне цара ши релиѣиа. Ип вѣтѣлѣиле саде чѣле порочѣте бѣрѣи пе Тьрчѣ, кѣрѣуѣ цара де d'аnши ши мѣнтѣи лѣберtатѣа Romанилор. Снре а асѣгьра цѣри паче ши лѣни-

ше, ши а'ї прегъти зп виитор ферицит, крої зп план mare de а зни не тоуї Romni din toate провинциале Dacii векї, ши де а форма зп stat romnesk mare ши пзтерник. Тнтр'адевър ел фъ порочит, къ зни Трансильвания ши Молдова къ цара Romneskъ, ши се анти-тзла принц а треї църї. Дар kind ера съ маї адаоце ши алте църї а ле Dacii векї, ши kind ера съ деа сѣ-флет ачестѣ stat ноѣ, о моарте хоуеаскъ тл ръни динтре чеї виї. Дъпъ моартеа лѣї Michail Bitcazъ, ца-ра нар ръмаше тривѣтаръ Порци; ши авѣа дої принци дъпъ динсѣл, Радѣл Шербан, ла 1602, ши Matei Basarab, ла 1633, о цинъръ тп stare de пзтере дин лъзнтрѣ, ши о фъкъръ respectatъ дин афаръ. Къ toate ачесте Търчи се тивѣцаръ дин тимпї тре-кѣцї а пѣ маї сзпъра либертатеа ши неатрнарѣа Ро-мнидор. Еї се мзлѣцмїрѣ а skimба дес не принци, спре а се фолоси кт с'ар пзтеа маї мзлѣ. Слѣвичъ-нѣа дор ши ръсвоаеле челе непорочите, че ле пзрѣа къ зпеле ши алтеле state, т фъкъръ претенциомї де а тповъра цара къ черерї tot маї греле тппротива канїтзлацїї. Шербан Kantakuzin, каре domni ла 1679, ши каре фъсесе къ арміа romneskъ спре ажѣтор Търчилор ла тппресърарѣа Bieni, скѣрбит де неконтен-тите ле черерї че Поарта фъчѣа църї, ши тпкрединцат де слѣвичънѣа тп каре се афла Търчи, а фъкѣт о хо-търѣре тдръснѣацъ де а се зни къ Австриачї тппро-тїва дор, ши де а асїгъра църї о соартъ маї взнъ. Дар simtimentъла patriotic ера атт де аморцит, тнкѣт пѣ се гъсїрѣ мзлѣцї партизанї pentрѣ ачѣа idee поро-чїтѣ. Поарта не маї пзтнд авѣа крединцъ тп прин-ци алешї де царъ, тппротива кърора фанариоци дин

Konstantinopol фъчѣа интриуї неконтените, допінд съ апъче еї domnia църи, се фолоси де динса де енеруїе націоналъ а Ромнілор, деканитъ пе Konstantin Basarab Бранковѣанъ, ла 1714, ши пе Шефан Кантакъзин, ла 1716, ши инчепъ а тримите принуї фанариоуї. Ромнії прівіръ къ мѣхнїре ла ръпїреа ачелъї дрент скъмп, ши нещїнд кѣт поате съ ле фїе де греъ съв принуї streinї, пъ фъкъръ нїчї о мїшкаре пентръ спрїжїнїреа ачелъї дрент. Еї ръмасеръ пачнїчї ши ръвдъторї маї мѣлат де зп вѣак съв гъбернеле ачелор streinї, каре дѣа сказънѣа църи ка прїнтр'зи фел де mezat пе зп тїмп хотърѣт, ин каре се сідеа а стрѣнѣе атцї банї, кїцї фъчѣа требънїцъ спре а мѣлцъми Поарта, ши кїцї ле требъеа спре амї асігъра ши еї вїаца. Ін тїмпѣа кїнд армеле Ръсеши ера вїрзїтоаре импротїва Търчїлор, Екаѣерїна II, мїшкатъ де соарта Ромнілор коррелїціонарїлор съї, а ле кърора сѣферїнѣе дїн партѣа Порцї otomane ши а Принцїлор фанариоуї аъ ажънс ла кѣаме, а ингрїжїт ка ин амїндоъ трактателе де паче инкѣатъ къ Търчї ла Кїчък Каїнарѣк, ла 1774, ши ла Іашї, ла 1792, съ асігърезе църи фолооае марї. Ромні се мїнгъръ мѣлат къ чѣеа че аъ добандїт дела марїнїма импърътеасъ; дар зшърареа църи де тоате грехтѣїле ши редобандїреа тѣхъроп дрентърїлор еї челор кѣлкате, с'аъ пѣстрѣт пентръ адт тїмп ши пентръ адцї оаменї.

Starѣа кѣлтърї ши а лїтератърї ин
Европа.

Аршкїнд окї ашъпра кѣлтърї Европї ин ачѣастъ перїодъ, се вѣд резълтателе челе маї фрѣмоае. Ре-

формація bisepici, asigurand dăxălăși libertatea de a
 rândi și a căueta слобод, a dat цiинцелор зп болд
 пѣтерник și зп свор тналт. Литераци Езропи кѣлати-
 ванд кѣ спор класичитатеа мѣлт timp, se тпкрединца-
 рѣ тпсфршит, кѣ пичи оdatѣ пѣ пот ажлѣе modele-
 ле ачеле десѣвршите; аша дар се апѣкарѣ а кѣлатива
 лимбиле челе виї. Asemenea și artele фрѣмоase фѣ-
 кѣрѣ о тппaintede minѣнатѣ. De și пѣ се гѣсеше ла
 toate нациїле Езропи asemenea кѣлатѣрѣ тналтѣ; дар
 дѣпѣ тппрежѣрѣиле stateлор, се desволтарѣ пе аичи
 și пе коло ценїї estraordinare. Dintre arte зѣгрѣ-
 via а ажѣнс ла о десѣвршите тналтѣ prin Рафаїл д'-
 Эрвїно, Мїхаїл Анѣело, Коррецио, Тициан, Леонардо
 да Винчи și алци. Тп архитектѣрѣ се тпsemнарѣ маї
 кѣ deosebїре Паладїо, Скамоци, Перолт, Mansard
 și алци. Тп скѣлптѣрѣ доbindїрѣ фаїмѣ netѣгѣдѣитѣ
 Мїхаїл Анѣело, Бернини, Канова ш. а. Тп poezie кѣ-
 щїгарѣ пѣме nemѣritoаре: тп Англіа, Шекспїр, Мїл-
 ton, Поп. ш. а. Тп Italia, Taso și Ariost; тп Spania
 și Португалиа, Калдерон și Камоенс; тп Франца,
 Корнеїл, Расїн, Молиер, Лафонтен, Волтер, I. B. Рѣ-
 so, Делїа ш. а.; тп Цермания, Клопсток, Вїланд, Шї-
 лер, Гете, Хердер, ш. а. Тп Франца се стрѣлѣчїрѣ тп
 елокѣинца bisepичеaskѣ Бѣрдаалѣ, Босїхе, Масїлон și
 алци; тп Англіа, парламентеле ера зп ктпм слобод
 pentрѣ елокѣинца полїтикѣ, тп каре се deosebїрѣ Вал-
 пол, Піт чел шаре și чел шїк, Фокс și алци. Istoria
 s'a кѣлативат кѣ mare исправѣ de Хѣт, Цїбон, Ро-
 bertson, Ioan Мїлер, Шлоецер și Moezer. Циинце-
 ле matematїche се кѣлативарѣ кѣ мѣлтѣ исправѣ: тп A-
 stronomie Коперник а dat афарѣ о sistemѣ пѣоѣ, ка-

pe s'a desvoltat prin Ticho Brahe, Kepler și Galilei, și care s'a îmbogățit prin Newton, Herschel și alții. Pentru Matematică aș dobândit merite mari Euler, D'Alembert și Lagrange. Optică, Mecanică și Geometria practică încă făcuseră înaintări mari. Asemenea s'a căutat cu mare ispravă Fizică și Chimia. Torricelli a aflat apăsarea aerului; Otto Guericke a aflat mașina pneumatică; Galvani a făcut experimente electrice; Hugenius a făcut să vină la cunoștință uniformă; Boyle și Halley făcuseră cercări asupra gazelor. Prin înaintările în Fizică și în Chimie s'a aflat aerostatică, și după cunoștința electricității s'aș făcut cercetări asupra magnetismului. Istoria naturală încă s'a căutat cu mare spor: Lineu și Buffon aș dobândit merite mari pentru densă. Sidenham a dat medicinii o altă direcție; Hoffman, Boerhaave întemeieră sisteme noi de medicină. Chirurgia, Obstetrică încă s'aș dezvoltat. Scrierile lui Descartes, Bacon Verulamius, Bacon, Locke, Leibniz și Wolff aș avut o influență esențială asupra filosofiei; dar revoluția cea mai mare intră în sa o făcuse Emanuel Kant, din cărțile școlii empirice Fichte, Hegel, Schelling și alții filosofii mari, care aș strălucit veacul al 19-lea. Pentru jurisprudență aș dobândit merite mari: Hugo Grozio, Tomasi, Salsmasie, Pfendorff, Montesquieu și alții.

STARE A RELIGIIEI CRISTINE.

Restaurarea științelor din perioada trecută a avut o influență foarte mare de bine și asupra religiei creștine. Teologia a fost una din cele din țările

inçe ne каре крещини о скъпаръ де робіа школастичисмълазі, ши о кълтivarъ кѣ мѣлтъ рѣвнъ . Ін лок де а се маї диспѣта pentрѣ лѣкрѣрї дешарте, инвѣца лимбиле класиче ши ебраїка, ши се сілеа кѣ мѣлтъ остенеалъ а тѣлтѣчи кѣрѣиле сѣинте ; кѣхта крединѣа ши морала крещинѣаскѣ ин сѣинта скриптѣрѣ ; фѣчеа черчетѣрї словоде асѣпра исторїи релиѣии ши а бисеричи, ши ин предикареа кѣвнтѣлазі лѣї Dѣмнезеѣ пѣнеа мѣлтъ сілинѣъ ши вpedнїchie . Реформаѣия лѣї Лѣтер а dat ин bold ноѣ кѣлтѣри ши десѣвршири теолоѣии, prin либертатеа де а medita, де а инвѣца ши де а скри асѣпра релиѣии крещине . Резѣлтатеде ачестїи либертѣѣї а дѣхѣлазі аѣ фост, кѣ атѣт бисерика кѣт ши релиѣия с'аѣ кѣрѣѣит де мѣлте авѣзе че се интродѣсесерѣ кѣ timpѣл . Дар прекѣм о парте дїн крещинї, prin либертатеа ачеза де а medita ши а скри асѣпра релиѣии, аѣ скѣпат де сѣперстиѣие, асфел алѣт парте а кѣзѣт интр'ин индїферентисм релиѣиос, каре а адѣс марї непорочїрї асѣпра Еѣропи . Партѣа инсѣ чеа маї mare а крещиними а рѣмас конвинсѣ, кѣ soарта оменѣаскѣ este атѣт де стрїнс лератѣ де релиѣия крещинѣъ, инкѣт орїче ом нѣ поате а фї ферїчїт фѣрѣ ачеза релиѣие нїчї ин вїаѣа прїватѣ нїчї ин чеа пѣблїкѣ .

PERIODA VI.

Де ла револуџија франџезъ пѣпъ и д
 зилеле поастре; саѣ дела анѣа
 1789 пѣпъ —

Револуџија франџезъ а постъ зн евинемет импор-
 tant каре а skimbat фаџа Езропи, ши маѣ pentрѣ тоа-
 тѣ лѣмеа а авѣт ниџе зрмѣрѣ маѣ.

Стареа Франџи апaintеа револуџии.

Съзъ Лѣдовик XVI Франџа а simџит къ векеа кон-
 stitџије че авеа нѣ се маѣ потривеа кѣ позиџија са. О
 datorie де 5000 милiоане ливре о апѣса грозав; дѣж-
 дииле, че не tot анѣа креџеа, слеирѣ пѣтереа класеѣ
 четѣденiлор ши а џѣранiлор, ши дефиџитѣа ип финан-
 џе спореа не фиекаре ан. Ип гандиреа ши опинiа пѣ-
 вликѣ а Франџезилор се фѣкѣсе mare skimбаре prin
 скриериле лѣѣ Montesкѣѣ, Волтер, Рѣсо, Diderot ши
 аалџи. Кѣтре аџеаста ши корпѣа де армие, каре с'а въ-
 тѣт pentрѣ либертатеа stateлор зните дин Америка, адѣ-
 се идеѣ поѣзъ. Лѣдовик, допинд а амбѣнѣтѣџи стареа
 финанџиалѣ а Франџи, skimбѣ маѣ мѣлџи ministri, ап-
 тре каре а постъ ши Некер банкьер дин џенева, фѣрѣ
 ка аџеџија сѣ поатѣ регѣла економия stateлѣ ши а
 кѣрџи регале. Ноѣа ministрѣ Калон адѣнѣ о коми-
 sie дин новiалѣ ши дин клер; дар ши аџеџија нѣ испрѣ-
 вирѣ нимик, декларанд къ нѣмаѣ stateле џенерале, об-
 џеаска адѣнаре, пот регѣла финанџеле ши пот скѣпа
 Франџа дин криза че i се америкѣа. Дѣпѣ demisia

▲ѢИ Καλον, позѧ ministrꝝ Brien а врѣт сѣ акопере deficitꝫа din finanꝟe кѣ дѣждиѣ позѣ; парламен-тѣа се impotivi; Brien ▲а desfiinꝟꝝ, ши ▲n тоатѣ Франца се simꝟi о фербере mare ▲n дѣхѣрѣ, ши о do-riꝟꝝ de овѣе pentꝝ adꝟnapeꝫа stateлор џенерале.

Stateле џенерале.

Nestꝟd алт миꝟлоок de а impꝟꝟꝟi дѣхѣрѣле, de а акопери deficitꝫа ши de а impꝟꝟꝟa keatꝟe▲i▲e state-▲ѢИ ши а ле кѣрѣи, ▲ѣдовик фѣ silit а рекема пе Не-кер, каре авѣа mare попѣларitate ▲n Франца, ши дѣ-пѣ пропѣнерѣа дѣи хотѣрѣ ка сѣ kieme stateле џене-рале, че нѣ се стрꝟsesepѣ маѣ мѣлт de џn вѣак. Не-кер киетѣ ▲а Bersail pentꝝ ачѣастѣ адꝟnape 300 de-пѣтаꝟꝟи din повѣлѣ, 300 din клер ши 600 din четѣ-џенѣ. Дар фиꝟnd кѣ повлеџа ши клерѣа н'а врѣт сѣ се сфѣѣѣaskꝫ impꝟезнѣ кѣ депѣтаꝟꝟи четѣџенѣ, ачѣ-џиа deoseвиꝟѣ шиѣ алесерѣ џn Президент ши се декла-рарѣ de адꝟnape наџионалѣ. ▲ѣдовик врꝟnd а о de-sfiinꝟꝫа, тримise пе џn ministrꝝ а▲ сѣѣ сѣ snꝟe депѣ-таꝟꝟилор ка сѣ се impꝟꝟꝟie; Мираво џнѣа din ачѣ депѣтаꝟꝟꝟи ▲ рѣспꝟnse ▲n нѣшеле адꝟнѣрѣ кѣ: депѣта-ꝟꝟи sꝟnt адꝟнаꝟꝟи кѣ воиꝟꝟа наꝟꝟи, ши кѣ нѣмаѣ пѣте-рѣа баionетелор ▲и ва пѣтѣа impꝟꝟꝟia. Ачѣста е пѣн-тѣа дела каре ▲чѣене револꝟꝟia. Кѣ адꝟnapeꝫа депѣ-таꝟꝟилор четѣџенѣ се џni пе ѣрмѣ мажоритатѣа клерѣ-▲ѢИ, ши minorитатѣа повлеџи. ▲ѣдовик, вѣꝟnd дѣхѣа de каре ера ▲nsꝟфлеꝟꝟꝟи депѣтаꝟꝟи адꝟнѣрѣ наџиона-ле ши реформеле че вѣеа сѣ impꝟodꝟꝫꝝ, се кѣи de чѣеа че а фѣкѣт, ши ▲ndemnat de џni din повѣлѣ ши клер, гонѣ пе Некер ка пе џn пꝟiꝟinꝟitor а▲ тѣѣꝟꝟꝟ

непорочірілор, ши стринсе инпреуѣрха Паризлаѣ зп лагър de 50,000 soldaѣу, ка съ инфрикочезе адзнареа наѣоналъ . Попълаа дін фовърѣрїле Паризлаѣ инфърїат дърмъ Bastila, че ера о инкїсоаре а statълаѣ, ши инчелъ а фаче есчесе . Дъпъ ачeastъ интїмплааре адзнареа наѣоналъ се стръмътъ ин Paris .

А д з н а р е а н а ѣ и о н а л ѣ к о н с т и т з а н т ѣ .

Възнд адзнареа наѣоналъ къ ръла де каре пѣтїмеа Франца нъ се poate тѣмъдѣї prin реформе, се апъкъ съ деа Франци о конститъцие ноъ, ши прїимї нѣмїре де адзнаре конститънтъ . Ін фрѣнтеа ачестей ноъ конститъциї ста декларате дрентърїле оменїрї . Дъпъ ачeasta се десфїинцаръ toate грехтъциле фехдале, прекъм ши toate дрентърїле ши прїивїлецеле повалеѣ ши а ле клерълаѣ . Нопълааѣ і се де те пѣтереа леѣїслатївъ, ши реѣелъї зп vot suspensiv . Чївїalista реѣелъї с'а хотърїт 25 milїoane лївре пе ан . Домїнїле регале прекъм ши тошїїле клерълаѣ ши а ле тѣпъстїрїлор се деклараръ де доминїї наѣонале . Ачeastъ префачере mare а dat прїчїнъ ка мълаѣ дін прїнцї regalї ши дін повїлї съ фъгъ дін Франца; кѣар ши реѣеле Лъдовїк а фъѣїт, дар фъ прїнс ши адъс индърът; ши дъпъ че адзнареа конститънтъ їснрѣвї конститъцїа, жъръ къ о ва пѣзї, ши се инпѣкъ къ къ нопълаа, дар нъ pentръ мъат тїмї .

А д з н а р е а н а ѣ и о н а л ѣ л е ѣ ї с л а т ї в ѣ .

Дъпъ десфачереа адънърї конститънте, ла 1 Октоврїе 1791 се стринсе адзнареа наѣоналъ леѣїслатївъ, каре prin проекте де леѣѣїрї съ десволатезе кон-

stitucia. Această adunare nătră între mădлari s'ї m'лume de Iacobinї, care pretindeа къ Франца нъ poate с'ь fie ферицитъ с'ь monarhie, de к'їт с'ьз републікъ . Peste tot această adunare se caracteriza printr'єn d'єx de partidъ шї printr'o алекаре mare к'ьtre р'євоае . Фіиңд къ Австриа ткегесе тн тинп'л ачеста о аlianцъ къ Прусія, ад'єнарєа леџислативъ о атревь ас'єпра к'єцетелор еї к'ьtre Франца, шї фіиңд къ н'а dat р'єсп'єns тdest'єл'єт'єр, ад'єнарєа леџислативъ т'ї декларъ р'євоа'є . Д'єпъ че Австриачї шї Прусіанї, intr'єnd тн Франца, а'є коп'єns чет'єцїле Верд'єн шї Лонгвї, поп'єл'єл дїп фов'єрг'єрїле Парїс'єл'єт'є dete п'євалъ ла палат'єл Т'єїлерї, шї'л л'єз к'є асалт . Л'єдовїк к'є familia sa шї'ї м'єнт'єї вїаца ф'єцїиңд тн палат'єл ад'єн'єрї леџислативе . Дїн тинп'л ачеста тн чеп'єръ п'єреле п'євлїче шї шенеле сїнцєроае пов'єц'єїте de Iacobinї, шї дїн Парїс се тнїнсеръ peste тоатъ Франца . Л'єдовїк дїн презн'є к'є familia sa ф'є декларат de vinovat шї ф'є н'єз ла тнкїсоаре .

К о н в е н т ' є л н а ц ї о н а л . — Ф р а н ц а р е п у б л и к ' є .

Desfїиңт'єnd'єse ад'єнарєа леџислативъ, тн лок'є'ї ла 21 septembrie 1792, се тнфїиңцъ конвент'єл націонал к'є н'єтере леџислативъ шї есек'єтивъ . Ачеста desfїиңцъ monarhia, декларъ Франца републікъ, шї тн семєцїа са хот'єр'єт с'ь револ'єцїонезе toate statele Еурошї, шї с'ь тнтемєeze pret'єtїndenї републїчї . Ат'єнчї се тнплатаръ ст'єаг'єрїле лїберт'єцїї тн Белџїа, peste Рїн тн Церманїа, шї peste Алпї тн Італїа . Тн грав'єл д'єпъ ачєаста конвент'єл ж'єдекъ шї ос'єндї ла моарте

не рецелє Лѣдовік ши фамиліа са . Ла вестєа деспре
 фанта ачєаста сѣнцєроасъ Еуропа се инфіоръ ; ѣн Van-
 дєа се ѣнчєнъ ѣн рѣсвоѣ чівіа крѣнт ; конвєнтѣа лѣъ
 мѣсѣрї енерѣче супре потолїрєа лѣї, ши tot deodatъ
 декларъ рѣсвоѣ Англії, цѣрїлор де жос ши Spanїї .
 ѣн ѣрѣа ачєстїї декларациї маї toate statele Европї
 їнтраръ ѣн аліанцѣ ѣнпротїва Францї ; нѣмаї Швеція,
 Danimarка ши Поарта otomanъ пѣзїръ нестраїтатєа .
 ѣн конвєнтѣа націонал се сфршїа доъ партїде : а Цї-
 rondїнїлор, карє єра маї modєрациї, ши а Montar-
 narзілор, карє єра фанатїчї ѣн simtimentele лор ре-
 пѣбликанє . Partїда чєа фѣрїоасъ а Montagnarзілор,
 бірѣнд ѣн сфршїт не Цїrondїнї, ѣнкрєдїнцѣ гѣбер-
 нѣа знеї комисїї нѣмїте а мѣнтїнцєї пѣблїче, аакѣ-
 тѣїтѣ де 13 мѣдѣларї . Ачєастъ комисїє, ла 24 їзніє
 1793, дєтє Францї а доа констїтуцїє репѣбликанъ ;
 скоасє 13 армії ѣнпротїва пѣтерїлор аліатє, ши ѣн
 лѣзїнтрѣа Францї гѣберна кѣ гроаза гїлотїнєї . Алі-
 аци се бірѣїрѣ ; Spanїа ши Прѣсїа ѣнкеѣаръ пачє, ши
 Оланда ши Белѣїа се деклараръ де репѣблїкѣ батавїкѣ .
 Робєспїєр знѣа дїн мѣдѣларї ачєї комисїї, ажѣнїнд
 ла зн фєл де дїктатѣрѣ, ѣнѣацѣ терорїзмѣа ла пѣнтѣа
 чєа маї ѣнналт прїн оторѣрїлє салє . Дар Франца
 ѣнчєнъ ѣн сфршїт а се скрѣвї де атїта вѣрсарє де сѣн-
 цє . Робєспїєр мѣрї сѣв гїлотїнѣ .

Дїрєкторїѣа .

Кѣ кѣдєрєа лѣї Робєспїєр револѣуцїа ѣнчєнъ а да
 ѣндѣрѣт, ши ла 27 Октоврїє 1795, Франца прїїмї а
 трєа констїтуцїє . Пѣтерєа лєїслатївѣ се дєтє знеї а-
 дѣнѣрї де 500 мѣдѣларї, карє пропѣнєа лєїїлє, ши

алтеі адънърї а вътрѣнїлор де 250 мѣдѣларї, каре приїмеа саѣ нѣ приїмеа ачеле пропънерї. Пъстерѣа е-секътивъ с'а дат ла 5 директорї. Гъвернѣа ачеста ѣн-тр'одъсе въна рѣндѣалѣ ѣн лѣзѣнтрѣ, ши лѣкрѣ кѣ е-перѣие ши ѣн афарѣ. Австриа, Рѣсія ши Англіа ѣнке-тарѣ о аліанцѣ. Директорїѣа тримїсе доѣ армії, зна песте Рѣн ѣн Цѣрманїа, сѣѣ команда лѣѣ Морѣ, ши аалта песте Алїї ѣн Італіа, сѣѣ команда лѣѣ Наполеон Бонапарте. Ачест ом естраордїнар, пѣѣїн ѣнсемнат пѣнѣ ачі, ѣнчепѣ де акѣм а траѣе прївїрѣа лѣїмї асѣ-пра са, ши ажънсе кѣ тимпѣа ка сѣѣ ѣїе ѣн мѣна са destinaѣїа Францї ши а Еврѣпї ѣнтреѣї. Ўн тимпѣа ѣн каре Морѣ фѣкѣ пѣѣїне їспрѣвї ѣн Цѣрманїа, Напо-леон кѣ о арміе лїнсїѣ де провїант ши де мѣнїѣїе репѣртѣ вїрѣїнѣї стрѣлѣѣїте ла Montenote ши Milesi-мо, ла Kastilione, Лодї ши Арколе; дїн Ломбардіа фѣкѣ о репѣвлікѣ Чїсаалїнѣ; рѣїнѣ векеа репѣвлікѣ а Венецїї; Ценова о префѣкѣ ѣн репѣвлікѣ Лїгърїкѣ, ши дѣпѣ кѣдерѣа четѣѣї Mantua ѣнкее кѣ Австриа па-чѣа дела Кампо Формїо. Ўнграѣѣ дѣпѣ ачѣаста Ел-вецїа прїїмї о поѣѣ формѣ де репѣвлікѣ елветїкѣ; Папа Піѣ VI фѣ прїнс ши адѣс ѣн Францїа ѣнде ши мѣрї; ѣар statѣа сѣѣ се префѣкѣ ѣн репѣвлікѣ Ро-манѣ. Маї тѣрзіѣ ши Неаполѣа прїїмї формѣ де ре-пѣвлікѣ нѣїмїѣ партѣнопаїкѣ. Ўнтре алте лѣкрѣрї а ле сале, директорїѣа фѣкѣ ѣн плап ѣндрѣснеѣ де а копрїнде Еѣїнтѣа. Наполеон, ла 22 Маѣѣ 1798, кѣ о флотѣ каре дѣчѣа 40,000 трѣпѣ де ѣскат, лѣѣ Маалта ѣнтреакѣѣт, ши ажънгрѣнд ла Александрїа о копрїнсе. Кѣ toate кѣ Nelson адміралѣа Англії прѣпѣдї ла Авѣкїр флота францѣзѣ; дар Наполеон сѣнѣсе Еѣїп-

тѣла, трекъ ши ꙗн Сирія, ши де аколо се ꙗнтоарсе ꙗн-
напоѣ. Истериле аiliate ꙗмпротива Франци се фолосирѣ
де тимпѣла kind Наполеон се афла ꙗн Еѣипт, ши ꙗнче-
пѣрѣ кѣ Франца ꙗн рѣсвоѣѣ кѣ порок skimбѣтор.
ꙗнтре дѣректорѣ ши ꙗнтре адѣпѣрѣле леѣислативе ера о
mare пезнѣре, ши ꙗн тоатѣ Франца ера mare пезнѣ-
дѣгалѣ. ꙗн тимпѣла ачеста Наполеон дете арміа дѣн
Еѣипт ѣенералѣлѣ Клевер ши ел венѣ ла Парис; спар-
се ꙗн сіанѣѣе милѣтарѣ адѣпѣрѣле леѣислативе, ши ꙗн
ꙗнѣлеѣере кѣ ꙗнѣ дѣн дѣректорѣ ла 13 Декемвѣре 1799,
проклѣмѣ а патра конститѣѣѣе.

К о н с ѣ л а т ѣ л .

Desfѣинѣндѣсе дѣректорѣла прѣн сіанѣѣѣа лѣѣ На-
полеон, прѣн а патра конститѣѣѣе че се дете Франци,
Наполеон се фѣкѣ Konsѣла ꙗнтѣѣѣ дѣнпреѣнтѣ кѣ алѣѣ
доѣ товарѣши, ши се ашеѣѣ ꙗн сенат консерватор, ꙗн
трѣвѣнат ши о адѣнаре леѣислативѣ. Гѣберѣла ачест
поѣ ши ꙗнченѣ лѣкрѣрѣле кѣ о енерѣѣе минѣнатѣ.
Наполеон стрѣнсе ꙗнпреѣжѣрѣла сѣѣ капетеле челе маѣ
сѣнѣтоасе, ꙗнтр'одѣсе о администраѣѣе поѣ прѣн Пре-
фекѣѣ, Сѣѣ-префекѣѣ ши Мерѣ, ши ꙗнскѣрт тимп дете
Франци о поѣѣ вѣаѣѣ. Дѣпѣ ачѣаста се пѣсе ꙗн фрѣн-
тѣа арміѣ дѣн Italia, ши ꙗн тимпѣла ꙗн каре Моро ера
вѣрѣитор ꙗн ѣерманѣа, ел ла Маренго вѣѣѣ пез Авѣстриа-
ѣѣ атат де грозав, ꙗнкѣт се ꙗнке пачѣа дѣла Лѣневил.
ꙗнгрѣвѣ дѣпѣ ачѣаста ши Португалѣа, Рѣѣѣа ши Поар-
та отоманѣ се ꙗмпѣѣѣѣрѣ кѣ Франца, ши кѣар ши
Anglѣа ꙗнкеѣе пачѣа дѣла Amiens, каре ꙗнсѣ ѣинѣ фоар-
те пѣѣѣн. ꙗн пестимѣла ачѣаста де паче Франѣѣѣѣ пѣ-
мѣрѣ пез Наполеон Konsѣла пез вѣаѣѣ, ши ел се ꙗнде-

летничи кѣ tot фелѣа de леуѣири, instiтѣиѣи шѣ ашезъ-
 minte prin каре сѣ факѣ Франѣа mare шѣ пѣтерникѣ.

Наполеон импѣрат ал Франѣи.

О конжѣраѣе че с'а дескоперит импротѣва вѣѣѣи дѣи
 Наполеон а дат причѣнѣ ка Франѣезѣи сѣ'а прокламе
 импѣрат мошѣенитор ал Франѣи. Ла 2 Декемвѣрие 1804
 Папа Пиѣ ал 7-леа, ал ѣнсе импѣрат; дар короана
 имперѣалѣ шѣ о пѣсе ел синѣр. Пиѣда Франѣи ѣр-
 мѣндѣо шѣ репѣвѣлика Italii, ал пѣми реѣе ал Italii.
 Кѣ импѣрѣѣѣа Франѣи се ѣни statѣа ѣеновез, каре пѣ-
 пѣ акѣм стѣтѣсе сѣв пѣмѣре de репѣвѣликѣ лиѣрѣикѣ.
 Репѣвѣлика Лѣка се фѣкѣ ѣн дѣкат, пе каре Наполеон
 ал дѣдѣ сорѣси Eliza. Аѣесте шѣ алте сиѣниѣиѣи а ле
 импѣратѣдѣи Франѣи ал дат причѣнѣ Авѣстриѣи ка дѣн-
 преѣнѣ кѣ Angliа шѣ Rѣssia сѣ ѣнкеѣе о поѣѣ алѣанѣѣ
 de рѣсвоѣѣ импротѣва Франѣи. Наполеон се пѣсе ѣн
 фрѣнтѣа armii, треѣкѣ prin ѣерѣmania пѣпѣ ла ѣам,
 ѣнде ѣенералѣа Авѣстриак Мак се дѣте prins кѣ 23,000,
 шѣ дѣпѣ алте ловѣриѣ маѣ миѣѣи, ла 13 Noemvrie 1805
 интрѣ ѣн Vienna шѣ конпрѣнсе шѣ Пресѣвѣргѣа дѣн ѣнѣ-
 рѣа. Ла Авѣстерѣиѣ се фѣкѣ о вѣтѣлѣе хотѣрѣтоаре.
 Авѣстриѣѣи шѣ Рѣши се вѣрѣѣрѣ кѣ десѣвѣрѣшѣре. Рѣши се
 трасерѣ ѣн ѣара лор, ѣар Авѣстриа ѣнкеѣе пѣче ла Прес-
 вѣрг. ѣн пѣтерѣа аѣѣѣиѣи пѣѣѣи Авѣстриа пердѣ мѣлте
 ѣѣрѣи шѣ локѣрѣи. Елѣкторѣа Bitembergi шѣ ал Баварѣиѣи
 се фѣкѣрѣ Рѣѣѣи, шѣ ѣел дѣла Baden дѣвени сѣверѣн.
 ѣн тимпѣа аѣѣѣѣи рѣсвоѣѣ, Admirалѣа Nelson ал Ан-
 глѣи прѣпѣдѣи кѣ totѣа ла Трафалгар флота франѣезѣ,
 кѣ toate кѣ шѣ ел шѣи пердѣ вѣѣѣа аколо.

ѣнанѣа ѣрѣѣтор, дѣпѣ пѣѣѣа дѣла Пресѣвѣрг, Na-

полеон негоцие кѣ Пруссiа шѣ кѣ принци Церманii. Дете Хановра Пруссii, шѣ аате локѣрѣ рецелѣи Баварii. Дѣкатѣ Берг шѣ Клев а дете ценераалѣѣи Мѣрат кѣмпнатѣѣи сѣѣ, шѣ Неѣшатеа ценераалѣѣи Берте. Пе фрателе сѣѣ Iosif а фѣкѣ реце а Неапол. Пе витрегѣа сѣѣ фиѣ Еѣуение Бохарне а фѣкѣ вице-реце аа Italii. Оланда ridikandѣ-о аа perat, о дете фрателѣѣи сѣѣ Авдовик. Tot аntr'аchest timp аndemnѣ пе принци Церманii ка сѣ формезе о конфедераѣие Ренаѣ, аа кѣриа протектор сѣ фие еа. Тп асфел де кип ампѣръѣѣа чеа веке а Церманii ачетѣ де а маѣ фи; ампѣратѣа Франѣискѣ депѣсе короана Церманii, шѣ се аntitѣѣл ампѣрат аа Австриi.

Пруссiа афлѣ кѣрѣнд кѣ Наполеон аре де гѣнд ка Хановра сѣ о деа Англіi. Еа черкѣ сѣ афиинѣе о конфедераѣие нордикѣ, шѣ черѣ дела Франѣа ка сѣ о рекѣноаскѣ, шѣ tot де о датѣ сѣ шѣ ретрагѣ toate тѣхпеле дин Церманia. Наполеон аѣ рѣшѣнсе кѣ о декларѣие де рѣсвоѣѣ, шѣ армииле франѣе пѣтѣхпсерѣ аа statѣа Пруссii. Пруссiani се вѣрѣирѣ кѣ десѣ-вѣрѣиѣре аа Авѣрстет шѣ аа Iena. Четѣѣиле капѣѣларѣ, шѣ Наполеон аа 27 Октовѣие 1806 аntrѣ аа Берлин. Аѣи фѣкѣ реце аа Saksonii пе Електорѣа еѣ, шѣ аn-вѣѣ пе Полонѣ ка сѣ се рескоале. Дин прѣѣина ачеа-ста се ачепѣ рѣсвоѣѣ шѣ кѣ Пруссia. Дѣпѣ вре о кате-ва ловѣрѣи пехотѣрѣтоаре, се фѣкѣ о вѣѣѣѣе аа Фрид-ланд аа капе се вѣрѣирѣ Рѣши. Атѣнѣѣ се акиѣе пачеа дела Тѣлсит аntrѣ Франѣа шѣ аntrѣ Пруссia шѣ Пруссia. Пруссia перѣѣ жѣмѣтате дин ѣѣрѣиле сале. Де-ла Пруссia се аѣѣ о парте дин Полоня, капе, сѣѣ пѣѣиѣре

de Dukat, se dete рецелы Saksonii. Din църиле че а пердът Prussia се формъ хн perat ноъ ал Best-фалii, и каре Наполеон ашезъ не фратели съъ Ieronim.— Ин тимпъа кнд Наполеон се афла и Берлин а дат афаръ фаѣмоаселе ачеле декрете, prin каре воаа съ опреаскъ комерчъа Англии къ конципъта Еуро-пи, чеаа че с'а пѣмит система континенталъ.

Дъпъ че с'а итменат пѣтереа францезъ и Italia ии Церманія, Наполеон ишѣ арънкъ привереа асѣпра пенинсѣлѣ пиренаиче. Черъ маѣ итѣхъ дела Португалиа ка съ итре ии система континенталъ, ии съ тае релацииле саае комерчиале къ Англия. Фиинд-къ еа нъ с'а арѣтат сѣпъсъ ла черериле лѣи Наполеон, о ар-мие францезъ съъ команда лѣи Жънот трекъ prin Spania ии Португалиа. Фаміліа регалъ Фѣуѣ ии Бра-зиліа, ии Францези ла 1807 окъпаръ Lisabona. Дъ-пъ ачѣаста ии ѣрма ѣпор кабале, иитиплѣндѣсе ла Madrid ии Spania оаре-каре тѣрѣѣрѣи, Наполеон кемъ ла Баіона не рецѣле Spanii ии не фиѣла съъ, ии дъ-пъ че сиѣи не амѣндоѣ ка съ се депѣде де короанъ, ла 1808, ашезъ не фратели съъ Iosif реѣе ал Spanii. Неаполѣа иа dete кѣмнатѣлѣи съъ Мѣрат, не ка-ре иа фѣкъсе реѣе; кар дѣкатѣа Берг ии Клев иа иитрѣпъ къ Франца.

Ин тимпъа кнд дѣхѣа наѣионал ал Spaniolilor се лѣнта иитротиѣа диспозиилор арѣитраре, че Напо-леон фѣкъсе къ тронѣа ачѣлѣи perat, Austria ишѣ маѣ стрѣнсе одаѣ пѣтериле, ии ла 1809 декларъ рѣсѣоѣ Франѣи. Дъпъ лѣѣѣиле чѣле непорѣѣте неитрѣ Austriaчи ла Landsхѣт, Авенсберг ии Екмѣа, Напо-леон иитрѣ неитрѣ а доа оарѣ ии Вiena. Къ тоате

къ ла Асперн фъ бирѣит де Аѣстриаѣ; дар прип бирѣица че а репѣртат ла Ваграм, а грѣбит пачеа дела Биена, прип каре Аѣстриа кар а пердѣт о мѣлѣиме де ѣрѣ. Дѣпъ интоарчереа дин кампаниа аѣстриакъ, Наполеон се деспѣрѣи де невастѣса Иосеѣина пентрѣ къ пѣ фѣчеа копиѣ, ши ла 1810 се кѣпѣпъ кѣ принѣеса аѣстриакъ Мариа Лѣиза. Принѣдл, че ачеаста пѣскѣ песте ѣн ан, приими титѣдл де реѣе ал Рومي.

Дѣпъ пачеа дела Биена с'аѣ секѣларизат мошиле ординѣдѣи Тектоник дин конфедерациа Ренанъ, ши с'аѣ импѣрѣит ла принѣи интр'але кѣрора state се а фла. Фиинд-къ Папа п'а воит а се сѣпѣне ѣнор мѣсѣрѣ политиче, че Наполеон лѣсе ин привинѣа ѣнор персоане бисеричеѣи, Наполеон а десѣиинѣат кѣ тотѣдл statѣдл Папи, ши л'а ѣнит кѣ регатѣдл Италиѣ; кар не Папа 'л а дѣс ин Франѣа ши'ѣ пѣлѣтеа пѣнсие. Дѣпъ ачеаста ѣни регатѣдл Оланди кѣ Франѣа; асемenea фѣкѣ кѣ репѣблѣика Ваалес ши кѣ алте ѣрѣ дин ѣерманиа. Кѣар ши четѣѣиле ансеатиче Лѣзбек, Хамбѣрг, Брема, се деклараръ де пѣрѣи але импѣрѣѣи франѣезе, ши маѣ мѣлѣи принѣи мѣчѣ дин ѣерманиа се фѣкѣрѣ медиатизаѣи. Система континенталъ с'а пѣзит интр'ѣн кин апѣсѣтор ин тоате ѣрѣиле каре атрпа де Франѣа.

Дар порокѣдл, каре а интовѣрѣшит не Наполеон пѣпъ аичѣ, а инчепѣт а се депѣрта де дѣнсѣдл, ши ачеаста а кѣноскѣто ши ел инсѣши ин рѣсвоѣдл кѣ Рѣсия. Интре ачеастѣ импѣрѣѣие ши интре а Франѣи ера де мѣлат ѣн фел де неинѣелеѣере; медиатизаѣиле дин ѣрѣмъ аѣ сѣпѣрат не монарѣдл Рѣсии; система континенталъ с'а лѣзат де претекст, ши интре амандоѣ импѣрѣѣиле аѣ избѣкнит врѣжѣтѣшиле. Наполеон инкѣ маѣ динѣ-

inte a fost încheiat cu Austria și cu Prusia trakta-
 te, ca să-l ajute cu trupe la înlăturare de răsboi
 cu Rusia. Încheiându-se războiul la 1812, vesti prin
 proclamații sale, că ea întreprinde a lua război
 pentru restatornicirea vecheași regat al Poloniei. Dă-
 pă aceasta cu o armie peste 500,000 oameni trece ho-
 tarile rusești. Fiind-că Rusia fără să aștepte se-
 rios ne vrea să se treacă în lăzătură împotrui, Na-
 poleon merge peste Smolensk drept către Moskva. La
 Borodino se făcu o bătălie sângeroasă, după care
 Napoleon intră la 14 Noiembrie în Moskva; dar aceasta
 la intrarea Francezilor lăz foc și arse. Napoleon
 credea că va putea dicta condițiile păcii din vechea
 capitală a Cărilor. Aleksandru monarhul Rusiei și
 făcu căzușt, că ea privește războiul ca avia înche-
 iat. Văzând că nu poate rămâne în Moskva, Na-
 poleon făcu să-l a se retrage din Rusia în mijlocul
 lui Octombrie. În retragerea aceasta mai toată armia
 Franceză se prăvăli de cerul și ei erui grozave, ca-
 re în anu acesta încheie mai de timpuriș de cât
 altă dată, și de armia rusească săv komanda lui Kut-
 zov, care o gona pe urmă; numai niște mici răz-
 miș de dintr'ansa ajunseră în Saksonia săv komanda vi-
 cereșelă de Italia. Napoleon încă mai dinainte se
 grăbi să se dăce la Paris. Aici strânse o nouă ar-
 mie, că care veni în Germania în primăvara urmă-
 toare a anului 1813. În timpul acesta Prusia s'a
 retras din alianța cu Napoleon și s'a unit cu Rusia.
 După un kongres zadărnă, ce s'a ținut la Praga, ne-
 vrând Napoleon a se lăsa de planșurile sale, Austria
 și Suedia încă intrară în alianță cu Rusia și Prusia

impotiva Франци. Маї мѣте вѣтълії се фѣкѣрь
 интре Наполеон ши аліаці кѣ порок скимѣтор, пипъ
 ла вѣтъліа чеа mare de trei zile дела Lipsia ин 16,
 18 ши 19 Октовріе, ин каре Францези се вїрѣирѣ кѣ
 desvârşире. Наполеон фѣ silit интре вѣтълії некон-
 tenite а се грѣві индѣрѣт кѣтре Рин. Реци ши прин-
 ци Церманіи кѣте зпѣла пе ринд пѣрѣсірѣ partida лѣї
 Наполеон, ши трекурѣ ин партеа пѣтерілор аліате.
 Ла сфѣршітѣла лѣї Декемврие 1813, армиіле аліате тре-
 курѣ peste Рин ин Франца пе маї мѣте локѣрї. Дѣ-
 пѣ пише негоціації де паче задарніче, ши дѣпѣ маї
 мѣте вѣтълії кѣ порок скимѣтор, аліаці ажѣнсерѣ
 ла Paris, ин каре ши интрарѣ ин 31 Martie 1814. Se-
 natѣла пѣблїкѣ зп decret de destronarea лѣї Наполеон,
 ши ел се вѣзѣ silit а се лепѣда де трон. Ўї лѣсарѣ
 titѣла де импѣрат, ши ѣї deterѣ сѣверанitatea азѣпра
 Insѣлі Елѣа, знде фѣ интовѣрѣшит де комисарї пѣте-
 рілор аліате. Ин пачеа че с'а инкѣнат ла Paris ин 30
 Маѣ, с'а хотѣрат ка Франца сѣ рѣмѣ ин хотарѣде
 че де аѣ авѣт ла 1792, ши ин тронѣла еї сѣ се сѣе нар
 фамиліа Бѣрѣонїлор.

Рестаурація Бѣрѣонїлор ин тронѣла
 Франци.

Дѣпѣ кѣдереа лѣї Наполеон, ин пѣтереа пѣчи ин-
 кѣнате интре пѣтеріле аліате ши Франца, позѣ реѣе
 Лѣдовїк XVIII, фрателе nenorочїтѣлѣї Лѣдовїк XVI,
 а инtrat кѣ помпѣ ин Paris, ши дете понѣлѣлѣї сѣѣ
 о шартѣ конституціоналѣ. Ла Вїена с'а desks, ин 2
 Ноемврие зп конгрес ѣенерал ка сѣ регѣлезе требіле

statelor Europei care s'au treburat de revoluția Franței și de Napoleon; dar încheierea importantelor tratatelor ale acestor kongres s'a grăbit printre evenimentele neașteptate, care a îngrozit Europa din nou. Napoleon din Elba băga de seamă la mișcările ce se făceau în Franța. Încredințându-se că o mare parte din Franțezi și mai că seamă armia nu este mlaucmită cu guvernul lui Ludovic XVIII, îndrăzni, întovărășit numai de 900 soldați, să fugă, și la 1 Martie 1815 veni în Franța. Trăneau ce se trimitea împotriva lui, se știa că dășea. Rețele Ludovic fu sădit a părăsi Franța; Napoleon la 20 Martie intră în Paris; dar porocul său n'a dășit mai mult de 100 zile. Aliații din Viena lăsară măsuri serioase împotriva lui, și dășu trei luni se încheie războiul în Belgia. În 18 Iunie 1815, Napoleon se biră cu desvârșire la Waterloo de către Wellington generalul armii engleze, și de către Blücher generalul armii prusiene. În 1 Iunie, aliații intrară în Paris; Napoleon abdică pentru a doua oară, și se dășe la Rochfort spre a se îmbărcă pentru America; dar fiind-că nu era că puțin din pricina corăbiilor engleze de care era plin marea, s'a dat în mânăle Angliei care la declară de prins al aliaților. S'a hotărât ca să-l dășă în Insula Sf. Elena și să-l pzească strășnic, ceea ce s'a și pus în lucrare până la 5 Mai 1821, când și muri. Ludovic XVIII se întoarse iar în tronul său. În pacea ce s'a încheiat la 20 Noiembrie, s'a hotărât ca Franța să rămie tot că hotarele de mai înainte; dar să plătescă aliaților o despărțire de 700 milioane

Франці; кѣтре ачеаста о арміе де 150,000, съв команда лѣи Wellington, съ рѣмѣе и провинциале ши четъциале търѣинаше але Франці не timp де 5 ані.

Конгресъла дела Виена.

Актеле конгресълаѣ дела Виена аѣ итемѣрат о похѣ рѣндѣналѣ политикѣ и Европа. Австриа а редовѣндит маѣ toate провинциале пердѣте; афарѣ де ачеаста а кѣцират регатѣла Ломбардо-Венециан дин Италия, прекѣт ши регатѣла Ирѣии. Прѣссия а кѣцират о парте дин регатѣла Саксонии, ши маѣ мѣлате провинциѣ дин Цѣрмания ши не лѣнгѣ Рим. Регатѣла Баварии икѣ а довѣндит оаре-каре локѣрѣ. Рѣссия а приимит дѣкатѣла Варсовии съв нѣмѣре де регатѣла Полонии. Белѣгия с'а ѣнит кѣ Оланда, ши съв нѣмѣре де регатѣла цѣрѣлор де жос с'а дат фамѣлии де Ораниа. Ангѣлия а приимит Хаповра кѣ нѣмѣре де регат. Регатѣла Сардинии кѣ каре с'а ѣнит ши Цѣнова, с'а дат фамѣлии де маѣ nainte-Мареле дѣкат Toscana с'а дат лѣи Ferdinand Архидѣчеле де Австриа. Дѣкатѣла Modena с'а дат dinastii де маѣ nainte. Дѣкатѣла Парма, Пиаченѣа кѣ Гѣастала с'а дат импѣрѣтеси Марии Лѣиза невести лѣи Наполеон. Кѣ toate кѣ Неаполѣа с'а фост дат лѣи Ioachim Мѣрат кѣѣнатѣла лѣи Наполеон; дар маѣ не ѣрѣтѣ с'а дат лѣи Ferdinand IV. Spania а приимит не леѣитимѣла сѣѣ реѣе Ferdinand VII. Португалиа с'а дат нар фамѣлии де Браганѣа каре се афла и Brazilia. Папа с'а pestatornicit и statѣла сѣѣ. Тоѣи принѣи дин Цѣрмания итемѣрѣрѣ о конфѣдераѣие де state, але кѣрора треѣи сѣ се кѣѣте и dieta дела Франкфорт съв президѣнѣия Австриѣ.

Еvinementele ıntımплате ın дѣме ın
тımпѣа револѣцїї франѣезе шї
маї пезрмѣ.

Іn тımпѣа револѣцїї, ал тѣрїрї шї ал пѣтерї Франѣї, се ınтımпларѣ ın дѣме шї алте еvinemente. Рѣсія, дѣпѣ ѣн рѣсвоѣѣ дїн 1808 че авѣт кѣ Швеѣїа, а кѣщїгат Фїнланда. Дѣпѣ алт рѣсвоѣѣ де 6 ані че а авѣт кѣ Поарта Otomanѣ дела 1806—1812, прїн пачеа че с'а ınкїеат ла Бѣкѣрещї прїїmindѣсе Прѣтѣа де хотар, а кѣщїгат Basarabia шї о парте дїн Молдова рѣсѣрїтеанѣ.— Іn Швеѣїа реѣеле Карол ХІІІ, тѣрїnd фѣрѣ мощенїтор, діета швеѣїкѣ ла 1810 а кїеат ла трон пе ѣенералѣа франѣез Bernadot, Дѣчеле де Ponte Корво, кѣ нѣмїре де Карол ХІV Іоан.— Ла пачеа дела Кїеа че с'а ınкїеат ла 1814 ıntre Данїмарка шї Швеѣїа, чеа дїн тѣѣ а дат чеї де а доа регатѣа Норвеѣїї.— Іn Asia кѣмпанїа англо-їндїанѣ а фѣкѣт копрїндерї фоарте ınтїнсе ın India, ın кїт нѣмѣрѣа Indianїаор сѣпѣшї мари Брїтанїї с'а сѣїт песте 100 мїліоане.— Іn Амерїка колонїїае Spanїоле деспре мїазѣ зї с'аѣ револатат ınпротїва Spanїї, шї, дѣпѣ нїще ресвоаїе крѣнте шї дѣнѣї, 'шї аѣ до-вїndїт пеатрпареа. Ачесте провїнѣїї ınтемеарѣ маї тѣлате репѣвїчїї деосеbite саѣ конфедерате.

Сфїнта аліанѣѣ.— Конгресѣа дела Аха.— Конгресѣа дела Тропаѣ, Лаї-бах шї Верона.

Кїнд ımпѣратѣа Австрїї, ал Рѣсїї шї реѣеле Прѣсїї се афла ın Парїс ла 26 Septembrie 1815, аѣ ın-

келат интре динши ши аѣ искълит актѣа ѣнеї аѣанѣе каре с'а пѣмит сѣнтѣ, кѣ кондиѣие ка мѣдѣларї аѣеѣиї аѣанѣе, атат ин администраѣия stateлор лор, кат ши ин релаѣииле политиче кѣ аѣте state, сѣ аѣѣѣ de temeѣѣ релѣеле дренѣѣи, аѣе ѣѣѣри крешинеѣи ши аѣе пѣчи, ши тоѣѣ сѣ се привеаскѣ ѣни не аѣѣи ка мѣдѣларї аї ѣниа ши аѣеѣшиї наѣиї крешине. Ла аѣеастѣ аѣанѣѣ с'аѣ поѣтит ка сѣ интре тоате пѣтерїле крешине, аѣфарѣ de Папа ши de Поарта Otomanѣ.

Дѣпѣ че Лѣдовїк XVIII реѣеле Франѣи а интреѣинѣат тоатѣ политика са спре а потолї дѣѣѣа револѣѣионар, ши спре а интродѣче пачеа ши дїниѣеа интре Франѣезї, пѣтерїле чеѣе марї аѣе Еѣропи се адѣнарѣ ла ѣн конгрес ла Аѣа ин Октоврїе 1818. Аѣи с'а хотѣрт ка сѣ се ретрагѣ трѣпеле streine дїн Франѣа, ши с'а релѣлат контрїѣѣѣиа че аѣеастѣ ѣарѣ ера datoare пѣтерїлор аѣiate.

Дѣпѣ дої аѣї дела конгресѣа дїн Аѣа, пѣтерїле чеѣе марї аѣе Еѣропи аѣ маї ѣинѣт ши аѣте конгресе: ѣнѣа каре с'а инѣенѣт ла Тронаѣ ин 20 Октоврїе 1820 ши с'а стрѣмѣтат ла Лаїѣаѣ, ши аѣѣа ла Верона ин 14 Декемврїе 1822. Приѣина аѣеѣтор конгресе аѣ ѣост револѣѣииле каре їѣѣѣнїрѣ ин Spania, ши ин Neapol, ин Piemont ши ин Гречїа. Револѣѣиа дїн Piemont ши Neapol с'а потолїт де армеле аѣстриаѣе; чеа дїн Spania с'а пѣѣѣшїт де армеле франѣезе; дар чеа дїн Гречїа инпротїѣа Тѣрѣїлор а ѣинѣт маї мѣлат тїмн ши а аѣѣт ѣрѣтѣрї importante.

Революція Гречіі.— Інспекція цѣри
 Ромѣнскѣ.— Ръсвоѣд Ръсїі кѣ Поар-
 та Отманъ.— Пачеа дела Адриа-
 нопол.

Кѣнд а избѣкнит революція Гречіор, цара Ромѣ-
 неаскѣ инкѣ ера ридикатъ ин пичіоаре де Теодор Вла-
 димірескѣ. Гѣбернѣд фанариоѣіор ин тинп маї мѣл
 де ин веак ажѣнсесе а фї кѣ тотѣд несѣферит. Ненѣ-
 мѣрателе абѣзе че се интродѣсесерѣ ин тинпѣд аче-
 стѣї гѣберн strein аѣ dat прїчїнѣ ка дѣхѣд тинпѣдѣї шї
 опїнїа пѣвѣїкѣ сѣ стрїѣе инпротїва дор. Марїле пре-
 фачерї дїн Еѣропа анѣсеанѣ аѣ indemnat шї пе Ро-
 мѣнї ка сѣ се мїше пентрѣ инѣнѣтѣїреа соартеї
 шї позиѣїї дор. Интр'адевѣр Ромѣнїї ла 1822 се ин-
 вpredнїчїрѣ а редовндї дела Поарта Отманѣ дреп-
 тѣд ачел скѣтп де а абеа кар прїнѣї пѣмнтенї; шї
 маї тѣрзїѣ ла 1826, прїн конвенѣїа инкѣатѣ ла Акер-
 ман интре Рѣсїа шї Поарта Отманѣ, довндїрѣ дреп-
 тѣрї де а инѣнѣтѣїї цара прїн орї че фел де рефор-
 ме, institѣїї шї ашезѣмїnte фолосїтоаре, де каре се
 вѣкѣрѣ шї алте наѣїї чївїлісате.

Дар революція Гречіор нѣ с'а прївїт кѣ окї вѣнї
 ла конгресѣд дела Лаїбах; шї кѣнд ла чел дела Ве-
 рона венїрѣ денѣтаѣї дїн партеа Гречіор нѣ фѣрѣ
 аскѣлаѣїї. Кѣ тоате ачестеа Гречї нѣ се деснѣдѣждѣ-
 їрѣ; еї се вѣтѣрѣ кѣ ин ероїсм пар пѣнѣ ла 1826
 кѣнд венї Ібраїм Паша дїн Еѣїнт ин Мореа кѣ о арміе
 пѣмѣроасѣ шї амерїнѣа стїнѣере тоталѣ Гречїї. Атѣнѣї
 Англіа, Франѣа шї Рѣсїа, мїшкате де ѣвїреа де оме-

пире, хотърръ а ажъта пе Гречї, шї ла 6 Ізліе 1827 инкїенаръ ън трактат ън London.

Фіинд-къ ла 20 Октовріе 1827 флотеле Англиї, Франци шї Рѣсїи, ън пѣтереа трактатълаѣ дїн London, арсеръ шї прѣпѣдїръ ла Наварїн флота тѣрко-еѣиптеанъ, Поарта Otomanъ кіемъ ла арме пе тоѣї Мъсѣлманї. Рѣсїа ла 2 Априліе 1828 ѣї декларъ рѣсвоѣѣ. Дѣпъ маї мѣлте вїрѣинѣе стрѣлѣчїте пентрѣ армеле Рѣсїи, се инкїеїе ла 2 Септемврие 1829 пачеа дела Адрианопол. Ўн пѣтереа ачеѣїї пѣчї Поарта а рекѣпо-скѣт пеатїрпареа Гречїи, каре рїдїкїндѣсе де пѣтерїле Еѣропї ла ранг де перат, фѣ кіемат ла трон принѣзла Леополд де Саксонїа-Кобѣург; ѣар дѣпъ че ачеста се лепѣдъ де короанъ, се алесе Ото фїзл реѣелѣї де Баварїа.

Прїн мѣрїта паче дела Адрианопол цара Rom-пеаскъ с'а инвреднїчїт де дрентѣрї импортанте. А до-вандїт домнїе пе вїаѣъ, администраѣїе наѣїоналъ пе-атїрнатъ, обѣеаскъ адѣнаре, мїліѣїе наѣїоналъ, ко-мерѣѣ слобод, карантїне пе лїнїа Дѣнѣрї, шї о мѣл-ѣїне де алте инститѣїї шї ашезъмїнте мїнтѣїтоаре.

Окѣпаѣїа А дѣїрѣлѣї.— Революѣїа Франци дїн 1830.— Революѣїа Бел-ѣїї, а Полонїи шї алте е вїне-mente дїн Еѣропа.

Ўн анѣл 1830 Бѣзл дела А дѣїр а маатрактат пе Консѣлѣл француз че ера акредїтат аколѣ. Франца пентрѣ а рѣсѣзна ачeastъ нечїнсте мїтrepїнсе ла 14 Ізніе о еспедїѣїе, шї ла 5 Ізліе стѣарѣл француз фїл-

Фиа и вѣрфа палатѣлѣ Беѣлѣ дин Алѣир.— Дѣлѣ
 вре о треѣ съпѣтѣнѣ дела ачест евинемѣт, Карол X
 реѣеле Франѣи, ѣрѣѣторѣл лѣи Лѣдовик XVIII, дѣте аѣа-
 рѣ ла 25 Іѣлѣ иѣше ordonанѣе фѣтале прин каре сѣр-
 па шѣрта Франѣи. Ла 27 але ачѣаши лѣнѣ іѣвѣкнѣ
 и Парис о револѣѣиѣ de треѣ зиле, каре а лѣnsit пе Ка-
 рола де короанѣ, ши а сѣит ии трон пе Дѣчеле де Ор-
 леанс кѣ нѣмѣре де Лѣдовик Фѣлѣп.— Револѣѣиѣ Фран-
 ѣи дин 1830 а авѣт ехоло де пѣрѣтате. Беѣѣиѣ с'а ре-
 волѣтат ии протѣва Оландѣи, ши доѣандѣндѣ'ши пеатѣрпа-
 реа, с'а рѣдикат ла рѣнѣ de рѣгат, киѣмѣнд ла трон
 пе принѣѣла Леополд каре фѣсесе алес ши пѣнѣтрѣ трон
 пѣла Грѣѣи.— Полонѣи ии кѣ а фѣкѣт иѣше мишкѣрѣ
 дешѣдѣждѣѣте; дар фѣ сѣрѣѣѣтѣ de мѣреа пѣѣтере а
 Рѣсѣи.— Асѣмѣнеа іѣвѣкнѣрѣ мишкѣрѣ револѣѣиѣнѣре ии
 маѣ мѣѣте пѣнѣтрѣ але Іѣтѣлѣи, каре ии сѣ лѣниѣѣирѣ
 ла арѣтѣреа трѣпѣлор аѣстриѣѣе.— Ии Анѣлѣи се фѣкѣ
 реѣормѣ ии конѣтѣѣѣиѣ парламентѣлѣи.— Ии маѣ мѣѣ-
 те state а ле ѣѣрманѣи се реѣормѣрѣ конѣтѣѣиѣле.

